

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2009

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Urszula Bzdawka

Beata Nowak

Maria Beba

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

S P I S T R E Ś C I

	str.
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ (Oprac. Andrzej Dudziak).....	5
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Jerzy Borowczyk – Dziedzictwo romantyczne w polskiej literaturze najnowszej	15
Andrzej Dudziak – Okragły Stół – dwadzieścia lat później	38
Urszula Cimoch – Rodzinna opieka zastępcza	53
Bibliografie osobowe: Wincenty Różański	64
John Updike	65
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Aneta Szczepaniak-Głębocka – Nogi, nogi roztańczone... – terapia tańcem	67
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych	73
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego	82
C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	109
V. KRONIKA.....	112

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

2009

Rok Juliusza Słowackiego ogłoszony przez Sejm RP

Rok Polskiej Demokracji ogłoszony przez Senat RP

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na II kwartał 2009 roku. Szerszy zestaw dat na II kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

K w i e c i e ń

	IV		– Miesiąc Pamięci Narodowej
	1 IV		– Międzynarodowy Dzień Ptaków obchodzony od 1906 roku na mocy konwencji o ochronie ptactwa użytecznego
(205)	1 IV	1804	– Ur. Michał Glinka, kompozytor rosyjski (zm. 15 II 1857)
(100)	1 IV	1909	– Ur. Janusz Teodor Dybowski, prozaik (zm. 28 VI 1977)
(70)	1 IV	1939	– Zm. Anton Makarenko, pisarz i pedagog rosyjski (ur. 13 III 1888)
	2 IV		– Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci obchodzony od 1967 roku w rocznicę urodzin Hansa Christiana Andersena
(95)	2 IV	1914	– Zm. Paul Johann Ludwig von Heyse, pisarz niemiecki, laureat Nagrody Nobla w 1910 r. (ur. 15 III 1830)
(160)	3 IV	1849	– Zm. Juliusz Słowacki, poeta i dramaturg okresu romantyzmu (ur. 4 IX 1809)
(95)	4 IV	1914	– Ur. Marguerite Duras, pisarka francuska, autorka scenariuszy i sztuk teatralnych (zm. 3 III 1996)
(95)	6 IV	1914	– Zm. Józef Chełmoński, malarz (ur. 7 XI 1849)

- 7 IV – Światowy Dzień Zdrowia obchodzony od 1950 roku w rocznicę wejścia w życie międzynarodowej konwencji zawierającej statut Światowej Organizacji Zdrowia – WHO
- (395) 7 IV 1614 – Zm. El Greco (właśc. nazw. Dominikos Theotokopoulos), malarz i rzeźbiarz hiszpański, pochodzenia greckiego, przedstawiciel manieryzmu (ur. 1 X 1541)
- (125) 7 IV 1884 – Ur. Bronisław Malinowski, antropolog, podróżnik, etnolog, religioznawca i socjolog (zm. 16 V 1942)
- (120) 7 IV 1889 – Ur. Gabriela Mistral (właśc. nazw. Lucila Godoy y Alcayaga), poetka chilijska, laureatka Nagrody Nobla w 1945 r. (zm. 10 I 1957)
- (115) 7 IV 1894 – Ur. Zygmunt Szweykowski, historyk literatury, profesor UP i UAM (zm. 11 II 1978)
- (60) 7 IV 1949 – Ustawa o likwidacji analfabetyzmu
- 8 IV – Międzynarodowy Dzień Romów obchodzony od 1971 r. z inicjatywy Światowej Rady Romów
- (100) 8 IV 1909 – Zm. Helena Modrzejewska (właśc. nazw. Jadwiga Helena Misel), aktorka, znana także jako Modjeska (ur. 12 X 1840)
- (110) 10 IV 1899 – Ur. Ewa Szelburg-Zarembina, powieściopisarka, poetka, dramaturg, eseistka (zm. 28 IX 1986)
- (55) 10 IV 1954 – Zm. Auguste Marie Louis Lumière, wraz z bratem wynalazca kinematografu (ur. 19 X 1862)
- (5) 10 IV 2004 – Zm. Jacek Kaczmarski, poeta, prozaik, autor tekstów piosenek, piosenkarz, „Bard Solidarności” (ur. 22 III 1957)
- 11 IV – Światowy Dzień Chorych na Chorobę Parkinsona proklamowany przez brytyjską królową Elżbietę II w 1997 r.

- 12 IV – Międzynarodowy Dzień Kosmonautyki i Lotnictwa obchodzony od 1969 roku w rocznicę lotu (1961) Jurija Gagarina
- 13 IV – Światowy Dzień Pamięci Ofiar Katynia obchodzony w rocznicę opublikowania przez Niemców w 1943 r. informacji o odkryciu w Katyniu masowych grobów oficerów WP zamordowanych przez NKWD w 1940 r.
- (250) 14 IV 1759 – Zm. Georg Friedrich Händel, niemiecki kompozytor i organista, twórca oper i oratoriów (ur. 23 II 1685)
- 15 IV – Międzynarodowy Dzień Kombatanta
- (165) 16 IV 1844 – Ur. Anatole France (właśc. nazw. Jacques François Anatole Thibault), pisarz francuski, laureat Nagrody Nobla w 1921 r. (zm. 12 X 1924)
- (120) 16 IV 1889 – Ur. Charlie Chaplin, angielski aktor hollywoodzki okresu kina niemego, reżyser, scenarzysta i producent filmowy, kompozytor (zm. 25 XII 1977)
- (95) 17 IV 1914 – Ur. Józef Burszta, polski etnograf i socjolog, prof. UAM w Poznaniu (zm. 4 VII 1987)
- 18 IV – Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków obchodzony z inicjatywy UNESCO od 1983 r.
- (200) 19 IV 1809 – Zm. Cyprian Godebski, poeta, prozaik, żołnierz (ur. 1765 – dokładna data nieznana)
- (185) 19 IV 1824 – Zm. George Gordon Byron, poeta angielski (ur. 22 I 1788)
- (310) 21 IV 1699 – Zm. Jean Racine, poeta i dramaturg francuski (ur. 21 XII 1639)
- 22 IV – Święto Ziemi (Międzynarodowy Dzień Ziemi)
- (285) 22 IV 1724 – Ur. Immanuel Kant, filozof niemiecki (zm. 12 II 1804)
- (85) 22 IV 1924 – Zm. Edith Nesbit, powieściopisarka i poetka angielska (ur. 15 VIII 1858)

- (40) 22 IV 1969 – Zm. Waldemar Babinič, prozaik, publicysta (ur. 13 VIII 1902)
- 23 IV – Święto 15 Pułku Ułanów Poznańskich. Dni Ułana obchodzone corocznie w Poznaniu od 1986 r.
- 23 IV – Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich (pod patronatem UNESCO) ustanowiony w 1997 r. na wniosek rządu Hiszpanii i Międzynarodowej Unii Wydawców
- (445) 23 IV 1564 – Ur. Wiliam Szekspir (właśc. nazw. William Shakespeare), poeta i dramaturg angielski, reformator teatru (zm. 23 IV 1616)
- (40) 23 IV 1969 – Zm. Krzysztof Komeda (właśc. nazw. Krzysztof Trzcński), kompozytor i pianista jazzowy, związany z Wielkopolską (Ostrowem i Poznaniem), twórca muzyki filmowej, m.in. do filmów Romana Polańskiego (ur. 27 IV 1931)
- (225) 24 IV 1784 – Zm. Franciszek Bohomolec, dramaturg, wydawca (ur. 19 I 1720)
- 25 IV – Międzynarodowy Dzień Świadomości Zagrożenia Hałasem obchodzony od 2001 r. z inicjatywy Towarzystwa Higieny Akustycznej
- (410) 25 IV 1599 – Ur. Oliver Cromwell, wódz i polityk angielski (zm. 3 IX 1658)
- (265) 25 IV 1744 – Zm. Celsjusz (właśc. nazw. Anders Celsius), szwedzki fizyk i astronom, w 1742 r. opracował skalę temperatur, tzw. „skalę Celsjusza” stosowaną w wielu krajach (ur. 27 XI 1701)
- (135) 25 IV 1874 – Ur. Guglielmo Marconi, włoski fizyk i konstruktor m.in. radia, laureat Nagrody Nobla w 1909 roku z dziedziny fizyki za wkład w rozwój telegrafii bezprzewodowej (zm. 20 VI 1937)
- 28 IV – Światowy Dzień Miast Bliźniaczych obchodzony w ostatnią niedzielę kwietnia w rocznicę założenia Światowej Federacji Miast Bliźniaczych w 1957 r.

- (105) 28 IV 1904 – Ur. Jan Sztudynger, poeta, satyryk, związany z Wielkopolską (zm. 12 IX 1971)
- (90) 28 IV 1919 – Ur. Leszek Prorok, prozaik i dramaturg (zm. 8 XII 1984)
- 29 IV – Międzynarodowy Dzień Tańca obchodzony od 1982 r. w rocznicę urodzin Jeana George'a Noverre'a (1727), francuskiego tancerza i choreografa

M a j

- 1 V – Międzynarodowy Dzień Solidarności Ludzi Pracy – Międzynarodowe Święto Pracy
- (105) 1 V 1904 – Zm. Antoni Dworzak, kompozytor czeski (ur. 8 IX 1841)
- 2 V – Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej, ustanowiony przez Sejm w 2004 r.
- (490) 2 V 1519 – Zm. Leonardo da Vinci, malarz, rzeźbiarz, konstruktor maszyn, filozof i architekt włoski (ur. 15 IV 1452)
- 3 V – Uchwalenie Konstytucji 3 Maja (1791), święto narodowe
- 3 V – Międzynarodowy Dzień Wolności Prasy ogłoszony w 1991 r. przez UNESCO i Światową Federację PEN Clubów
- (540) 3 V 1469 – Ur. Niccolò Machiavelli, włoski pisarz i dyplomata (zm. 22 VI 1527)
- 5 V – Dzień Europy (Rady Europy) ustanowiony w 1964 roku, dla upamiętnienia utworzenia Rady Europy (5 V 1949), celebrowany przez Radę jako „dzień tolerancji, praw człowieka i integracji europejskiej”
- (380) 5 V 1629 – Zm. Szymon Szymonowicz, poeta, pisarz, organizator Akademii Zamojskiej (ur. 24 X 1558)

- (190) 5 V 1819 – Ur. Stanisław Moniuszko, kompozytor, dyrygent, pedagog (zm. 4 VI 1872)
- (105) 5 V 1904 – Zm. Mor Jokai, węgierski pisarz, rewolucjonista (ur. 18 II 1825)
- (60) 6 V 1949 – Zm. Maurice Maeterlinck, pisarz belgijski, laureat Nagrody Nobla w 1911 roku (ur. 29 VIII 1862)
- (170) 7 V 1839 – Zm. Jose Maria de Heredia, poeta kubański (ur. 31 XII 1803)
- (95) 7 V 1914 – Ur. Bohdan Arct, prozaik, popularyzator wiedzy lotniczej (zm. 11 V 1973)
- (90) 7 V 1919 – Inauguracja działalności Uniwersytetu Poznańskiego; obecnie Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
- (5) 7 V 2004 – Zm. Waldemar Milewicz, dziennikarz, reporter, korespondent wojenny (ur. 20 VIII 1956)
- 8 V – Światowy Dzień Czerwonego Krzyża
- 8 V – Dzień Zwycięstwa
- 8 V – Dzień Bibliotekarza
- (95) 8 V 1914 – Ur. Romain Gary (właśc. nazw. Romain Kacew), powieściopisarz francuski pochodzenia litewskiego (zm. 2 XII 1980)
- 9 V – Dzień Europy (Dzień Unii Europejskiej) ustanowiony w 1985 r. przez Radę Europy dla upamiętnienia ogłoszenia przez ministra spraw zagranicznych Francji, Roberta Schumana, „Deklaracji 9 Maja” (1950 – znana jako plan Schumana), która dała początek Wspólnocie Europejskiej
- (85) 9 V 1924 – Ur. Bułat Szalwicz Okudźawa, rosyjski bard, poeta, prozaik, kompozytor ballad, dramaturg (zm. 12 VI 1997)
- 10 V – Dzień Środków Społecznego Przekazu obchodzony przez Kościół katolicki pod hasłem „Internet – nowe forum głoszenia Ewangelii” (w Polsce obchodzony we wrześniu)

- (105) 11 V 1904 – Ur. Salvador Dali, hiszpański malarz surrealista (zm. 23 I 1989)
- 12 V – Międzynarodowy Dzień Pielęgniarek
- (645) 12 V 1364 – Założenie Akademii Krakowskiej – obecnie Uniwersytet Jagielloński
- (125) 12 V 1884 – Zm. Bedřich Smetana, kompozytor czeski (ur. 2 III 1824)
- (60) 12 V 1949 – Utworzenie Towarzystwa Przyjaciół Dzieci (TPD)
- (25) 14 V 1984 – Zm. Andrzej Babiński, poeta poznański (ur. 5 I 1938)
- 15 V – Międzynarodowy Dzień Rodziny proklamowany przez Zgromadzenie Ogólne NZ
- (160) 15 V 1849 – Ur. Zofia Urbanowska, autorka powieści dla dzieci i młodzieży okresu pozytywizmu, związana z Wielkopolską (zm. 1 I 1939)
- (80) 16 V 1929 – Powszechna Wystawa Krajowa w Poznaniu
- (25) 16 V 1984 – Zm. Irwin Shaw (właśc. nazw. Irwin Gilbert Shamforoff), pisarz, dramaturg i scenarzysta amerykański (ur. 27 II 1913)
- 17 V – Światowy Dzień Telekomunikacji obchodzony w rocznicę założenia Unii Telegraficznej w 1865 r.
- (85) 17 V 1924 – Ur. Kazimierz Dejmek, reżyser, aktor, prezes ZASP w latach 1988-89, minister kultury i sztuki w latach 1993-1996 (zm. 31 XII 2002)
- 18 V – Międzynarodowy Dzień Muzeów obchodzony na wniosek Międzynarodowej Rady Muzeów
- (210) 18 V 1799 – Zm. Pierre de Beaumarchais, komediopisarz francuski (ur. 24 I 1732)
- (65) 18 V 1944 – Zdobycie Monte Cassino przez żołnierzy II Korpusu Polskiego
- (210) 20 V 1799 – Ur. Honoré de Balzac, pisarz francuski (zm. 18 VIII 1850)

- (90) 20 V 1919 – Ur. Gustaw Herling-Grudziński, pisarz, eseista, krytyk literacki, dziennikarz (zm. 4 VII 2000)
- (30) 20 V 1979 – Zm. Eugeniusz Paukšta, powieściopisarz poznański (ur. 9 VIII 1916)
- 21 V – Światowy Dzień Kosmosu obchodzony od 1998 r.
- 21 V – Dzień Strażaka
- (150) 22 V 1859 – Ur. Arthur Conan Doyle, powieściopisarz angielski (zm. 7 VII 1930)
- (70) 24 V 1939 – Zm. Aleksander Brückner, historyk literatury, filolog, sławista (ur. 29 I 1856)
- 25 V – Dzień Działacza Kultury i Drukarza
- 25 V – Międzynarodowy Dzień Dzieci Zaginionych obchodzony od 1990 r.
- 26 V – Dzień Matki
- 27 V – Dzień Samorządu Terytorialnego uchwalony przez Sejm RP 29 VI 2000 r.
- (115) 27 V 1894 – Ur. Samuel Dashiell Hammett, pisarz amerykański, twórca tzw. czarnego kryminału (zm. 10 I 1961)
- (230) 28 V 1779 – Ur. Thomas More, poeta irlandzki (zm. 25 II 1852)
- (135) 29 V 1874 – Ur. Gilbert Keith Chesterton, powieściopisarz, krytyk i eseista angielski (zm. 14 VI 1936)
- 30 V – Dzień Rodzicielstwa Zastępczego ustanowiony uchwałą Sejmu w 2006 r.
- 31 V – Światowy Dzień bez Papierosa obchodzony na wniosek Światowej Organizacji Zdrowia od 1988 r.
- 31 V – Światowy Dzień Rozwoju Kultury obchodzony z inicjatywy UNESCO
- (190) 31 V 1819 – Ur. Walt Whitman, poeta amerykański, twórca nowego stylu w poezji, dziennikarz (zm. 26 III 1892)

C z e r w i e c

- (205) VI 1804 – Ur. Jan Konstanty Żupański, księgarz i wydawca wielkopolski (zm. 30 XII 1883, nieznaną dzień urodzin)
- 1 VI – Międzynarodowy Dzień Dziecka
- (55) 1 VI 1954 – Zm. Martin Andersen Nexö, pisarz duński (ur. 26 VI 1869)
- (30) 2 VI 1979 – Pierwsza pielgrzymka Jana Pawła II do Polski
- (85) 3 VI 1924 – Zm. Franz Kafka, pisarz austriacki (ur. 3 VII 1883)
- (70) 4 VI 1939 – Ur. Ireneusz Iredyński, poeta, prozaik, dramatopisarz (zm. 9 XII 1985)
- (20) 4 VI 1989 – Pierwsze demokratyczne wybory parlamentarne w Polsce
- 5 VI – Międzynarodowy Dzień Ochrony Środowiska
- (210) 6 VI 1799 – Ur. Aleksander Puszkina, poeta rosyjski (zm. 10 II 1837)
- (55) 7 VI 1954 – Zm. Alan Turing, matematyk brytyjski, twórca maszyny Turinga i jeden z twórców informatyki (ur. 23 VI 1912)
- (35) 9 VI 1974 – Zm. Miguel Angel Asturias, pisarz gwatemalski, laureat Nagrody Nobla w 1967 roku (ur. 19 X 1899)
- (60) 10 VI 1949 – Zm. Sigrid Undset, pisarka norweska, laureatka Nagrody Nobla w 1928 roku (ur. 20 V 1872)
- (110) 13 VI 1899 – Ur. Jan Lechoń, czołowy poeta grupy „Skamander” (zm. 8 VI 1956)
- (5) 13 VI 2004 – Zm. Marek Sell, polski informatyk, twórca pierwszego polskiego programu antywirusowego MkS_Vir (ur. 1951 – dokładna data nieznaną)
- (40) 14 VI 1969 – Zm. Marek Hłasko, pisarz (ur. 14 I 1934)

- (5) 17 VI 2004 – Zm. Jacek Kuroń, jeden z przywódców opozycji demokratycznej w PRL, działacz społeczny i polityczny, pedagog, historyk (ur. 3 III 1934)
- (40) 18 VI 1969 – Zm. Jerzy Zawieyski, prozaik, dramaturg, eseista, działacz polityczny (ur. 2 X 1902)
- (80) 20 VI 1929 – Ur. Jean Baudrillard, francuski socjolog i filozof kultury, jeden z czołowych przedstawicieli myśli postmodernistycznej, twórca głośnej teorii symulaków (zm. 6 III 2007)
- (105) 22 VI 1904 – Ur. Michał Choromański, prozaik, dramaturg (zm. 25 V 1972)
- (120) 23 VI 1889 – Ur. Anna Achmatowa (właśc. nazw. Anna A. Goriienko), poetka rosyjska (zm. 5 III 1966)
- 24 VI – Światowy Dzień Osteoporozy
- 26 VI – Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Narkomanii ustanowiony przez ONZ, obchodzony od 1988 r.
- (140) 26 VI 1869 – Ur. Martin Andersen Nexø, pisarz duński (zm. 1 VI 1954)
- 27 VI – Światowy Dzień Walki z Cukrzycą ogłoszony w 1991 r.
- (140) 27 VI 1869 – Ur. Wacław Gąsiorowski, powieściopisarz (zm. 30 X 1939)
- (30) 27 VI 1979 – Zm. Antoni Gołubiew, powieściopisarz i eseista (ur. 25 II 1907)
- 28 VI – Narodowy Dzień Pamięci Poznańskiego Czerwca 1956 ustanowiony uchwałą Sejmu w 2006 roku

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Jerzy Borowczyk

DZIEDZICTWO ROMANTYCZNE W POLSKIEJ LITERATURZE NAJNOWSZEJ

1. Przez literaturę najnowszą będę w tych uwagach rozumiał piśmiennictwo polskie powstające po przełomowym roku 1989. Chcę od razu jednak podkreślić, iż rok ów przyniósł poważne zmiany raczej w dziedzinie polskiej (i europejskiej) polityki i życia społecznego, niż w literaturze. W niej, a szerzej rzecz ujmując w piśmiennictwie humanistycznym (będę również odwoływał się do prac filozofów i historyków idei), poważne przewartościowania zaczęły pojawiać się wcześniej – w latach osiemdziesiątych. Wcześniej i silniej w poezji. Z czasem również w prozie. Krótko i wyraźnie rzecz ujmując – po wybuchu pierwszej „Solidarności” oraz wprowadzeniu stanu wojennego w liryce polskiej zaczęły pobrzmiwać nowe tony i głosy. Nowe w stosunku do wcześniej dominującej (a w latach osiemdziesiątych ciągle bardzo żywotnej i wpływowej) postawy etycznej i estetycznej poetów pokolenia '68 (zwanego także Nową Falą) – Stanisława Barańczaka, Ryszarda Krynickiego i Adama Zagajewskiego (inna drogą poetycką poszedł ich rówieśnik i współuczestnik nowofalowej przemiany – Julian Kornhauser). Ich poezja da się ująć – pamiętając przy tym, że każdy z nich pozostawał osobną planetą poetycką – w jedną galaktykę. W jej centrum było przekonanie o etycznych zobowiązaniach poety i jego wierszy. Twórca tropi i obnaża zakłamanie i wszelkie rodzaje przemocy (symbolicznej i fizycznej) dotykającej społeczeństwo państwa komunistycznego. Zarazem jest (ów poeta) rzecznikiem jednostki, która ma wielkie ambicje duchowe, metafizyczne, a literatura jest po to, aby temu podmiotowi pomóc w wewnętrznej formacji. Poeci pokolenia '68 byli spadkobiercami Miłosza (z jego afirmacją rzeczywistości oraz natury) i Herberta (przede wszystkim jako autora wierszy o Panu Cogito, które wyróżniały się ogromną wrażliwością etyczną i postulowały męstwo jednostki w walce o swą niezależność polityczną i duchową). Barańczak i spółka mieli też swoich następców. Mowa tu przede wszystkim o poetach zaliczanych niekiedy do pokolenia '76 – Janie Polkowskim i Bronisławie Maju. Przy całej swej odrębności obaj krakowscy lirycy kontynuowali nurt poezji wrażliwej na sprawy obywatelskie i duchowe poszukiwania. Rzecz jasna aktywni i wpływowi pozostawali

w latach osiemdziesiątych inni wybitni twórcy – Tadeusz Różewicz, Wisława Szymborska, Jarosław Marek Rymkiewicz i inni.

Jednak to w opozycji do strategii nowofalowców zaczęli w latach osiemdziesiątych coraz mocniej występować poeci, którym z gruntu obce było wikłanie wierszy w sprawy zbiorowości i wpisywanie w lirykę wyrazistego kodeksu wartości. Wymienię najważniejszych z nich: Piotr Sommer, Bohdan Zadura, Andrzej Sosnowski, Marcin Świetlicki, Krzysztof Koehler, Jacek Podsiadło, Marcin Sendeki, Andrzej Niewiadomski. Zadura debiutował wraz z poetami nowofalowymi, ale jego ścieżki poetyckie zawsze były odległe i odrębne od traktu pokolenia '68. Potwierdziły to tomy *Starzy znajomi* (1986) i *Prześwietlone zdjęcia* (1990) przynoszące wiersze z lat osiemdziesiątych. Klasycyzujący wcześniej poeta z Puław wybrał model poezji skrajnie sprywatyzowanej, bliskiej codzienności, językowo finezyjnej, ale pozbawionej poczucia jakiegokolwiek misji. Prywatność oraz niezwykła oryginalność poetyckiej frazy cechuje z kolei poezję Piotra Sommera, który debiutował w roku 1977 i od razu zajął mocną, odrębną pozycję na mapie polskiej poezji. Swoją udział miała w tym aktywność translatorska Sommera, który tłumaczył m.in. poetów nowojorskich. Dwóch z nich – Frank O'Hara i John Ashbery – odcisnęło silne piętno na polskich wierszach w latach osiemdziesiątych, dziewięćdziesiątych i na początku XXI wieku.

Nową jakość do polskiej poezji po 1989 wprowadzili przede wszystkim dwaj poeci – Marcin Świetlicki i Andrzej Sosnowski. Jeszcze wróć do nich w tym tekście. Teraz chcę tylko zaznaczyć, iż pierwszy poetycko zbuntował się przeciw obarczaniu literatury ideową czy światopoglądową misją (w głośnym wierszu *Dla Jana Polkowskiego* z debiutanckiego tomu *Zimne kraje* nazywa tę misyjną twórczość „poezją niewolników”). Sugestywnie upomniał się o jednostkowy, odarty ze wzniosłości charakter liryki, w której na równych prawach funkcjonuje świat duchowy i konkretna, czasem nawet banalna codzienność pojedynczej osoby. Sosnowski dorzucił do tego silnie zindywidualizowaną pracę nad językiem poetyckim, refleksję nad mową w ogóle. W jego poezji rywalizują ze sobą – artysta i filozof. Pierwszy buduje uwodzicielskie, pełne wizyjności, a zarazem dosadnej powszedniości frazy. Drugi tropi ponad-, a może nawet antyindywidualny charakter wszelkiej mowy.

2. Kreślę tło ważnego przełomu w polskiej literaturze najnowszej nie tylko w celu wyjaśnienia wyboru chwili, od której mówić można o literaturze najnowszej. Krótki opis przesłanek zwrotu jaki dokonał się w pisarstwie polskim mniej więcej w połowie lat osiemdziesiątych ma także ułatwić zrozumienie, jak niezwykle ważne i oryginalne były i są odwołania w tak ukształtowanej poezji i prozie do dziedzictwa romantyzmu.

O charakterze tego dziedziczenia warto zacząć mówić, odwołując się do ważnych obserwacji Marii Janion. Ogłosiła ona na początku lat dziewięćdziesiątych w eseju *Zmierzch paradygmatu*¹ kres wpływu pewnego modelu romantyzmu. O co chodziło? Janion prześledziła polską historię społeczno-polityczną i kulturalną dziewięciu dekad XX wieku pod kątem oddziaływania romantyzmu tyrejsko-martyrologiczno-mesjanistycznego. Ów – jak go nazwała – „romantyczny system” „w ciągu prawie dwustu lat od epoki porozbiorowej poczynając, a na stanie wojennym i okresie po nim kończąc, w Polsce przeważał dość jednolity styl kultury, który nazywam symboliczno-romantycznym. Romantyzm właśnie „jako pewien wszechogarniający styl – koncepcja i praktyka kultury – budował przede wszystkim poczucie tożsamości narodowej i bronił symboli tej tożsamości. [...] kultura ta organizowała się wokół wartości duchowych zbiorowości, takich jak ojczyzna, niepodległość, wolność narodu, solidarność narodowa” [rozstrzelenie: M. Janion]². Najważniejszym narzędziem romantycznego wpływu była literatura z jej posłannictwem patriotycznym. Wspomagał ją teatr (słynne inscenizacje polskich dramatów romantycznych – np. *Dziady* Mickiewicza w reżyserii Kazimierza Dejmka z 1967) i kultura popularna (wpływ romantycznych wyobrażeń i przeświadczeń na tzw. zaangażowane piosenki i wiersze agitacyjne). Panowanie romantyzmu w XX wieku w Polsce miało trzy kumulacje. Pierwsza przypadła na początek wieku, na moment pięćdziesiątej rocznicy wybuchu powstania styczniowego (w literaturze zaowocowała m.in. *Wierną rzeką* Żeromskiego z typowo romantycznymi motywami „ofiary i poświęcenia dla ojczyzny oraz klęski jako moralnego zwycięstwa”³, a w sferze społecznej i politycznej działalnością Józefa Piłsudskiego, który nigdy nie ukrywał literackich inspiracji swoich poczynań – najpierw fascynował się Mickiewiczem, później źródłem jego koncepcji i kroków politycznych było dzieło Słowackiego). Kumulacja druga, to okres drugiej wojny światowej, który przyniósł „niebywały wprost rozkwit stereotypów romantycznych”⁴. No i wreszcie przesilenie trzecie – etos „Solidarności” z lat 1980-1981 ufundowany na „zakorzenionym w świadomości polskiej zespole wartości, posługiwał się wzorcem szlachetnego polskiego idealizmu, poświęcającego wszystko dla walki o wolność”⁵. Czas stanu wojennego, z jego manifestacjami i obrzędami (np. msze św. za ojczyznę) ugruntował aktualność romantycznych gestów i symboli

¹ Maria Janion, *Zmierzch paradygmatu*, w: *Do Europy tak, ale razem z naszymi umarłymi*, Warszawa 2000.

² *Ibidem.*, s. 22-23.

³ *Ibidem.*, s. 24.

⁴ *Ibidem.*, s. 24.

⁵ *Ibidem.*, s. 25.

martyrologicznych i mesjanistycznych. To był bodaj ostatni oddech tak rozumianego „romantycznego systemu”⁶.

Po 1989 roku następuje ostry zwrot. Paradygmat romantyczny odchodzi w niebyt. Rzeczywistość wolnorynkowej i demokratycznej gry całkowicie wyklucza wartości, którym przyświadczała opisywana wyżej wersja romantyzmu polskiego. Maria Janion zwraca uwagę na silny paradoks: „osiągnięta niepodległość, do której zdobycia wszechwładny romantyzm przyczynił się w sposób zauważalny, niweczy teraz podstawę jego oddziaływania”. Nie zamyka to jednak innych możliwych dróg oddziaływania romantycznego dziedzictwa. Najwyraźniej wskazali te drogi trzej autorzy – przywoływana już Janion oraz Marcin Król i Agata Bielik-Robson. Maria Janion na początku lat 90. upatrywała szans dla oddziaływania odmiennej wersji romantyzmu. Wskazywała na wpisane w romantyzm kategorie wolności jednostki, napięć tragiczno-ironicznych oraz filozofii egzystencji. Dalej zajmę się odwołaniami do dziedzictwa romantycznego w najnowszej literaturze polskiej, czyli powstałej w ostatnich dwudziestu, dwudziestu kilku latach. Prace Janion, Króla i Bielik-Robson tworzą wyrazistą ramę dla prób zrozumienia sposobów owego dziedziczenia. Na początku omawianego okresu i w jego połowie Janion i Król zadekretowali kres dawnego modelu oddziaływania romantyzmu jako zbioru symboliczno-patriotycznych haseł dodających otuchy zagrożonej zbiorowości. Oboje wskazali też na nowe możliwe formy żywotności romantyzmu, których stawką jest ekspresja jednostki poszukującej wolności rozumianej szerszej niż polityczna niezawisłość.

Marcin Król w 1986 roku (w esejach pt. *Podróż romantyczna*) postulował ucieczkę, wyjście z „Nieustającego Zbaraża” (aluzja do literackiego obrazu obrony kresowej twierdzy w *Ogniem i mieczem* Sienkiewicza). Pisał: „Droga [wspomnianego wyjścia – dop. J.B.] rozpoczyna się więc od uznania stereotypu polskości, odruchowo-obronnego polskiego patriotyzmu, za rzeczywistość. Od uznania polskości za Nieustający Zbaraż”. Tak zrodziła się według Króla „Polska nie rozumiejąca samej siebie”⁷. Wywieść z tej twierdzy niezrozumienia może tylko śmiały program ofensywny. Król poszukuje jego zrębów w pismach wielkich polskich romantyków – przede wszystkim Krasińskiego i Norwida. Okazuje się, że chodzi o podjęcie samodzielnej „podróży romantycznej” po drogach wiodących do „rzeczywistości duchowej, a więc droga do poznania Prawdy”. Może się to udać poprzez docenienie konkretnego, jednostkowego, szczególnego,

⁶ Kolejne zrywy wspólnotowego zaangażowania i entuzjazmu po 1989 były związane z pielgrzymkami Jana Pawła II i z jego śmiercią. Rola romantyczno-symbolicznego imaginariusium była w nich jednak niewielka.

⁷ Marcin Król, *Podróż romantyczna*, Paryż 1986, s. 8-9.

niewpowtarzalnego „kształtu, wyrazu”⁸. Dwanaście lat później, już w wolnej Polsce warszawski historyk idei podkreśli, że romantyzm może pomóc Polakom w odnalezieniu się w świecie demokratycznym, w gmatwaniu rozmaitych interesów i nie zawsze czystych rozgrywek politycznych, społecznych zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz kraju. Warunek jest jeden: trzeba porzucić „wizję romantycznego planu zbiorowego” i postawić na wolność jednostki, na romantyzm służący „próbom wprowadzenia wymiaru duchowego do życia społecznego i politycznego”⁹.

Jeszcze dalej w akcentowaniu romantyzmu jako lekcji walki o podmiotowy wymiar egzystencji poszła Agata Bielik-Robson. Warszawska filozof od początku bieżącej dekady wytrwale opisuje i analizuje taki romantyzm, który podsuwa ambitną, ale i możliwą formułę nowoczesnej duchowości¹⁰. Bielik-Robson podkreśla, iż zależy jej na uwolnieniu romantyzmu od skojarzeń z naiwnością, czy idealizmem. Dostrzega w nim szczególną formę racjonalności, którą wywiodła przede wszystkim z pism romantyków brytyjskich (Blake, Wordsworth, Coleridge, Shelley). „W swym najlepszym wydaniu – czytamy w jej ostatniej książce – romantyzm jest więc jednocześnie wcieleniem życia i oglądy, spontaniczności i refleksji, żywiołu i ładu”¹¹. Romantyzm w ujęciu autorki *Ducha powierzchwni* urasta do rangi „wehikułu modernizacji”, ma szansę wykuć takie oblicze współczesności, w której będzie miejsce dla niezależnych, ale rozumiejących siebie nawzajem jednostek. Dlatego „w warunkach modernizacji, która rozbija wszystkie zastale struktury tradycji, zadanie ocalania bądź tworzenia nowych, trwalszych treści przypada poetom, zwłaszcza poetom romantycznym”¹². A także – dodam – ich spadkobiercom. Bielik-Robson nie wpycha jednak poetów w jakiś nowy prometeizm czy tytanizm. Pisze jasno, bez złudzeń, iż pozycja poetów w nowoczesności jest „dwuznaczna, ale przez tę ambiwalencję właśnie niezwykle cenna: uczestnicząc w ruchu detronizowania tradycji, jednocześnie stawiają oni opór «ulatnianiu» wszystkiego, co stałe”¹³.

⁸ *Ibidem*, s. 190.

⁹ Marcin Król, *Romantyzm. Piekło i niebo Polaków*, Warszawa 1998, s. 174-175.

¹⁰ Agata Bielik-Robson, *Inna nowoczesność. Pytania o współczesną formułę duchowości*, Kraków 2000; *Duch powierzchwni. Rewizja romantyczna i filozofia*, Kraków 2004; *Romantyzm, niedokończony projekt. Eseje*, Kraków 2008. Dalej będę odwoływał się do ostatniej z tych pozycji, traktując ją – zgodnie z intencjami samej autorki wyrażonymi przedmowie – jako summę jej badań nad romantyzmem postrzeganym jako ciągłe aktualna wizja nowoczesności.

¹¹ Agata Bielik-Robson, *Romantyzm, niedokończony projekt. Eseje*, Kraków 2008, s. 6.

¹² *Ibidem*, s. 8.

¹³ *Ibidem*, s. 8.

3. Marcin Świetlicki wie dzie z pewnością prym wśród poetów współczesnych wchodzących w żywe związki z romantycznym dziedzictwem. Już okoliczności biograficzne pasowały go niejako na poetyckiego potomka Adama Mickiewicza. Nawiązuję tu do aluzji, które czyni „pół żartem, pół serio „ krakowski poeta, gdy przypomina swym czytelnikom, iż podobnie jak twórca z Nowogródka przyszedł na świat 24 grudnia. Całkiem poważnie natomiast wyglądają wiersze z debiutanckich *Zimnych krajów*, w których Świetlicki rozpoczyna trwającą do dziś wielką grę uznania i przetwarzania poezji autora *Ody do młodości*. Pisano o tym wielokrotnie. W roku 1996 Marek Wedemann, dwa lata później Piotr Śliwiński, dziesięć lat później Dariusz Sośnicki¹⁴. Ten ostatni odniósł się do uwag poprzedników i postawił kropkę nad i:

„Częstotliwość, z jaką w ostatnich jego tomach powraca słowo „umarty”, musi dawać do myślenia. Wygląda na to, że młody Marcin Świetlicki przeżył *Upiora*, wiersz otwierający Mickiewiczowskie *Dziady*, bardzo mocno. Tego przeżycia, jak sądzę, nie da się sprowadzić do zwykłej literackiej fascynacji, tu nastąpiło coś w rodzaju utożsamienia. „Jedna tylko iskra jest w człowieku, raz tylko w młodocianym zapala się wieku”, pisze w tychże *Dziadach* Mickiewicz. Czy w młodym Marcinie iskrę tę rozpałiła lektura *Upiora*? Bardzo prawdopodobne”¹⁵.

Potwierdza to wiersz Świetlickiego o tym samym tytule, co ballada Mickiewicza. Brzmi on tak:

„Minęło kilka dni. Od kilku dni jeżdżę
na drugi koniec miasta – pamiętałem po
jeszcze przedwczoraj – dzisiaj nie pamiętam.

Przez park – po wielkich, wyświechtanych liściach
zimowych – pod drzwiami: zadzwonić, zapukać,
postać, pomedytować, odwrócić się, odejść.

To już nie jest cierpliwość – to już jest religia”¹⁶.

Wiersz ten naprowadza nas na najistotniejszy chyba dowód żywego obcowania poezji Świetlickiego z twórczością Mickiewicza. Jest nim zmaganie się bohatera z samym sobą i ze światem. Stawką tego zmagania jest indywidualizacja podmiotu, czyli takie ukonstytuowanie się jednostki, aby umiała akceptować nieuchronny wpływ tego, co zewnętrzne, a zarazem pozostawała w twórczej gotowości do

¹⁴ Marek Wedemann, *Niebo czy literatura? Odwrócenia i odwroty Marcina Świetlickiego*, „Czas Kultury” 1996, z. 3; Śliwiński, *Przygody...*, *op. cit.*; Dariusz Sośnicki, *Listopadowe wędrówki umarłego*, „Czas Kultury” 2006, z. 4.

¹⁵ Sośnicki, *op. cit.*

¹⁶ Marcin Świetlicki, *Zimne kraje. Wiersze z lat 1980-1990*, Kraków 1992s. 59.

nonkonformistycznego zdobywania niezależności. Sośnicki pisał o *Upiorze*: „Bohater Świetlickiego konsekwentnie pozostaje Mickiewiczowskim Gustawem, poetą kochankiem, ciągle narażonym na odrzucenie i przemianę w umarłego, w upiora. Dziś widać też, że potyczki z ojczyzną okazały się w gruncie rzeczy nie takie znów ważne. Świetlicki nie tyle więc odbył znaną z *Dziadów* drogę w odwrotną stronę, co nie odbył żadnej. Albo inaczej – zawsze odbywa tylko tę jedną, pod okna ukochanej, która go już nie chce, i z powrotem”¹⁷. A dalej przywołuje obserwacje Marka Wedemanna, który trafnie dowodził, iż podmiot wierszy Świetlickiego jest tyleż Gustawem, co Konradem. Z obu łączy go boleśne odczuwanie dysharmonii między marzeniem a rzeczywistością.

Ma rację Sośnicki, gdy silnych związków Świetlickiego z romantyzmem i Mickiewiczem upatruje w niezwykle częstym, wręcz obsesyjnym powracaniu krakowskiego poety do dwóch motywów – śmierci i snu. Oba doświadczenia niuansuje autor *Zimnych krajów* w sposób iście romantyczny. Jest więc u niego kilka rodzajów śmierci, a sen staje się niezwykle ważnym. Złożonym narzędziem poznania siebie i świata.

Jak trwały jest wzorzec romantycznej kondycji jednostki w poezji Świetlickiego, dowodzi wiersz otwierający przedostatni tom poety – *Muzykę środka*. Utwór *Świetlicki – reaktywacja* jest – jak zwykle u tego poety – bardzo przewrotną, autoironiczną i kreacyjną zarazem próbą ustanowienia bohatera swych wierszy:

„Po rozpadzie, rozkładzie, niebycie, pobycie
nigdzie – oto już wygrzebuje się
znikąd i wydobywa się na światło dzienne,

żeby postraszyć nieco tych zadowolonych,
że go nie było, postraszyć powrotem
oraz żądaniem zwrotu kosztów, które

były ogromne”¹⁸.

Odbywa się tu gra z dwoma Mickiewiczowskimi modelami jednostki na raz. Z ulubionym przez tego poetę motywem przeobrażeń jednostki oraz z upiorym, wampirycznym statusem jego bohatera (szczególnie w *Dziadach*, ale i w kilku lirykach). „Świetlicki” z cytowanego wiersza jest jakąś wykreowaną i raczej nietożsamą z osobą autora liryczną personą. Świetlicki unicestwia więc schemat, wedle którego stawia się znak równości między mówiącym w lirycz-

¹⁷ Sośnicki, *op. cit.*

¹⁸ Marcin Świetlicki, *Muzyka środka*, Kraków 2006, s. 5.

nym wierszu romantycznym a osobą samego poety. Mówi o reaktywacji, nowych narodzinach w erze informatyzacji, a każe się swemu bohaterowi wydobywać z jakiejś czeluści i straszyć. Każe mu więc być upiorem. Ale dziwnym, bo siejącym postrach przy świetle dziennym. I taki właśnie musi być współczesny bohater liryczny, może w ogóle współczesny człowiek. Zawieszony między silną potrzebą ekspresji własnego „ja” a ciśnieniem olbrzymich sił społecznych, ekonomicznych i medialnych dążących do depersonalizacji jednostki. Romantyczne dziedzictwo jest więc sojusznikiem Świetlickiego w jego poszukiwaniach drogi wyjścia z tego potrzasku. I na poszukiwaniach się skupia. Nie podsuwa żadnych prostych recept. Nie narzuca swoim bohaterom jakichś misji, nie zmusza ich do udziału w krucjatach o rzekomą powszechną szczęśliwość. „Ponowoczesny Arcypoeta” – powiada Piotr Śliwiński. Poprzednio w literaturze polskiej nazywano arcypoetą właśnie Mickiewicza. Śliwiński oczywiście używa tej formuły z dystansem i podkreśla: „ponowoczesny, to znaczy nie romantyczny”. Dodajmy: ale który od romantycznego arcypoety wiele się nauczył. Także tego, by nie popadać w uniżoną zależność od mistrza.

W kontekście poezji Świetlickiego i jej sugestywnego i twórczego wykorzystywania idiomu poetyckiego Mickiewicza warto przywołać zjawisko szczególne. Chodzi o jeden wiersz Miłosza Biedrzyckiego. Oto jego fragmenty:

„Dobry wieczór, nazywam się Mickiewicz, jestem
Białorusinem, pierwszy w Polsce pisałem jak O’Hara [...]
przez chwilę myślałem o staniu się jednym
z kosmicznym tonem Wszechświata, duchowym czynem,
świętością urzeczywistnioną, zostałem mistycznym kapralem
nawiedzonych paranoików [...]
właściwie przestałem pisać, czasami opowiadam klechdy
o Polsce, wzruszam publiczność [...]
przebiegłem chłodne ścieżki Manali z ładunkiem
haszyszu na plecach, dżip przeciążony bronią z przemytu [...]”¹⁹.

Dwa głosy o tym wierszu w związku z jego nawiązaniem do romantyzmu:
Piotr Śliwiński:

„Mickiewicz to część narodowego obrzędu, o’haryzm to słowo-wytrych do poezji najnowszej. Dwie nieprawdy, dwojakie pozory – kiedy jednak je ze sobą zderzyć czy przepleść, objawi się jakaś strefa życia. Paradoks i śmiech mają bowiem zdolność rewitalizowania obumarłych symboli i wyświechtanych formuł”²⁰.

¹⁹ Miłosz Biedrzycki, *** [*Dobry wieczór nazywam się Mickiewicz...*], w: *Wiersze*, 1993.

²⁰ Śliwiński, *Przygody z wolnością. Uwagi o poezji współczesnej*, Kraków 2002, s. 221.

Katarzyna Czeczot:

„Biedrzycki miesza biografie Mickiewicza i Rimbauda, który – porzuciwszy poezję – udał się do Afryki, gdzie handlował bronią. Ze splotu życiorysów wyłania się człowiek absolutnej klęski: poeta niepiszący, który po śmierci – wbrew wiekowej tradycji – nie przemienia się w łabędzia, nie buduje sobie posągu trwalszego od spiżu, nie ulatuje cały, lecz cały umiera²¹”.

Dodać jeszcze warto, że w wierszu Biedrzyckiego zestawione zostały dwa sposoby obcowania z romantycznym dziedzictwem. Gdy czytamy o „mistycznym kapralu / nawiedzonych paranoików” możemy zobaczyć poezję wprzęganą „na romantyczną modłę – w narodową tyrtejską misję, nakierowaną na ideę poświęcenia się zbiorowości za ideały, lekceważącą podmiotowość. Takim odbiorcom wystarczą krzepiące „klechdy o Polsce”. Jest jednak w wierszu sposób bardziej podmiotowej walki z romantyczną tradycją. Atak oznacza tutaj zarazem uznanie dla klasy przeciwnika. Jednym słowem – poeta współczesny patrzy na romantycznego poprzednika jak na podmiot zmagających o swą niezależność. Walka to nierówna, ale też nieuchronna. Poeta umiera, słowo zostaje.

Piotr Śliwiński w rozważaniach nad stosunkiem poezji po 1989 roku do tradycji romantycznej (choć pisał o związkach z Mickiewiczem) posłużył się do ich opisu metaforami architektonicznymi. Jedną z nich – metaforę domu (miejsce dojrzewania i budowania harmonii między jednostką a światem) – odniósł do Krzysztofa Kohlera. Dwa wiersze krakowskiego poety – *Świątynia* (*Wiersze*, 1990) oraz inicjalny wiersz z tomu *Nieudana pielgrzymka* (1993) rzeczywiście upoważniają do ujęcia jego stosunku do romantycznej tradycji jako do domu, w którym się zamieszkuje. Pierwszy z utworów został opatrzony wymownym mottem – zestawieniem czterech wersji incipitu *Stepów Akermańskich* Mickiewicza. W wygłosie liryku Kohlera czytamy, iż wiersz jako taki pozwala

sprowadzić do konsekwencji
prostej wszelki byt i
rytm: że tak akurat musi
być, jak jest lub będzie:
oddech, Czatyrdah, burzan, wers²².

„Mickiewicz – pisze o tym wierszu Śliwiński – pomaga zrozumieć, jak «musi być», i pogodzić się, a nawet ucieszyć z faktu, że istnieje nad nim jakaś konieczność artystyczna lub metafizyczna²³. Interesujące jest i to, że Kohler

²¹ Katarzyna Czeczot, [Głos w dyskusji panelowej *Biografia czy / i interpretacja*], w zb.: *Śmierć Mickiewicza. Teksty i Rozmowy w Roku Mickiewiczowskim 2005*, pod red. K. Czeczot i M. Zielińskiej, Warszawa 2008, s. 287.

²² Krzysztof Kohler, *Wiersze*, Kraków 1990, s. 39.

²³ Śliwiński, *Przygody...*, op. cit., s. 224.

stawia na Mickiewicza jako poetę-filologa, który na sposób niemal klasycystyczny szlifuje inicjalną frazę swego sonetu, gatunku formalnie mocno zrygoryzowanego. Ten uczony poeta romantyczny szukał jednak nie tylko celnej formuły słownej. Ważniejsze było ukucie wersu, który dobrze oddawałby romantyczny sposób poznawania świata za pomocą poezji²⁴. Jako taki, zarazem uczony i poznający, jest Mickiewicz patronem debiutu Koehlera. W drugim z wierszy tego poety (z *Nieudanej pielgrzymki*) romantyczny poeta jest autorem dzieł, których czytanie „prowadzić ma ku dojrzałości, do – mimo wszystko – przywrócenia DOMU, ojcowizny, ojczyzny”²⁵. Temat ojczyzny, poczucia więzi ze wspólnotą powróci w kolejnym zbiorze Koehlera – *Partyzancie prawdy* (1996), choć wpływ romantyzmu w tym tomie nie wydaje się aż tak istotny.

Kolejny twórca „domowy” niech najpierw sam przemówi:

„Był marzec, bardzo ciemny i bardzo szalony, taki, jakie bywają
często w tej części Europy nad Odrą, w przedwczesnie poszarzałym mieście,
które nazywało się Opole, po niemiecku Oppeln.
To miasto, choroba moja! Prątek czarnej żółci, smutny tumor
rozrastający się w duszy – jakże cię nienawidzę, miasto!
Zostawić cię, wyjechać, opuścić na zawsze!”²⁶.

Tak zaczyna się pierwsza z *Dwunastu stacji* – poematu Tomasza Różyckiego. Aluzja jest zapewne od razu rozpoznawalna. Dwanaście stacji jest jak dwanaście ksiąg Mickiewiczowskiego poematu. Miasto jako obiekt inwokacyjnych westchnień odpowiada litewskiej krainie lat dziecińczych poety z Nowogródka. Od razu też widzimy znaczące przesunięcia, odwrócenia, przekształcenia. U Mickiewicza idealizacja i uwznioślenie stron rodzinnych, u Różyckiego zaś ironiczno-sarkastyczny ciąg gorzkich westchnień. A jednak poemat opolskiego poety zmusza do nieustannych odniesień do wzorca romantycznego. Różycki podkłada epickość romantyczną pod gorzkie rozrachunki z miastem. Rozrachunki te pospłatał jednak z partiami opisowo-afirmatywnymi wobec rodzinnego kręgu i jego tożsamości. Ta zaś wiąże się z kresowymi korzeniami (opolska rodzina narratora-bohatera *Dwunastu stacji* to repatrianci zza wschodniej granicy) i tęsknotą za ziemią urodzenia. I tu znów zaprasza się poemat Mickiewicza. Wydaje się jednak, że równie ważnym punktem odniesienia dla narracji liryczno-opisowej Różyckiego jest ironiczny poemat dygresyjny Słowackiego – *Beniowski*. Iskra w *Dwunastu stacjach* ciągle przeskakuje z tonacji liryczno-

²⁴ Więcej na temat Mickiewiczowskiego „odkrycia” nowej liryki i odmiennego sposobu poznania zob.: Ireneusz Opacki, *Człowiek w sonetach przełomu*, w: „*W środku niebokrega*”. *Poezja romantycznych przełomów*, Katowice 1995, s. 35-36.

²⁵ Śliwiński, *Przygody...*, *op. cit.*, s. 224.

²⁶ Tomasz Różycki, *Dwanaście stacji. Poemat*, Kraków 2004, s. 7.

afirmatywnej w ironiczno-humorystyczną. Przyłgnięcie do opisywanych ludzi i ich świata bywa znoszone przez dystans, a także autodystans podmiotu mówiącego. Mimo to, sądzę że także Różyckiego można przypisać do wspomnianego przed chwilą domowego sposobu dziedziczenia romantyzmu. *Dwanaście stacji* to przecież także ważna lekcja samodzielnego mierzenia się z balastem rodzinnym i narodowym.

Andrzej Sosnowski i Bohdan Zadura aktualizują w swych wierszach zdobycze estetyczne Mickiewicza-poety. Czynią to w sposób niezwykle subtelny, wyrafinowany i zarazem trudny do uchwycenia. Nie można tu przecież mówić o jakiejś mocnej inspiracji. W grę wchodzi intertekstualne nawiązania, mikrocytaty, wyszukane aluzje. Czasami za pomocą jednego, mickiewiczowsko nacechowanego słowa, kiedy indziej całej frazy, obrazu czy motywu poetyckiego.

U Zadury można by wskazywać odwołania i do Norwida (wiersz *Radość pisania z Prześwieltonych zdjęć*, 1990), i do Słowackiego (we wczesnych tomach oraz w tytułowym poemacie z tomu *Cisza*, 1994), a także do Mickiewicza (wiersz *Przed chatką leśnika*²⁷ z tejże *Ciszy* oraz *Dystychy do Eugeniusza Ali-sanki* ze zbioru *Kwestia czasu*, 2006). Ciekawe, że patronat romantyczny dochodzi u późnego Zadury do głosu wówczas, gdy zbiera mu się na długą, poematową formę poetycką. W poemacie *Cisza* – prywatnym porachunku z najnowszą historią (stan wojenny; poemat powstał w 1982) i autobiograficznym rachunku zysków i strat – można doszukać się mistrzowskiego przetworzenia istotnych składników jednego z ważniejszych wynalazków romantyzmu europejskiego – wspomnianego już poematu dygresyjnego. Patronat ironiczno-drapieżnego (w partiach dygresyjnych) *Beniowskiego* Słowackiego jest tu wyraźny. Z kolei w bardzo rozbudowanych, *de facto* poematowych *Dystychach* mamy regularny trzynastozgłoskowiec i liczne tyleż humorystyczne, co żarliwe odwołania do świata poetyckiego *Ballad i romansów* oraz *Pana Tadeusza*: Dzień spędzony w Wilnie staje się pretekstem do z pozoru lekkiej opowieści o ważnych (Ostra Brama, pielgrzymka papieża do Bułgarii, sprawy poetyckie) i przygodno-banalnych faktach. Puenta *Dystychów* przywołuje na pamięć finalne wersy *Pana Tadeusza* Mickiewicza, zawierające wyznanie *gospodarza poematu* o picu wina i miodu z poematowymi gośćmi. U Zadury brzmi to tak:

„Pod drzwiami kładę torbę spakowaną

Jutro będzie jak znalazł Zebrany do kupy

Nim pojedą na dworzec ostatnie zakupy

²⁷ O związkach tego wiersza z Mickiewiczowską *Śmiercią pułkownika* mówił Bohdan Zadura w wywiadzie udzielonym Magdalenie Rybak i zamieszczonym w jej książce *Rozbiórka. Wiersze, rozmowy i portrety 26 poetów*. Wrocław 2007, s. 40.

Zrobię w pobliskim sklepie z alkoholem
Lubię whisky lecz teraz litewski miód wolę²⁸.

Lekkość, a zarazem solenność tej frazy wskazuje na ciągle istotną rolę poezji. Nawet gdyby miała pomóc pojedynczym tylko osobom „zebrać się do kupy”.

Oto kilka Mickiewiczowskich pierwiastków z lirycznego układu Andrzeja Sosnowskiego: „przestwór oceanu”, „lampo [...] Akermanu” (oba ze *Stepów Akermańskich* i oba wpisane w erotyczno-nostalgiczną, a zarazem żartobliwą i autoironiczną²⁹ balladę *List znad Morza Białego* z tomu *Stancje*, 1997); „dzięcielina pała” (*Pan Tadeusz*), „kantorek”, „kołatek” (oba słowa z IV części *Dziadów*, a wszystkie trzy razem z wiersza *Jak zegarek pod poduszką* zamieszczonego w zbiorze *Taxi*, 2003); „śniła się zima biegło się w szeregu” (nieznacznie przetworzony inicjalny wers wiersza Mickiewicza *Śniła się zima...* pochodzi z tomu *Po tęczy*, 2007). Takich intertekstów Mickiewiczowskich jest u Sosnowskiego więcej. Czemu służą? Może najlepiej odpowie nieco dłuższy cytat z jego wiersza: „Człowiek pełen różnych monottonnych właściwości. / Mówisz ty, mówię ja, dzięcielina pała // i sprawdzają się najpiękniejsze metafory³⁰. Z jednej strony człowiek skazany jest na powtarzanie, powielanie cudzych doświadczeń i fraz. Jego właściwości są monotonne, ale zarazem różne. Z drugiej, słowo poetyckie ma performatywną moc. Piękno nie jest bezużyteczne, może jakoś oddawać złożoność, tajemniczość pojedynczej egzystencji. Mimo monotonii bowiem, mamy tu podmioty pojedyncze, a nie podmiot zbiorowy. Przecież czytamy: „mówisz ty, mówię ja”. Słowa wyjęte z wierszy romantycznego poety (podobnie jak występujący u Sosnowskiego legion pożyczek z innych poetów) wprowadza znużoną jednostajnością osobę poety i osobę czytelnika (o ile potrafi zlokalizować cytaty) w jakiś odmienny i – nie mogę się oprzeć takiemu wrażeniu – życiodajny przestwór³¹.

Kolej teraz na przypadek dialogu z romantyzmem kto wie, czy nie najciekawszy, a przynajmniej wiele obiecujący. W 2003 roku ukazał się debiutancki tomik Joanny Mueller (ur. 1979) *Somnambóle fantomowe*, a w nim odwołania – bodaj jedyne w poezji najnowszej „do poezji Cypriana Norwida. Zaliczana do grona neolingwistów (czyli młodych twórców odwołujących się do doświadczeń poetyckich takich poetów, jak Tymoteusz Karpowicz czy Miron Białoszewski) poetka w wierszach *Cyprjan Norwid rysuje okładkę do „Lirenki” Lenartowicza...* oraz *1.IV.2000* podejmuje wielopiętrową rozmowę z poglądami i sztuką słowa

²⁸ Bohdan Zadura, *Wiersze zebrane*, t. 3, Wrocław 2006, s. 42.

²⁹ Śliwiński, *Przygody...*, *op. cit.*, s. 222.

³⁰ Andrzej Sosnowski, *Jak zegarek pod poduszką*, w: *Dożynki 1987-2003*, Wrocław 2006, s. 229.

³¹ Na osobne odczytanie „w kontekście romantycznej miłości i dziewiętnastowiecznej liryki erotycznej – zasługuje poemat Sosnowskiego *Opera* (Konwój. *Opera*, 1999).

autora *Fortepianu Szopena*. Cytaty, parafrazy, aluzje w tych wierszach są przemyślną grą z Norwidowskim rozumieniem roli słowa i poezji, a zarazem z poszukiwaniami poetów dwudziestowiecznych, zastanawiających się nad znaczeniem poezji i możliwością nazywania w języku złożonych zjawisk świata oraz konkretnego życia. W wierszu 1.IV. 2000 pojawiają się cytaty z poematu Norwida *Rzecz o wolności słowa*. Co ciekawe, część tych przytoczeń, została wykorzystana wcześniej przez Ryszarda Krynickiego w jego debiucie *Akt urodzenia* (1969). Poezja Krynickiego to kolejny istotny punkt odniesienia dla Mueller. Stał się nim z pewnością dlatego, że zwłaszcza we wczesnej swej twórczości bardzo często odwoływał się do Norwidowskich rozważań nad istotą i rolą słowa, języka. Mueller prowadzi więc rozmowę podwójną. Dialog Mueller z Norwidem, to zarazem próba rozwijania jego poetyckiej frazy, eksperymentów z wersyfikacją, składnią, stroną graficzną poezji. Debiutancki tom Joanny Mueller dowiódł, iż romantyzm Norwidowski zachował żywotność, moc inspirowania. Poetka przedłuża, ale i komplikuje „obecność nieobecnego”, jak o żywotności poezji Norwida w polskiej poezji po 1918 roku (aż do końca lat osiemdziesiątych) pisał Stanisław Barańczak. W jego szkicu czytamy między innymi: „wpływ Norwida w dzisiejszej poezji okazuje się najpłytszy tam, gdzie ujawnia się najbardziej manifestacyjnie; i na odwrót, pozostawił swój ślad najgłębszy tam, gdzie współcześni poeci z pozoru nie odwołują się wcale do Norwidowskiego wzoru”³². Uwagi te dokumentuje wnikliwy przegląd mocnych dwudziestowiecznych poetyckich dowodów tego wpływu. Na przykład w wierszach Czechowicza, Szyborskiej, Zagajewskiego oraz Herberta.

To ostatnie nazwisko pozwala przejść do ostatniej partii uwag dotyczących obecności romantycznego dziedzictwa w poezji ostatnich lat dwudziestu. Bo po 1989 roku swoje potyczki z poetami romantycznymi kontynuowali poeci starszych pokoleń – Czesław Miłosz, Zbigniew Herbert, Tadeusz Różewicz, Jarosław Marek Rymkiewicz. Ograniczone ramy tej wypowiedzi pozwalają na kilka zwięzłych uwag, sygnałów. Jest to o tyle usprawiedliwione, że u żadnego z tych twórców nie pojawiło się po 1989 roku istotne *novum* w ich artystycznym i ideowym obcowaniu z romantycznymi poprzednikami. Co nie oznacza, że ciąg dalszy dialogu Miłosza z Mickiewiczem, a Herberta i Różewicza z Norwidem, tego pierwszego zaś także ze Słowackim, że dialogi te nie są intrygujące.

Miłosz w tomie *Na brzegu rzeki*, w cyklu *Na Litwie, po pięćdziesięciu dwóch latach* sporządził – jak zauważa Lidia Banowska – „swoisty epilog” do *Pana Tadeusza*. Badaczka traktuje utwór Miłosza jako jakby ciąg dalszy poematu Mickiewicza oraz dostrzega u Miłosza podobny chwyt, jaki poeta roman-

³² Stanisław Barańczak, *Norwid: obecność nieobecnego*, w: *Tablica z Macondo. Osiemnaście prób wytlumaczenia, po co i dlaczego się pisze*, Londyn 1990, s. 90.

tyczny zastosował w swoim *Epilogu* – opis „kraju lat dzieciennych”³³. Różnica polega na tym, że Miłoszowi dany był powrót do opuszczonej w młodości ojczyzny. I z tej perspektywy powrotu (zderzanej z pamięcią Litwy młodościowej, międzywojennej) oraz z nawiązań do ujęć Mickiewiczowskich czyni autor *Doliny Issy* główną oś swego cyklu. Zwarcie dwóch punktów oglądu ostatecznie zostaje zniesione. Synteza jest możliwa dzięki odnalezieniu przez Miłosza „archetypu przestrzeni własnej, wizję ojczyzny jako polszczyzny i rewelację szczegółu”³⁴. Miłosz dotarł więc do tego samego punktu, do którego w *Panu Tadeuszu* podążał Mickiewicz.

Rymkiewicz w swoich tomach ostatnich (szczególnie w *Do widzenia gawrony*) pozostaje w obrębie dystylichicznych medytacji codziennego, czasem dosadnego szczegółu przez który przepuszcza swoją filozoficzną erudycję i intuicję. Niekiedy z pomocą poetów i kompozytorów romantycznych: Schuberta (najczęściej), Lermontowa, Malczewskiego, no i nieodmiennie Mickiewicza (jako twórcy stale upominającego się w swych wierszach o duchowy wymiar egzystencji). Zrezygnował natomiast poeta z Milanówka z tonów romantyczno-mężeńskich lub lokalno-kresowych sentymentów, których nie brakowało w jego słabszych wyraźnie wierszach z lat osiemdziesiątych.

Jeszcze innym przejawem inspiracyjnej mocy literatury romantycznej jako pewnego wzorca estetycznego i niemal filozoficznego jest mocne oddziaływanie późnej, lozańskiej liryki Mickiewicza na polskich poetów XX wieku. Ich zestawienie i częściowe omówienie przynosi cenna antologia Mariana Stali *Strona Lemanu* (zob. bibliografia). Spośród autorów aktywnych w ostatnich dwudziestu kilku latach znaleźli się w tej antologii m.in. Szymborska (wiersz *Chmury*), Herbert (*Obłoki nad Ferrarą*), Krynicki (*Kogo pocieszysz?*), Polkowski („*Snuć miłość*”) i Maj (*Dobranoc*).

4. Przemysław Czapliński w szkicu *Mickiewicz, albo proza najnowsza wobec tradycji* z 1998 stawia następującą diagnozę, dotyczącą ewentualnej obecności Mickiewicza (co można bez ryzyka odnieść do losów całego dziedzictwa romantycznego) w powieściopisarstwie: „Mickiewicz nie podporządkowuje sobie społecznej świadomości. Nie pomaga, ale też nie przeszkadza. Nie oznacza to, że jest martwy. Nie, raczej zobojętniał”³⁵. Jako główną przyczynę takiego stanu rzeczy wskazuje Czapliński niewiarę młodej literatury „w jakikolwiek mit sztuki,

³³ Lidia Banowska, Miłosz i Mickiewicz. Poezja wobec tradycji, Poznań 2005, s. 206 i następn.

³⁴ *Ibidem*, s. 225.

³⁵ Przemysław Czapliński, *Mickiewicz, albo proza najnowsza wobec tradycji*, w: *Księga Mickiewiczowska. Patronowi uczelni w dwusetną rocznicę urodzin 1798-1998*, pod red. Z. Trojanowiczowej i Z. Przychodniaka, Poznań 1998, s. 468.

to zaś prowadzi do obojętnie niezróżnicowanego czerpania z przeszłości i pozbawia odrębnych znaczeń konkretne rozwiązania³⁶. Dalej wylicza Czapliński cztery procedury przetwarzania tradycji, którym w młodej prozie poddawana jest mickiewiczowska twórczość. Pierwsza nosi nazwę: „Mickiewicz rozdrobniony” i dotyczy aluzji do pewnych, silnie rozpoznawalnych fraz autora *Ballad i romanśów*, które czynią tacy prozaicy, jak Zadura czy Bawolek (zob. odpowiednie pozycje w załączonej bibliografii). Dominują aluzje do wersów z *Pana Tadeusza*. Dalej mamy „Mickiewicza wrobionego” i chodzi tu o analizę sposobów istnienia w dzisiejszej prozie cytatów z wielkiego poety romantycznego. Przytoczenia te pojawiają się w małych prozach Nataszy Goerke i w powieści Mai Jurkowskiej (zob. bibliografia). Obecne w prozie najnowszej pastisze z romantycznego poety zostają określone przez badacza mianem „Mickiewicza podrobionego”. Znowu pojawiają się opowiadania Goerke, która w *Upiornej strofie* stosuje pastiszowy zabieg dopisywania ciągu dalszego utworu wielkiego poprzednika. W tym wypadku autorka niejako kontynuuje fragment *Rozmowy Mickiewicza*, wiersza napisanego w Odessie w 1825 roku.

No i wreszcie zabieg czwarty – „Mickiewicz przerobiony” – polegający na parafrazie, czyli przetwarzaniu utworu literackiego powstałego wcześniej. Wydaje się, że ta procedura dziedziczenia romantyzmu przyniosła najwartościowsze owoce w powieści Christiana Skrzyposzka *Mojra* oraz w *Spisie cudzołożnic* Jerzego Pilcha. Co ciekawe, obaj autorzy przeróbce poddają IV część *Dziadów*, co dobrze wpisuje się w diagnozy Marii Janion mówiącej o dobrych perspektywach na przyszłość dla romantycznej filozofii egzystencji oraz w projekt Agaty Bielik-Robson stawiającej na długie trwanie romantycznych zmagania o ukonstytuowanie się nowoczesnej podmiotowości. W obu parafrazach ważną rolę pełni Gustaw, monologujący bohater dramatu Mickiewicza, dobry znajomy z niektórych wierszy Świetlickiego. Oczywiście i krakowski poeta, i obaj prozaicy zupełnie odmiennie uruchamiają w swych tekstach najdziwniejszą i najbardziej niepokojącą personę autora *Dziadów*. W przypadku Skrzyposzka idzie o jakiś pozytywny wydźwięk – o poszukiwanie „harmonii między rozumem i emocjami”³⁷. U Świetlickiego mieliśmy skomplikowany dialog z romantycznymi sposobami ekspresji miłości i indywidualizmu, których symbolem pozostanie (chyba) na zawsze właśnie Gustaw z IV części *Dziadów*. U Pilcha – jak pisze Czapliński – odnajdujemy „dziesiątki aluzji, cytatów i parafraz z Mickiewicza”, ale „zamiast opowieści o przemianie Gustawa-kochanka w Konrada-bojownika otrzymujemy obietnicę innej historii”³⁸. Jakiej? Takiej, w której odwołania do wzniesłego stylu

³⁶ *Ibidem*, s. 469.

³⁷ *Ibidem*, s. 487.

³⁸ *Ibidem*, s. 489.

romantyków wpędzają nas w pułapkę przerastającej nas mowy. „Znaleźliśmy się w sytuacji, gdy wszelka normalność okazuje się niższością, czy nawet zdradą” – pisze Czapliński³⁹. Zjawisko cytowania, trawestowania i parafrazowania tekstów romantycznych (także Słowackiego) będzie powracało w kolejnych utworach Pilcha, zarówno w powieściach, jak i felietonach.

Do tych obserwacji chciałbym dorzucić kilka słów o trzech innych powieściach, w których romantyczna scheda pełni ważną rolę. Są to też zupełnie różne od wyżej opisanych procedury odwoływania się do przeszłości i tradycji romantycznej. W 1999 roku ukazał się ostatni, ważny utwór Władysława Terleckiego, autora nowatorskich powieści historycznych podejmujących namysł nad polskimi dylematami zbiorowymi i indywidualnymi w XIX wieku. Chodzi o *Wyspę kafa*, opowieść o więziennych losach jednej z „ikon” romantycznego rozdziału polskiej historii – Waleriana Łukasińskiego. Warszawski spiskowiec z lat dwudziestych XIX wieku większość życia spędził w rosyjskiej twierdzy. Terlecki w bardzo oryginalny sposób zderza w tej biografii (opowiadanej m.in. z punktu widzenia samego Łukasińskiego) pierwiastki polityczne z prywatnymi. Tym drugim daje wyraźne pierwszeństwo. Na naszych oczach dokonuje się ostatni akt zrujnowanej biografii niegdysiejszego działacza niepodległościowego. U schyłku życia bohater skupia się już tylko na sobie. Dzieje duszy i miłości okazują się o wiele istotniejsze niż heroizm w walce o wspólną sprawę.

W tym samym roku Włodzimierz Odojewski w *Oksanie* dopisał kolejny rozdział do swego fresku o zbrodniczej przeszłości stosunków polsko-ukraińskich na Podolu w latach drugiej wojny światowej. Podobnie jak w innych ogniwach tzw. podolskiego cyklu pisarz kontynuuje mit ukraiński zapoczątkowany przez polskich romantyków (Antoni Malczewski, Seweryn Goszczyński i Juliusz Słowacki). Warto przypomnieć tu obserwację Czaplińskiego i Śliwińskiego: „Odojewski – niczym medium romantyczne [...] – ukazuje Ukrainę po raz kolejny ogarniętą przez żywioł zabijania, a zarazem, jak twórca eposu i kontynuator Faulknera”. Romantyczne dziedzictwo dostarcza więc autorowi *Zasypie wszystko, zawieje...* narzędzi do prezentacji historii jako łańcucha okrucieństw, a nie epickiej panoramy. Wzorców dla tej drugiej szuka u pisarzy zachodnich (Faulkner, Proust). W *Oksanie* zbrodnie popełnione na ziemi ukraińskiej zestawione zostają z okrucieństwami wojennymi trwającej właśnie wojny na Bałkanach (lata dziewięćdziesiąte). Obrazy rzezi (wpisane w opowieści tytułowej bohaterki, Ukrainki, powołującej się na relacje ojca i jego kolegów) kreślone przez Odojewskiego w wyraźny sposób odsyłają do opisów i wizji makabrycznych czystek etnicznych, dokonujących się na Ukrainie w XVIII wieku i przeniesionych do literatury przez polskich romantyków „Goszczyńskiego (Za-

³⁹ *Ibidem*, s. 490.

mek kaniowski) i Słowackiego (*Sen srebrny Salomei*). Odojewski wybiera z dziedzictwa romantycznego nie wzorzec krzepiącego odczytywania narodowych dziejów (mesjanizm, ludowość romantyczna), ale wizję przeszłości jako bezsensownego mordu.

Dwa lata temu ukazała się intrygująca, ambitnie zakrojona powieść Artura Daniela Liskowackiego pt. *Mariasz*. Należy ją tu przywołać ze względu na dużą rolę, jaką odgrywa w niej biografia i twórczość romantycznego poety Antoniego Malczewskiego, autora jednego arcydzieła – powieści poetyckiej *Maria*. Liskowacki spleta w *Mariaszu* dwa wątki. Snuta od końca (czyli od przedwczesnej śmierci) opowieść o Malczewskim jest przetykana inicjacyjną, ciemną narracją o losach małoletniego Muszki. Liskowacki prowadzi tu jakby dwupoziomowy dialog z romantyzmem. Z jednej strony, buduje własną, sugestywną opowieść o biografii wybitnego poety i czyni z niej swoiste lustro, w którym każe się (jak sądzę) przeglądać współczesnemu zagubionemu czytelnikowi. Cóż ten czytelnik tam zobaczy? Tak samo pogubionego bohatera z XIX wieku. Przede wszystkim ujrzy jednak wielkiego artystę, który bez złudzeń przyjmuje naznaczone klęską życie i potrafi z niego uczynić materiał do dzieła sztuki. W jakiś sposób uczy się samego siebie, dorasta do swego losu. Z drugiej strony, na uznanie zasługuje styl partii *Mariasza* poświęconych Malczewskiemu. Stylizacja na wczesnodziewiętnastowieczną zretoryzowaną prozę idzie tu w zawody z jak najbardziej współczesną, świetną polszczyzną. Tworzy to spójną całość. Język analizy, w którym równie ważna jest sztuka budowania dystansu do siebie (retoryka), jak i bezkompromisowego zrywania swych masek, żegnania się ze złudzeniami (partie introspekcyjne obsługiwane przez język współczesny).

5. Na koniec chciałbym wyraźnie podkreślić, iż powyższe obserwacje nie aspirują do ujęcia całościowego. Chodziło mi raczej o nakreślenie tła (odwołania do Janion, Króla i Bielik-Robson) i wysłanie kilku sygnałów (uwagi o poszczególnych poetach i prozaikach). Kwestia oddziaływania romantycznego dziedzictwa na współczesną kulturę to ciągle otwarty rozdział. Najwięcej spodziewam się – jeśli wolno sobie na koniec pozwolić na prognozę – po dalszych artystycznych poszukiwaniach kilku poetów, dla których romantyzm pozostaje „niedokończonym projektem”. Myślę o Zadurze, Sosnowskim, Świetlickim, Różyckim i Mueller. Każdy z nich na inny sposób wchodzi w śmiały pojedynek zarówno ze współczesnością (społeczno-polityczną i literacką), jak i z przeszłością (zapisaną przede wszystkim w romantycznym języku i koncepcji podmiotowości/egzystencji). I wydaje się, że nadal dominować będzie tu Mickiewicz, jako punkt odniesienia.

BIBLIOGRAFIA
(w wyborze i z komentarzami)*

I. Poezja i proza odwołująca się do dziedzictwa romantycznego

a. Poezja

1. CZYNNY do odwołania / Marcin Świetlicki. – Wołowiec : „Czarne”, 2001. – 56 s.
2. DO WIDZENIA gawrony / Jarosław Marek Rymkiewicz. – Warszawa : Wydawnictwo Sic!, 2006. – 75 s.
3. DRUGA przestrzeń / Czesław Miłosz. – Kraków : „Znak”, 2002. – 118 s.
4. DWANAŚCIE stacji : poemat / Tomasz Różycki. – Kraków : „Znak”, 2004. – 139 s.
5. KONWÓJ; Opera / Andrzej Sosnowski. – Wrocław : „Pomona”, 1999. – 93 s.
6. MASKI / Krzysztof Karasek. – Warszawa : „Nowy Świat”, 2002. – 76 s. : il.
7. MOJE dzieło pośmiertne / Jarosław Marek Rymkiewicz. – Kraków : „Znak”, 1993. – 53 s.
8. MUZYKA środka / Marcin Świetlicki. – Kraków : Wydawnictwo a5, 2006. – 57 s.
9. NA BRZEGU rzeki / Czesław Miłosz. – Kraków : „Znak”, 1994. – 78 s.
10. NIECZYNNY / Marcin Świetlicki. – Warszawa : „Lampa i Iskra Boża”, 2003. – 54 s.
11. NIEUDANA pielgrzymka [Wiersze] / Krzysztof Koehler. – Kraków, Warszawa : Brulion, 1993. – 83 s.
12. NOŻYK profesora / Tadeusz Różewicz. – Wyd. 2. – Wrocław : Wydawnictwo Dolnośląskie, 2002. – 40 [31] s. : il.
13. PIEŚNI profana / Marcin Świetlicki. – Czarne : „Czarne”, 1998. – 63 s.
14. PŁASKORZEŻBA / Tadeusz Różewicz. – Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, 1991. – 131 s.
15. PO TĘCZY / Andrzej Sosnowski. – Wrocław : Biuro Literackie, 2007. – 45 s.
Tu wiersz „*** wypada daleko chociaż może w wannie...”
16. POPIÓŁ i miód / Artur Szlosarek. – Kraków : „Znak”, 1996. – 92 s.
17. ROVIGO / Zbigniew Herbert. – Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, 1992. – 59 s.
18. SCHIZMA / Marcin Świetlicki. – Poznań : „Obserwator”, 1994. – 77 s. : fot.
19. SEZON na Helu / Andrzej Sosnowski. – Lublin : Stowarzyszenie Literackie „Kresy”, 1994. – 45 s.
20. SOMNAMBÓLE fantomowe / Joanna Mueller. – Kraków : „Zielona Sowa” : Studium Literacko-Artystyczne przy Instytucie Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2003. – 48 s.

21. STANCJE / Andrzej Sosnowski. – Lublin : Stowarzyszenie Literackie „Kresy”, 1997. – 67 s.
22. SYMETRIA / Dariusz Sońnicki. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2002. – 45 s.
23. ŚWIĘTY związek : wybór wierszy / Krzysztof Karasek. – Warszawa : Towarzystwo „Więź”, 2007. – 383 s. : il.
24. TAXI / Andrzej Sosnowski. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2003. – 52 s.
25. TRZECIA połowa / Marcin Świetlicki. – Kraków : „a5”, 1999. – 46 s.
26. ULICA Mandelsztama i inne wiersze z lat 1979-1983 / Jarosław Marek Rymkiewicz. – Kraków : [b.w.], 1983. – 23 s.
27. WĘZEL gordyjski oraz inne pisma rozproszone 1948-1998 / Zbigniew Herbert; zebrał i oprac. Paweł Kądziała. – Warszawa : Biblioteka „Więzi”, 2001. – 822 s.

Tu przede wszystkim: Słowo na wieczorne poetyckim w Teatrze Narodowym.

28. [WIERSZE] / Krzysztof Jaworski // *B r u l i o n*. – 1995, nr 25, s. 175-177
Zawiera: Mickiewicz dojada Słowackiemu.
29. WIERSZE / Krzysztof Koehler. – Kraków : Oficyna Literacka, 1990. – 42 s.
30. WIERSZE / Miłosz Biedrzycki. – Warszawa; Kraków, 1989
31. WIERSZE zebrane / Bohdan Zadura. T. 2-3. – Wrocław : Biuro Literackie, 2005, 2006. – 2 t. (427; 356 s.)
Tu szczególnie tomy: „Prześwietlone zdjęcia” z 1990, „Cisza” z 1994 oraz poemat „Dystychy dla Eugeniusza Alisanki” z tomu „Kwestia czasu” z 2006.
32. WYJŚCIE / Tadeusz Różewicz. – Wrocław : Wydawnictwo Dolnośląskie, 2004. – 114 s. : il.
33. ZIMNE kraje : wiersze z lat 1980-1990 / Marcin Świetlicki. – Warszawa : „Lampa i Iskra Boża”, 2002. – 64 s.
34. ZNAK niejasny, baśń półżywa / Jarosław Marek Rymkiewicz. – Warszawa : Państw. Instytut Wydawniczy, 1999. – 61 s.

b. Proza

1. DELECTATIO morosa / Waldemar Bawolek. – Warszawa : Państw. Instytut Wydawniczy, 1996. – 183 s.
2. FRACTALE / Natasza Goerke. – Poznań : „Obserwator”, 1994. – 190 s. : il.
3. HANEMANN / Stefan Chwin. – Gdańsk : „Słowo/Obraz Terytoria, 1997. – 251 s. : fot.

W związku z podjętym w powieści motywem samobójstwa państwa von Kleist.

4. KATEDRA / Maja Jurkowska. – Warszawa : „Czytelnik”, 1997. – 406 s.
5. LIT / Bohdan Zadura. – Gdańsk : „Marabut”, 1997. – 123 s.
6. MARIASZ / Artur Daniel Liskowacki. – Szczecin-Bezrzecze : Wydawnictwo Forma, 2007. – 318 s.
7. MOJRA / Christian Skrzyposzek. – Warszawa : „W.A.B.”, 1996. – 278 s.
8. OKSANA / Włodzimierz Odojewski. – Warszawa : „Twój Styl”, 1999. – 568 s.
9. OPOWIEŚCI galicyjskie / Andrzej Stasiuk. – Wyd. 3. – Wołowiec : „Czarne”, 2001. – 95 s.
Ze względu na motyw zjawy, ducha jednego z bohaterów nawiedzającego żywych.
10. SPIS cudzołożnic : proza podróżna / Jerzy Pilch. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2002. – 212 s.
Tekst oparto na wyd. Londyn : „Puls”, 1993.
11. WYSPA kata / Władysław Terlecki. – Warszawa : „Twój Styl”, 1999. – 319 s.

II. Prace literaturoznawcze, filozoficzne i krytycznoliterackie

1. ADAM Mickiewicz – poeta XX wieku / Edward Balcerzan // W: Księga Mickiewiczowska : patronowi uczelni w dwusetną rocznicę urodzin 1798-1998 : praca zbiorowa / pod red. Zofii Trojanowiczowej i Zbigniewa Przychodniaka. – Poznań : Wydaw. Naukowe UAM, 1998. – 534 s. : il.
2. DO EUROPY – tak, ale razem z naszymi umarłymi / Maria Janion. – Warszawa : „Sic!” , 2000. – 268 s.
Tu szczególnie eseje: Zmierzch paradygmatu; Mickiewicz – nowożytny myśliciel religijny; Rozmowa na koniec wieku. O duszy.
3. DUCH powierzchni : rewizja romantyczna i filozofia / Agata Bielik-Robson. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2004. – 526 s.
4. EPOS – nasza? : o „Dwunastu stacjach” Tomasza Różyckiego / Agnieszka Kuciak // W: W cieniu Mickiewicza / pod red. Jacka Lyszczyzny i Magdaleny Bąk. – Katowice : Agencja Artystyczna Para, 2006. – 375 s.
5. GOMBROWICZ i Miłosz o Mickiewiczu / Ewa Wiegandt // W: Księga Mickiewiczowska : patronowi uczelni w dwusetną rocznicę urodzin 1798-1998 : praca zbiorowa / pod red. Zofii Trojanowiczowej i Zbigniewa Przychodniaka. – Poznań : Wydaw. Naukowe UAM, 1998. – 534 s.
6. GRA tego świata / Paweł Hertz. – Warszawa : Biblioteka „Więzi”, 1997. – 421 s.

7. INNA nowoczesność : pytania o współczesną formułę duchowości / Agata Bielik-Robson. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2000. – 421 s.
8. JA, GUSTAW / Bogumiła Kaniewska // *K r e s y*. – 1994, nr 18, s. 183-184
9. JAN Paweł II o Cyprianie Norwidzie w 180 rocznicę urodzin Poety. Instytut Dziedzictwa Narodowego, 2001
Wypowiedź Papieża Jana Pawła II przygotowana z okazji spotkania z delegacją Instytutu Dziedzictwa Narodowego 1 lipca 2001 roku, przybyłą do Watykanu wraz z urną zawierającą ziemię z grobu Cypriana Norwida w Montmorency.
10. KALENDARIUM życia literackiego 1976-2000 : wydarzenia, dyskusje i bilanse / Przemysław Czapliński [i in.; red. prowadzący Maria Rola]. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2003. – 629 s.
11. KRESY – dekonstrukcja / pod red. Krzysztofa Trybusia, Jerzego Kałużnego, Radosława Okulicz-Kozaryna; Wydział Filologiczno-Filozoficzny. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, 2007. – 346 s.
12. LEGENDA romantyczna i szydery / Marta Piwińska; Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1973. – 453 s.
13. LIRYKI lozańskie Adama Mickiewicza. Strona Lemanu : antologia / oprac. Marian Stala. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 1998. – 416 s.
Zawiera m.in.: „Nad wodą wielką i czystą” Mariana Stali oraz antologię wierszy polskich poetów XX wieku „inspirowanych liryką lozańską”.
14. LISTOPADOWE wędrówki umarłego / Dariusz Sośnicki // *C z a s K u l t.* – 2006, nr 4, s. 64-70
15. LITERATURA polska 1976-1998 : przewodnik po prozie i poezji / Przemysław Czapliński, Piotr Śliwiński. – Kraków : Wydaw. Literackie, 1999. – 428 s. : 1 mapa
16. MICKIEWICZ, albo proza najnowsza wobec tradycji / Przemysław Czapliński // *W: Księga Mickiewiczowska : patronowi uczelni w dwusetną rocznicę urodzin 1798-1998 : praca zbiorowa / pod red. Zofii Trojanowiczowej i Zbigniewa Przychodniaka.* – Poznań : Wydaw. Naukowe UAM, 1998. – 534 s. : il.
17. MICKIEWICZ czyli Wszystko / z Jarosławem Markiem Rymkiewiczem rozmawia Adam Poprawa. – Warszawa : Open, 1999. – 221 s.
18. MICKIEWICZ i wiek dwudziesty / Zbigniew Majchrowski. – Gdańsk : Wydawnictwo Słowo/Obraz Terytoria, 2006. – 407 s.

19. MICKIEWICZ wśród „klasycystów” i „barbarzyńców” / Arkadiusz Baglajewski // *K r e s y*. – 1999, nr 2/3, s. 111-122
Obecność A. Mickiewicza w poezji współczesnej.
20. MIŁOSZ i Mickiewicz : poezja wobec tradycji / Lidia Banowska. – Poznań : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2005. – 300 s. : il.
21. NIEBAWEM spadnie błoto, czyli Kilka uwag o literaturze nieprzyjemnej / Rafał Grupiński, Izolda Kiec. – Poznań : „Obserwator”, 1997. – 166 s.
22. NIEBO czy literatura? : odwrócenia i odwroty Marcina Świetlickiego / Marek Wedemann // *C z a s K u l t.* – 1996, nr 3, s. 4-7
23. NIESAMOWITA Słowiańszczyzna : fantazmaty literatury / Maria Janion. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2006. – 357 s.
24. NORWID bezdomny : w 180 rocznicę urodzin poety / pod red. Jacka Kopcińskiego. – Warszawa : Instytut Dziedzictwa Narodowego : „Bellona”, 2002. – 242 s. : il.
25. NORWID nie chce podpisać volkslisty / Stanisław Barańczak // *W: Przed i po : szkice o poezji krajowej przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych / Stanisław Barańczak.* – Londyn : „Aneks”, 1988. – 172 s.
26. NORWID: obecność nieobecnego / Stanisław Barańczak // *W: Tablica z Macondo : osiemnaście prób wytłumaczenia, po co i dlaczego się pisze / Stanisław Barańczak.* – Londyn : „Aneks”, 1990. – 254 s.
27. PATRIOTYZM przyszłości / Marcin Król. – Warszawa : Rosner & Wspólnicy, 2004. – 133 s.
28. PODRÓŻ romantyczna / Marcin Król. – Paryż : Libella, 1986. – 231 s.
29. POEZJA polska po 1968 roku / Anna Legeżyńska, Piotr Śliwiński. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2000. – 205 s. : Ojczyzna, żywioty, drzewo : o poezji Jan Polkowskiego
30. PROJEKT krytyki fantazmatycznej : szkice o egzystencjach ludzi i duchów / Maria Janion. – Warszawa : Wydaw. Polska Encyklopedia Niezależna PEN, 1991. – 219 s.
31. PRZYGODY z wolnością : uwagi o poezji współczesnej / Piotr Śliwiński. – Kraków : „Znak”, 2002. – 273 s.

Zarówno w tekście głównym, jak i w przypisach – bardzo cenne wskazówki bibliograficzne rejestrujące i komentujące teksty wpisane w doraźne, ale przecież często ważne dyskusje krytycznoliterackie drugiej połowy lat 90., w których dość istotną rolę pełniły nawiązania do romantyzmu, a szczególnie do wpływu Mickiewicza i jego poezji na najmłodsze, wówczas, pokolenie poetyckie; m.in. na s. 212-213 odsyła do artykułów R.K. Przybylskiego i K. Trybusia ogłoszonych w poznańskich pismach literackich w 1995.

32. REWERSY nowoczesności : klasycyzm i romantyzm w poezji oraz krytyce powojennej / Marcin Jaworski. – Poznań, 2009
- Rzecz ukazała się w trakcie zamykania prac nad niniejszym tekstem. Dzięki uprzejmości Autora miałem wgląd w maszynopis i mogę śmiało powiedzieć, iż dla badań nad dziedzictwem romantyzmu w literaturze polskiej XX i XXI wieku ma ona znaczenie kapitalne. Jaworski przywołuje najważniejsze dyskusje krytycznoliterackie po 1945 roku, w których odwołania do romantyzmu /oraz klasycyzmu/ miały kluczowe znaczenie. Pisze o projektach krytycznych Ryszarda Przybylskiego, Jarosława Marka Rymkiewicza, Marii Janion, Stanisława Rośka, Stanisława Barańczaka, Adama Zgajewskiego i Juliana Kornhausera oraz innych. Analizuje poezję wchodzącą w twórczy dialog z romantyzmem – m.in. Miłosza, Różewicza, Rymkiewicza, Barańczaka, Różyckiego.
33. ROMANTYZM, niedokończony projekt : eseje / Agata Bielik-Robson. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2008. – 455 s.
34. ROMANTYZM – piekło i niebo Polaków : [polskie obrachunki na koniec millennium] / Marcin Król. – Warszawa : Fundacja „Res Publica”, 1998. – 175 s. : fot.
35. SZUKANIE ojczyzny / Czesław Miłosz. – Kraków : „Znak”, 1992. – 217 s.
36. ŚMIERĆ Mickiewicza : teksty i rozmowy w Roku Mickiewiczowskim 2005 / pod red. Katarzyny Czeczot i Marty Zielińskiej. – Warszawa : Instytut Badań Literackich PAN. Wydawnictwo : Fundacja Akademia Humanistyczna, 2008. – 384 s.
- Wypowiedź Katarzyny Czeczot w dyskusji panelowej „Biografia czy / i interpretacja”.
37. ŚWIAT na brudno : szkice o poezji i krytyce / Piotr Śliwiński. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 2007. – 365 s.
38. TRAGIZM, historia, prywatność / Maria Janion. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2000. – 466 s.
- Tu szczególnie: Prywatność (cz. III).
39. TWARDE dno snu : tradycja romantyczna w poezji języka angielskiego : Blake, Wordsworth, Coleridge, Shelley, Keats, Longfellow, Tennyson, Fitzgerald, Hardy / w wyborze, oprac. i przekł. oraz ze wstępem Zygmunta Kubiaka. – Warszawa : „Noir sur Blanc”, 2002. – 570 s. : il.
40. W CIENIU doświadczenia / Krzysztof Koehler; rozm. przepr. Jerzy Borowczyk, Wiesław Ratajczak // C z a s K u l t . – 1994, nr 3, s. 28-34
41. WALKA Jakuba z aniołem : Czesław Miłosz wobec romantyczności / Elżbieta Wiślak. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 2000. – 429 s.

42. WAMPIR : biografia symboliczna / Maria Janion. – Gdańsk : „Słowo/Obraz Terytoria”, 2002. – 567 s. : il.
43. WOBEK romantyzmu... : książka zbiorowa / pod red. Joanny Klausy-Wartacz [i in.]. – Poznań : Wydawnictwo „Poznańskie Studia Polonistyczne”, 2007. – 302 s. : il.
Materiały z konferencji naukowej zorganizowanej w ramach cyklu Poznańskie Junioraty, listopad 2006 r.
44. WOBEK zła / Maria Janion. – Chotomów : „Verba”, 1989. – 208 s.
Tu szczególnie esej „Cierń i róża Ukrainy” – o pisarstwie Włodzimierza Odojewskiego.
45. ZAPYTAJ Mickiewicza / Dorota Siwicka. – Gdańsk : Wydawnictwo Słowo/Obraz Terytoria, 2007. – 116 s.
46. ZAWIESZONY / Jerzy Borowczyk, Michał Larek. – Dyskusja // C z a s K u l t. – 2006, nr 4, s. 71-80
O poezji Marcina Świetlickiego.
47. ZIEMIA Ulro / Czesław Miłosz. – Kraków : „Znak” : Wydaw. Literackie, 2000. – 356 s.
48. ŻYJĄC tracimy życie : niepokojące tematy egzystencji / Maria Janion. – Warszawa : „W.A.B”, 2001. – 424 s.

* obejmuje niekiedy rzeczy wcześniejsze, gdyż niektóre z prac krytyczno-naukowych lub tekstów literackich odegrały dużą rolę w dziedziczeniu romantyzmu przez literaturę najnowszą.

Andrzej Dudziak

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

OKRĄGŁY STÓŁ – DWADZIEŚCIA LAT PÓŹNIEJ

Rok 1989 był dla Polski rokiem szczególnym. W lutym tego roku rozpoczęła się Konferencja Okrągłego Stołu, w czasie której podjęto decyzje określające przyszłość naszego państwa. Kilka miesięcy później, bo 4 czerwca miały miejsce, pierwsze po wojnie, demokratyczne, wolne wybory do tzw. sejmu kontrakt-

towego. We wrześniu z kolei powstał rząd, który w jakimś stopniu reprezentował naród. Proces demokratyzacji życia rozpoczęty w Polsce dał impuls do przemian w całym bloku wschodnim.

Początkowo porozumienia zawarte w czasie obrad Okrągłego Stołu były uważane za olbrzymi sukces, wzór do naśladowania. W miarę upływu czasu coraz częściej zaczęto stawiać pytania o treść zawartych tam uzgodnień. Zdziwienie musiał budzić brak rozliczenia z czasami PRL-u, nieprzeprowadzenie lustracji czy dekomunizacji. Przedstawiciele dawnej elity władzy ciągle mieli duży wpływ na procesy polityczne w wolnej Polsce, a służby specjalne zatrudniały ludzi wywodzących się ze służb komunistycznego państwa. Im bardziej oddalamy się od 1989 roku, tym więcej pojawia się kwestii spornych w publikacjach o Okrągłym Stole.

W opracowaniach spotkać można różne opinie na temat inicjatywy rozmów. Przy obecnym stanie wiedzy trudno rozstrzygać, czy impuls dała Moskwa, czy władze polskie w obawie przed narastającym niezadowoleniem społecznym chciały rozmawiać z opozycją na warunkach przez siebie określonych, z „akceptowanymi” przeciwnikami. Wiadomo jednak, że rozmowy w Polsce były wnikliwie obserwowane przez Wschód i Zachód, a teren Polski miał charakter polotka doświadczalnego dla władz ówczesnego ZSRR.

Ustalenia obrad Okrągłego Stołu przez część uczestników były traktowane jako zobowiązania, a dla innych miały charakter taktycznego porozumienia. Wydarzenia 1992 roku, ciągle spory o lustrację, ostra dyskusja o biografii Lecha Wałęsy, uwłaszczenie ludzi dawnej władzy oraz role, jakie prominentni uczestnicy obrad odegrali w Polsce może doprowadzić do wniosku, że kontrola nad procesem przekazania władzy nie zakończyła się w początkach lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia.

W Roku Polskiej Demokracji, ogłoszonym przez Senat RP, przypominamy wydarzenia związane z Konferencją Okrągłego Stołu, która stała się początkiem nie tylko polskiej drogi do demokracji. Omówienia tego tematu znajdziemy w pozycjach zwartych (od 1989 roku) i artykułach (od 2005 roku). Wspomniane publikacje zawierają wypowiedzi uczestników obrad, przeciwników porozumień oraz historyków. Z uwagi na szczególną, historyczną rolę Lecha Wałęsy w kształtowaniu polskich przemian jego osobie poświęcono osobny rozdział.

I. Konferencja Okrągłego Stołu – przygotowania, rozmowy, konsekwencje

a. Pozycje zwarte

1. COŚ – rzecz o okrągłym stole / Krzysztof Leski. – [Wyd. 1. – dodr.]. – Warszawa : „In Plus”, 1989. – 22 s.

2. DROGA do „Okragłego stołu” : zakulisowe rozmowy przygotowawcze / [zebrał i oprac.] Peter Raina. – Warszawa ; „von borowiecky”, 1999. – 371 s. : il.
3. HISTORIA polityczna Polski 1989-2005 / Antoni Dudek. – Kraków : Wydawnictwo Arcana, 2007. – 535 s. : il. – (Arkana Historii)
Bibliogr. s. 511-518.
4. KARUZELA : rzecz o Okragłym Stole / Andrzej Garlicki. – Wyd. 2. – Warszawa : „Czytelnik”, 2004. – 374 s.
5. KORNEL z Przewodniczącym Solidarności Walczącej Kornelem Morawieckim rozmawia Artur Adamski. – Wrocław : Kontra, 2007. – 276 s. : il.
6. KTO jest kim – Okragły Stół : „Solidarność” – opozycja : biogramy, wypowiedzi / [zespół red. Wojciech Adamiecki i in.; wypowiedzi zebrał i oprac. Marcin Wnuk przy współpr. Elżbiety Kisielewskiej]. – [Wyd. 2 uzup.]. – Warszawa : Komitet Obywatelski przy Przewodniczącym NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego] „Solidarność”, 1989. – 335 s. : il.
7. LEWY czerwcowy : mównicę Kaczyński, Macierewicz, Parys, Glapiński, Kostrzewa-Zorbas / Jacek Kurski, Piotr Semka. – Warszawa : Editions Spotkania, [1992]. – 255 s. : il.
8. MAGDALENKA : transakcja epoki : notatki z poufnych spotkań Kiszczak-Wałęsa / Krzysztof Dubiński. – Warszawa : [„BGW”], 1990. – 220 s. : il.
9. MUCHA za szybą : nie dokończona rewolucja / Dariusz Wilczak; [rozmawiają Jerzy Borowczak [i in.]. - Warszawa : „Most” : „Ikar”, 1997. – 245 s. : il.
10. OKRĄGŁY stół / Ryszard Reiff. – Warszawa : „Wola”, 1989. – 183 s.
11. OKRĄGŁY Stół / [wybór i oprac. Grzegorz Sołtysiak]. – Warszawa : Kancelaria Prezydenta RP [Rzeczypospolitej Polskiej], 1999. – 85 s. : il.
12. OKRĄGŁY stół w Polsce : studium o porozumieniu politycznym / Krystyna Trembicka. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2003. – 438 s.
Bibliogr. s. 391-405.
13. PIĄTY rozbiór Polski 1990-2000 / Henryk Pająk. – Lublin : Wydawnictwo Retro, 1998. – 422 s. : il.
14. PIERWSZE lata III Rzeczypospolitej : 1989-2001 / Antoni Dudek. – Wyd. 2 popr. i uzup. – Kraków : „Arcana”, 2002. – 522 s. : il. – (Arkana Historii)
15. POLSKA 1986-1989: koniec systemu : materiały międzynarodowej konferencji, Miedzeszyn 21-23 października 1999. T. 3, Dokumenty / red. Antoni Dudek, Andrzej Friszke. – Warszawa : „Trio” : Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk, 2002. – 347 s.

16. POLSKA w bagnie / Henryk Pająk. – Lublin : „Retro”, 2001. – 243 s. : 1 rys.
Bibliogr. podm. H. Pajaka, s. [246-248].
17. POROZUMIENIA okrągłego stołu : 6 luty - 5 kwietnia 1989 : dyskusja plenarna, dokumenty, notki biograficzne. – Warszawa : [Rada Krajowa Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego], 1989. – 347 s. : il.
18. POROZUMIENIA Okrągłego Stołu : Warszawa, 6 luty - 5 kwietnia 1989 r. – [Olsztyn] : NSZZ [Niezależny Samorządny Związek Zawodowy] „Solidarność” Region Warmińsko-Mazurski, 1989. – 271 s.
19. POSTKOMUNIZM : próba opisu / Jadwiga Staniszkis. – Wyd. 2. – Gdańsk : Wydawnictwo Słowo/Obraz Terytoria, 2005. – 303 s. – (Idee i Polityka)
20. PROSTO w oczy : z Janem Olszewskim rozmawia Ewa Polak-Pałkiewicz / [Jan Olszewski, Ewa Polak-Pałkiewicz]. – Warszawa : „Ad Astra”, 1997. – 379 s. : il.
21. REGLAMENTOWANA rewolucja : rozkład dyktatury komunistycznej w Polsce 1988-1990 / Antoni Dudek. – Kraków : „Arcana”, 2004. – 511 s. – (Arkana Historii)
Bibliogr. s. 491-511.
22. RYCERZE Okrągłego Stołu / Andrzej Garlicki. – Warszawa : „Czytelnik”, 2004. – 249 s. : il.
23. „SOLIDARNOSĆ” a wychodzenie Polski z komunizmu : studia i artykuły z okazji XV rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” / aut. Antoni Dudek [i in.]. – Gdańsk : Instytut Konserwatywny im. E. Burke’a, 1995. – 225 s. – (Historia i Idee; z. 3)
24. SPOD stołu / z Krzysztofem Wyszowskim współzałożycielem WZZ [Wolnych Związków Zawodowych], uczestnikiem strajków w Stoczni Gdańskiej w 1980 i 1988 r. rozmawia Krzysztof Czabański. – [B.m. : b.w., 1989]. – 16 s.
25. SZERMIERZE Okrągłego Stołu : zwątpienia i nadzieje / Paweł Smoleński. – Warszawa : „Most”, 1989. – S. 3-154
26. U ŹRÓDEŁ wielkiej transformacji / Władysław Baka. – Warszawa : „Oficyzna Naukowa”, 1999. – 262 s.
27. W UŚCISKU tajnych służb : upadek komunizmu i układ postnomenklatury / Andrzej Zybortowicz. – Komorów : „Antyk”, 1993. – 180 s. – (Biblioteka Ruchu Trzeciej Rzeczypospolitej)
28. WOJNA o ilustrację / Piotr Grzelak. – Warszawa : Wydawnictwo Trio, 2005. – 250 s. – (Seria z Rekomendacją)
Bibliogr. s. 245.

b. Artykuły

1. AGENCI „okrągłego stołu” / Tadeusz M. Płużański // *Najwyższy Czas!*. – 2005, nr 48, s. V-VI
2. ANI legenda czarna, ani legenda biała / Andrzej Paczkowski, Antoni Dudek; rozm. przepr. Patrycja Bukalska, Dariusz Jaworski // *Tyg. Powsz.* – 2009, nr 6, dod. s. I-III
3. BOHATER, który kręci / Bronisław Wildstein // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2007, nr 137, s. A8
4. BUNT w drużynie Wojciecha : w 1989 roku nastąpił totalny wewnętrzny rozpad obozu władzy / Antoni Dudek // *Dziennik (Wyd. 2)*. – 2009, nr 32, dod. Europa nr 6, s. 11-13
5. CAŁY pogrzeb na nic? / Stanisław Michalkiewicz // *Nasz Dziennik (Wyd. 2)*. – 2006, nr 208, s. 12
6. CHCIELIŚMY naprawić PRL, a zrobiliśmy III RP / Andrzej Gdula // *Gaz. Wybor.* – 2009, nr 32, s. 15-17
7. CO ZE Stołu spadło? : pierwsza „Dyskusja pod Globusem” / Andrzej Paczkowski, Andrzej Chwalba; oprac. Małgorzata I. Niemczyńska // *Gaz. Wybor.* – Kraków. – 2006, nr 17, s. 10-11
8. DLACZEGO przewróciłem okrągły stolik / Kornel Morawiecki // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2009, nr 30, s. A13
9. DORN : Okrągły Stół nie był zdradą / rozm. przepr. Cezary Michalski // *Dziennik (Wyd. 2)*. – 2009, nr 38, dod. Europa nr 7, s. 6-8
10. DOSTAŁEM czarną polewkę / Jarosław Kaczyński; rozm. przepr. Andrzej Stankiewicz, Piotr Śmitowicz // *Newsweek Polska*. – 2009, nr 8, s. 32-33
11. DROGA do Okrągłego Stołu / Bronisław Geremek; rozm. przepr. Andrzej Friszke // *Tyg. Powsz.* – 2008, nr 30, s. 26-27
Rozmowa przeprowadzona w 2005 r.
12. FRASYNIUK chwali Jaruzelskiego : obchody rocznicy Okrągłego Stołu / Kamila Wronowska // *Dziennik (Wyd. 2)*. – 2009, nr 31, s. 2
13. GDYBYM nazywał się Kiszczak, nie dałbym się tak ograć / Władysław Frasyniuk; rozm. przepr. Beata Maciejewska // *Gaz. Wybor.* – Wrocław. – 2009, nr 31, dod. Wieża Ciśnień, s. 9-10
14. GRA o Polskę / Lech Kaczyński; rozm. przepr. Michał Kobosko, Andrzej Stankiewicz, Piotr Śmitowicz // *Newsweek Polska*. – 2009, nr 6, s. 26-29
15. I ZA 140 lat nic się nie zmieni : 20-lecie Okrągłego Stołu / Witold Gadowski // *Gaz. Wybor.* – 2009, nr 38, s. 14-15
16. INNI się cieszą / Wiesław Dębski // *Trybuna (Wyd. 3)*. – 2009, nr 32, s. 1

17. JAK Andropow wymyślił Reagana / Piotr Wierzbicki // *Gaz. Polska.* – 2005, nr 9
18. JAK chytra władza się przeliczyła : Kiszczak i jego ludzie chcieli oswoić opozycję i wrząc do rządów partyjnych / Alojzy Orszulik; rozm. przepr. Aleksandra Klich // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 197, s. 28-29
19. JAK doszło do Okrągłego Stołu? : debata polityków i historyków / Ryszard Bugaj, Henryk Wujec, Andrzej Paczkowski, Andrzej Stelmachowski, Janusz Reykowski, Antoni Dudek, Stanisław Ciosek, Tadeusz Mazowiecki; oprac. Adam Leszczyński. – *Fragm. // Gaz. Wybor.* – 2008, nr 299, s. 18-19
20. JUŻ w roku 1989 kto chciał, ten wiedział : wokół „okrągłego stołu” / Krzysztof Czabański // *Głos.* – 2006, nr 15/16, s. 19
21. KASKADER z przypadku / Adam Sofuß. – (Było, nie minęło) // *Puls Biznesu.* – 2008, nr 164, s. 20
22. KISZCZAK rozjaśnia w głowach / Zdzisław Krasnodębski // *Rzeczpospolita (W3).* – 2009, nr 37, s. A15
23. KWADRATURA „okrągłego stołu” / Antoni Dudek // *Wprost.* – 2009, nr 6, s. 94-97
24. KWIATY polskie / Krzysztof M. Mazur // *Najwyższy Czas!* – 2009, nr 7, s. XLVII
25. LISTA obecności : ludzie Okrągłego Stołu / Marek Henzler. – (Ludzie roku 2009) // *Polityka.* – 2009, nr 1, s. 25-29
26. LITYŃSKI: Nie chcieliśmy czekać na rewolucję / rozm. przepr. Cezary Michalski // *Dziennik (Wyd. 2).* – 2009, nr 38, dod. Europa nr 7, s. 2-4
27. MEBEL a sprawa polska / Dariusz Wilczak // *Newsweek Polska.* – 2009, nr 6, s. 18-25
28. MIELIŚMY dużo szczęścia / Andrzej Wielowieyski; rozm. przepr. Andrzej Brzeziecki // *Tyg. Powsz.* – 2009, nr 6, s. VII
29. MILLER: IV RP chce wyrzucić Okrągły Stół / rozm. przepr. Cezary Michalski // *Dziennik (Wyd. 2).* – 2009, nr 38, dod. Europa nr 7, s. 4-6
30. MNIE się ta Polska podoba : generał Wojciech Jaruzelski o przełomie 1989 r. / Wojciech Jaruzelski; rozm. przepr. Jacek Żakowski // *Polityka.* – 2009, nr 7, s. 34-38
31. MONTOWANIE Stołu / Andrzej Garlicki // *Polityka.* – 2009, nr 7, s. 70-72
32. MOSKWA do Warszawy o „okrągłym stole” : tajne szyfrogramy wysłane w 1989 roku z Ambasady PRL w Moskwie do MSZ w Warszawie / Jerzy Maćkowiak // *Głos.* – 2006, nr 7/8, s. 14-15

33. MÓGŁ być scenariusz rumuński. Albo inny... / Stanisław Ciosek; rozm. przepr. Piotr Gadzinowski, Robert Walenciak // *Przeгляд*. – 2009, nr 5, s. 8-14
34. NA BAGNETACH kiepsko się siedziało / Czesław Kiszczak; rozm. przepr. Maciej Stasiński // *Gaz. Wybor.* – 2009, nr 31, s. 21
35. NASZ stół / Adam Michnik, Helena Łuczywo; rozm. przepr. Paweł Smoleński. – Cz. 1-2 // *Gaz. Wybor.* – 2009, nr 32, s. 13-15; nr 38, s. 15-16
36. NIE trzymaliśmy się Stołu / Tadeusz Mazowiecki. – Fragm. wykładu // *Gaz. Wybor.* – 2009, nr 19, s. 20
37. NIE udało się nas rozbić / Kornel Morawiecki, Hanna Łukowska-Karniej; rozm. przepr. Mariusz Bober // *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2008, nr 227, s. 14-15
38. NIEMOŻLIWY Okrągły Stół / Adam Leszczyński // *Gaz. Wybor.* – 2009, nr 31, s. 4
39. NIEOKRĄGŁA rocznica // *Gaz. Wybor.* – 2006, nr 80, dod. s. 1-8
40. NOMENKLATURA ukradła Polskę / Krzysztof Wyszkowski; rozm. przepr. Mariusz Bober // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2009, nr 35, s. 13
41. O KONIECZNOŚCI Okrągłego Stołu : w 1989 roku zarówno opozycja, jak i władza potrzebowały negocjacji / Ryszard Bugaj // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 267, dod. Europa nr 46, s. 6
42. O KROK od puczu / Czesław Kiszczak; rozm. przepr. Piotr Śmiłowicz, Dariusz Wilczak // *Newsweek Polska*. – 2009, nr 6, s. 30-32
43. OKRĄGŁE negocjacje z SB / Dorota Kania // *Gaz. Polska*. – 2009, nr 1, s. 3-4
44. OKRĄGŁOSTOŁOWY happy end : klub „Goście Gazety” / Zdzisław Najder, Aleksander Smolar; rozm. przepr. Katarzyna Janowska, Piotr Mucharski. – (Polski patent: III RP) // *Gaz. Wybor.* – 2009, nr 32, s. 17-19
45. OKRĄGŁY Stół – ani rewolucyjny zryw, ani dobrowolna kapitulacja : w 1989 roku Polska odniosła swój największy sukces w XX wieku / Aleksander Hall // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2009, nr 26, dod. Europa nr 5, s. 8-10
46. OKRĄGŁY Stół: kompromis czy kompromitacja / Stanisław Kwiatkowski // *Dziś*. – 2007, nr 4, s. 32-44
47. OKRUCHY Okrągłego Stołu / Mirosław Piotrowski // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2009, nr 30, s. 11
48. OSKARŻENIA i fakty / Władysław Baka // *Dziś*. – 2006, nr 10, s. 7-9
49. PIERWSZA Magdalenka : ostatnia prosta do wolności / Jan Skórzyński // *Tygodnik Powsz.* – 2008, nr 37, s. 34-35

50. POWSTANIE III Rzeczypospolitej / Andrzej Chwalba; rozm. przepr. Leszek Cichobłaziński // *Niedziela (A)*. – 2006, nr 44, s. 28
51. POLSKI rok 1989 / Lech Kaczyński // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2009, nr 31, s. A14-A15
52. PRZY Okrągłym Stole całym sercem po stronie „Solidarności” : o pracy dziennikarzy relacjonujących obrady Okrągłego Stołu opowiada Krzysztof Leski / rozm. przepr. Robert Mazurek // *Dziennik (Wyd. 2)*. – 2009, nr 32, dod. *Magazyn Dziennika*, s. 18-19
53. PRZY Okrągłym Stole umarli dysydenci, narodzili się politycy / Cezary Michalski, Tomasz Merta, Piotr Semka, Jerzy Sosnowski. – *Debata // Dziennik (Wyd. 2)*. – 2009, nr 32, dod. *Europa* nr 6, s. 6-10
54. RETORYKA liberalna i jej polscy wrogowie : spór o dziedzictwo Okrągłego Stołu jest sporem o język opisu polskiej transformacji / Paweł Śpiewak // *Dziennik (Wyd. 2)*. – 2008, nr 267, dod. *Europa* nr 46, s. 4-5
55. ROMANTYCZNA operacja polityczna : w 20. rocznicę inauguracji obrad Okrągłego Stołu / Krzysztof Lubczyński // *Trybuna (Wyd. 3)*. – 2009, nr 31, s. 1
Konferencja „Dialog – Kompromis – Porozumienie” w Warszawie.
56. SŁUŻBA Bezpieczeństwa Okrągłego Stołu : transformacja ustrojowa w Polsce w latach 1988-1989 była wspierana przez bezpieczeństwo / Sławomir Cenckiewicz // *Wprost*. – 2005, nr 25, s. 28-30, 32
57. SPOJRZENIE po latach / Roman Graczyk // *Tygodnik Powszechny*. – 2009, nr 6, dod. s. IV-V
58. STERTA bzdur o Okrągłym Stole / Rafał A. Ziemkiewicz // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2009, nr 36, s. A14-A15
59. STÓŁ na okrągło / Wiesław Władyka // *Polityka*. – 2009, nr 6, s. 20-22
60. STÓŁ nie dla każdego / Piotr Semka // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2009, nr 32, s. A11-A13
61. STÓŁ z powyłamywanymi nogami. – (Raj utracony) / Michał Gryczyński // *Przewodnik Katolicki*. – 2009, nr 7, s. 50
62. TA POLSKA im się podoba / Piotr Gontarczyk // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2009, nr 44, s. A11-A13
63. TAŚMY „Solidarności” / Anna Bogusz // *Dziennik (Wyd. 2)*. – 2009, nr 31, s. 1, 3-4
64. [TRZECIA] III RP – studium oligarchii / Bronisław Wildstein // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2007, nr 234, s. A8
65. TO BYŁA fascynująca przygoda / Aleksander Kwaśniewski; rozm. przepr. Krzysztof Lubczyński // *Trybuna (Wyd. 3)*. – 2009, nr 32, s. 7
66. TO NIE miała być rewolucja / Piotr Bratkowski // *Newsweek Polska*. – 2009, nr 6, s. 34-35

67. TO NIE SB stworzyła Okrągły Stół / Adam Leszczyński // *Gaz. Wybor.* – 2007, nr 52, s. 21
68. TYLKO prawda jest ciekawa / Kornel Morawiecki // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2008, nr 161, s. A15
69. [TYSIĄC dziewięćset osiemdziesiąty ósmy] 1988 rok. Prawda według generała Kiszczaka : relacja byłego szefa MSW / Czesław Kiszczak // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 197, s. 24-28
70. UKŁAD słabych, który na zawsze wyprowadził nas z komunizmu / Robert Krasowski // *Dziennik (Wyd. 2)*. – 2009, nr 32, dod. Europa nr 6, s. 2-5
71. W GŁOWIE mieliśmy budzik: ostrożnie! / Tadeusz Mazowiecki; rozm. przepr. Maciej Stasiński // *Gaz. Wybor.* – 2009, nr 31, s. 20
72. W OCZACH „onych” / Filip Musiał // *Tygod. Powsz.* – 2009, nr 6, dod. s. VI-VII
73. WARSZAWSKA mapa Okrągłego Stołu / Jerzy S. Majewski // *Gaz. Wybor.* – Stołeczna. – 2009, nr 33, s. 7
74. WIELKOŚĆ III RP / Witold Bereś, Krzysztof Burnetko, Jerzy Skoczylas // *Gaz. Wybor. (WAW)*. – 2005, nr 128, s. 22-23
75. WOJNA i stół : od zniewolenia ku wolności / Jan Skórzyński // *Polityka*. – 2009, nr 6, dod. Pomocnik Historyczny nr 1, s. 8-13
76. WYBIÓRCZA pamięć generała / Andrzej Friszke // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 197, s. 24-28
77. WYŚCIG z czasem / Zbigniew Bujak; rozm. przepr. Piotr Śmitowicz // *Newsweek Polska*. – 2009, nr 7, s. 28-31
78. Z OTWARTĄ przyłbicą / Janusz Korwin-Mikke // *Najwyższy Czas!*. – 2005, nr 11, s. XXXII-XXXIII
79. ZAMKNIĘCIE epoki : o kontrolowanym wyjściu z PRL / Rafał Matyja // *Dziennik (Wyd. 2)*. – 2009, nr 32, dod. Europa nr 6, s. 13-15
80. „ZMOWA” przy stole / Jan Król // *Nowe Życie Gospod.* – 2009, nr 4, s. 9
81. ZWYCIĘSTWO antyilustracyjnego frontu / Bronisław Wildstein // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2007, nr 111, s. A10
82. ŻEBY komuniści nie byli komunistami / Kornel Morawiecki; rozm. przepr. Jarosław Kałucki // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2007, nr 137, dod. s. 2

II. Sprawa Lecha Wałęsy – przejaw sporu o rodowód III Rzeczpospolitej

a. Pozycje zwarte

1. ANTYBOHATER / Zbigniew Gach. – Wrocław : „Fopress”, 1991. – 161 s. : il.

2. BITWA o Wałęsę / Piotr Wierzbicki. – Warszawa : Wydaw. Tygodnika „Solidarność”, 1990. – 63 s.
3. CZARNE i białe / Joanna i Mateusz Wyrwich; przy współpr. Marka Gumowskiego. – [Warszawa : Fundacja Instytut Lecha Wałęsy, 2000]. – 119 s.

Bibliogr.

4. DROGA do prawdy : autobiografia / Lech Wałęsa. – Warszawa : Świat Książki – Bertelsmann Media, 2008. – 591 s. : il. + dysk optyczny (DVD)
5. DROGA nadziei / Lech Wałęsa; [współpr. Andrzej Drzycimski, Adam Kinaszewski; Instytut Lecha Wałęsy]. – Kraków : Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, 2006. – 470 s.
6. LECH Wałęsa / wstępem opatrzył Bronisław Geremek. – Gdańsk : Wydaw. Morskie, 1990. – 359 s. : il.
7. NIE o take Polskę walczyliśmy Panie Wałęsa / Kazimierz Abramski. – Gdańsk : Powszechna Partia Słowian i Narodów Sprzymierzonych, 1993. – 133 s.

Bibliogr. s. 129-132.

8. NIEZNANE bitwy o Wałęsę / Mieczysław Janusz Poniatowski. – Komoń : „Antyk” – Marcin Dybowski, 1992. – 83 s. – (Biblioteka Ruchu Trzeciej Rzeczypospolitej; poz. 1)
9. PREZYDENT Lech Wałęsa – kadencja : w oczach prasy / wybór i oprac. Wiesław Waclawek. – Warszawa : „Biblioteka Polska”, 2003. – 365 s. : il.
10. SB a Lech Wałęsa : przyczynek do biografii / Sławomir Cenckiewicz, Piotr Gontarczyk; Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu. – Gdańsk [i in.] : Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2008. – 750 s. : il. – (Monografie / Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu; t. 40)

Bibliogr. s. 706-735.

11. SPRAWA Lecha Wałęsy / Sławomir Cenckiewicz. – Poznań : Zysk i S-ka, 2008. – 374 s.
12. TAJEMNICE prezydenta / Alicja Ciechowska-Lepiarz. – Poznań : Presspo Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Poligraficzne, 1995. – 96 s. : il. – (Błysk; nr 1)
13. WAŁĘSA w świecie / [wybór, przekł. z fr. i oprac.] Alojzy Sudnik. – Warszawa : „As”, 1999. – 221 s. : il., mapa
14. WÓDZ : mój przyczynek do biografii / Jarosław Kurski. – Wyd. 2 rozsz. – Warszawa : Agora, 2008. – 267 s. : il. – (Biblioteka Gazety Wyborczej)

b. Artykuły

1. ALEK, ofiara „Bolka” / Antoni Zambrowski // *Gaz. Polska.* – 2008, nr 25, s. 8
2. BLIŻEJ prawdy o Lechu Wałęsie : analiza fenomenu przewodniczącego „Solidarności” autorstwa Eligiusza Naszkowskiego, tajnego współpracownika SB o pseudonimie „Grażyna” / oprac. Grzegorz Majchrzak // *Arcana.* – 2008, nr 1, s. 192-205
3. BOHATER, który kręci / Bronisław Wildstein // *Rzeczpospolita (W3).* – 2007, nr 137, s. A8
4. BOLECH / Marcin Zaremba // *Polityka.* – 2008, nr 26, s. 12-15
5. „BOLEK” nie był sam : dziennikarze i media następni do lustracji / Dariusz Kos // *Najwyższy Czas!* – 2008, nr 26, s. VII-VIII
6. BYŁA SB a prezydent Lech Wałęsa / Piotr Lisiewicz // *Gaz. Polska.* – 2008, nr 29, s. 4-5
7. CENA wielkości / Sebastian Duda // *Newsweek Polska.* – 2008, nr 26, s. 23-28
8. CO ZNALAZŁO się w pracy historyków IPN o Lechu Wałęsie / Jerzy Jachowicz // *Dziennik (Wyd. 2).* – 2008, nr 141, s. 16
Dot. książki „SB a Lech Wałęsa”.
9. CZŁOWIEK, którego przeszłości badać nie wolno / Piotr Semka // *Rzeczpospolita (W3).* – 2008, nr 118, s. A16-A17
Wokół mającej ukazać się książki Sławomira Cenckiewicza i Piotra Gontarczyka o Lechu Wałęsie.
10. DEBATA na migi : Jaruzelski, Wałęsa, agentura i nowy okrągły stół / Krzysztof Wyszkowski // *Głos.* – 2005, nr 20, s. 9
11. DLACZEGO się nie przyznał / Krzysztof Wyszkowski // *Głos.* – 2005, nr 49/50, s. 4-6
Oskarżenie Lecha Wałęsy o współpracę z SB.
12. DOKUMENTY o współpracy : sprawa Lecha Wałęsy / Witold Starnawski // *Głos.* – 2005, nr 22, s. 4, 6-7
13. DOKUMENTY pograżają Wałęsę / Jerzy Robert Nowak // *Nasz Dziennik (Wyd. 3).* – 2008, nr 150, s. 18-19
Dot. książki S. Cenckiewicza i P. Gontarczyka „SB a Lech Wałęsa : przyczynek do biografii”.
14. DORWAĆ Wałęsę / Piotr Śmiłowicz // *Newsweek Polska.* – 2008, nr 26, s. 20-23
15. DRUGA wojna na górze : kiedy Wałęsa znów będzie bogiem? / Robert Krasowski // *Dziennik (Wyd. 2).* – 2008, nr 144, s. 11-13

16. ELITA o prawdę nie pyta / Rafał A. Ziemkiewicz // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 126, s. A13-A15
Sprawa tajnego współpracownika SB o pseudonimie „Bolek”.
17. HISTORIA upomina się o wielkich ludzi / Janusz Kurtyka; rozm. przepr. Małgorzata Subotić, Piotr Zychowicz // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 144, s. A15-A16
18. I PRZEBACZAM Lechowi Wałęsie / Piotr Głuchowski, Marcin Kowalski // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 151, dod. Duży Format nr 25, s. 12-13
19. IPN, czyli bitwa o pamięć / Jan Maria Jackowski // *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2008, nr 227, s. 20-21
Na marginesie publikacji S. Cenckiewicza i P. Gontarczyka „SB a Lech Wałęsa”.
20. IPN odtajnia zeznania kapitana SB / Agnieszka Kublik, Wojciech Czuchnowski // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 281, s. 8
21. JAK donosił „Bolek” / Grzegorz Wierchołowski, Magdalena Żuraw // *Gaz. Polska.* – 2008, nr 25, s. 7
22. JAK historykom IPN wyszło, że Wałęsa to „Bolek” / Adam Leszczyński // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 141, s. 4-5
O książce „SB a Lech Wałęsa”.
23. JAK zostać pomnikiem? / Piotr Semka // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 206, s. A14-A15
24. KAMPANIA „Wałęsa”, czyli wojna o pamięć / Bronisław Wildstein // *Rzeczpospolita* (W3). – 2009, nr 11, s. A14-A15
25. [KAPITAN] Kpt. Graczyk – świadek mimo woli / Piotr Gontarczyk // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 287, s. A14-A15
Dot. wiarygodności książki „SB a Lech Wałęsa” po zeznaniach Edwarda Graczyka.
26. KLUCZ do sprawy Wałęsy / Witold Starnawski // *Głos.* – 2005, nr 25, s. 5
27. KMICIC, który zapomniał Radziwiłła / Janusz Kurtyka; rozm. przepr. Tomasz Sakiewicz // *Gaz. Polska.* – 2008, nr 26, s. 14-15
28. KOMPLEKS herosa / Sławomir Cenckiewicz // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 242, s. A14-A15
Zawiera rec. książki: Droga do prawdy : autobiografia / Lech Wałęsa. – Warszawa, 2008.
29. KRĘTA droga od Grudnia do Sierpnia : jak prosty chłopak ze wsi przeistoczył się w przywódcę polskiej rewolucji 1980 roku / Piotr Gursztyn, Marcin Graczyk // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 143, s. 5

30. KSIĄŻKA łamie tabu milczenia / Andrzej Gwiazda, Joanna Duda-Gwiazda; rozm. przepr. Mariusz Bober // *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2008, nr 144, s. 15
31. KTO był kim w sprawie tajnego agenta „Bolka” / Cezary Gmyz // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 142, s. A4-A5
32. KTO zakłamuje historię Polski i TW „Bolka” / Paweł Śpiewak // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 145, s. A16
33. LECH Wałęsa ma dwie różne twarze / Sławomir Cenckiewicz, Piotr Gontarczyk; rozm. przepr. Michał Tarnowski // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 142, s. 4
Dot. książki „SB a Lech Wałęsa”.
34. LECH Wałęsa – mit solarny / Roman Bulthyński // *Fron da*. – 2006, nr 40, s. 264-269
35. LECH kontra Bolek / Tomasz P. Terlikowski // *Wprost*. – 2008, nr 26, s. 23-26
36. LECHA Wałęsy bardzo kręta droga do prawdy / Piotr Zaremba // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 259, s. 19
Zawiera rec. książki „Droga do prawdy : autobiografia” / Lech Wałęsa. – Warszawa, 2008.
37. „LECHU, dlaczego nas okłamałeś?” / Piotr Szubarczyk // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 165, s. 12-13
Spotkanie w Stoczni Gdańskiej z autorami książki „SB a Lech Wałęsa”.
38. MADE In Wałęsa / Marek Jan Chodkiewicz // *Najwyższy Czas!*. – 2008, nr 26, s. XLII-XLIII
39. NA SCENIE obrotowej : łowy na Lecha / Paweł Śpiewak // *Tygodnik Powszechny*. – 2008, nr 23, s. 3-4
40. NA SPORZE o „Bolka” zyskuje Tusk / Rafał A. Ziemkiewicz // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 149, s. A16-A17
41. NARODZINY mitu : dla WZZ Wałęsa był złem koniecznym – część II wspomnień działacza Wolnych Związków / Leszek Zborowski // *Głos*. 2006, nr 1/2, s. 8-9
42. NIE możemy dać się zastraszyć medialnym szczwaczom / Andrzej Nowak; rozm. przepr. Marek Żelazny // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 145, s. 9
Dot. dyskusji wokół książki „SB a Lech Wałęsa”.
43. NIECH Wałęsa zwróci dokumenty / Piotr Gontarczyk; rozm. przepr. Wojciech Wybranowski // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 153, s. 5
44. NIENAWIŚĆ / Jarosław Kurski // *Gazeta Wyborcza*. – 2008, nr 150, s. 14-15

45. NORMALNA książka w nienormalnym kraju / Piotr Semka // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 143, s. A14-A15
46. O LECHA Wałęsę wojna totalna / Roman Graczyk // *Tyg. Powsz.* – 2008, nr 44, s. 34-35
Zawiera rec. książki: „Droga do prawdy : autobiografia” / Lech Wałęsa. – Warszawa, 2008.
47. OPERACJA SIERPIEŃ : Wałęsa – Kwaśniewski – Jaruzelski – Michnik / Jan Tarnawa // *Głos.* – 2005, nr 24, s. 4-5
48. POLACY nie są jeszcze gotowi zmierzyć się z historią / Piotr Zaremba // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 142, s. 17
Wokół książki „SB a Lech Wałęsa”.
49. POMPOWANIE Wałęsy / Marek Migalski // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 204, s. A15
50. POTRZEBA nam prawdy, a nie awantury / Michał Karnowski // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 119, s. 19
Wokół książki Sławomira Cenckiewicza i Piotra Gontarczyka nt. kontaktów Lecha Wałęsy z SB.
51. POZNAMY prawdę o Wałęsie / Tomasz Sommer // *Najwyższy Czas!* – 2008, nr 18/19, s. VIII-IX
52. PREZYDENT Wałęsa bał się, że esbecy go skompromitują / Lech Kaczyński; rozm. przepr. Piotr Gursztyn, Mikołaj Wójcik // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 152, s. 4-5
53. PREZYDENT: Wałęsa to Bolek / Marcin Graczyk // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 130, s. 4
54. PRZYSPIECZACZE i piewcy jedności : wojna na górze nie była wyłącznie personalnym sporem o władzę / Antoni Dudek // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 273, dod. Europa nr 47, s. 11-12
55. PUZZLE Bolka / Sławomir Cenckiewicz // *Wprost.* – 2008, nr 26, s. 28-31
56. RĘCE precz od Wałęsy! / Andrzej Milczanowski; rozm. przepr. Piotr Najsztab // *Przekrój.* – 2008, nr 27, s. 20-23
57. ROSYJSKIE kwity na Wałęsę / Antoni Macierewicz; rozm. przepr. Karolina Wichowska, Piotr Lisiewicz // *Gaz. Polska.* – 2006, nr 22, s. 10
58. SŁUŻBY z odsieczą Wałęsie / Dorota Kania // *Gaz. Polska.* – 2008, nr 25, s. 7
59. SPOKO, to tylko monografia / Andrzej Paczkowski // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 149, s. 17
Zawiera rec. książki „SB a Lech Wałęsa”.
60. SPRAWA TW „Bolka” – między prawdą a dobrem / Piotr Winczorek // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 153, s. A16

61. SPRAWA Wałęsy: kto włada symbolami / Bronisław Wildstein // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 124, s. A18-A19
62. SPÓR o Wałęsę / Maciej Zięba // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 121, s. 18-19
63. TAJEMNICE Wałęsy / Krzysztof Brunetko, Wiesław Władyka // *Polityka*. – 2008, nr 27, s. 16-20
64. TAJNA historia Solidarności : Lech Wałęsa obiecał Jaruzelskiemu wszystko, czego ten chciał / Antoni Macierewicz // *Głos*. – 2006, nr 25/26, s. 11
65. TECZKI Wałęsy / Robert Walenciak // *Przegląd*. – 2008, nr 25, s. 8-11
66. TERAZ nie będziemy już milczeć / Małgorzata Subotić // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 221, s. A18-A19
67. TRUDNO żyć z pomnikiem / Jacek Żakowski // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 210, s. A14-A15
68. TRZY etapy Wałęsy : 25-lecie Solidarności / Lech Wałęsa; rozm. przepr. Jerzy Kłosiński // *Tyg. Solid.* – 2005, nr 1, s. 6-7
69. TUSK: Brońmy Sierpnia / Donald Tusk; rozm. przepr. Jarosław Kurski, Łukasz Lipiński, Rafał Kalukin // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 142, s. 4
70. TUSZOWANIE niewygodnej prawdy / Jerzy Robert Nowak. – Cz. 1-2 // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 153, s. 12-13; nr 156, s. 18-20
71. TYLKO prawda jest ciekawa / Kornel Morawiecki // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 161, s. A15
72. UDERZ w stół, a nożyce się odezwą / Zbigniew Romaszewski // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 207, s. A16-A17
73. W KOŁO Lechu / Paweł Wieczorek // *Przekrój*. – 2008, nr 26, s. 32
74. W OBRONIE „okrągłego stołu” : sprawa Wałęsy / Witold Starnawski // *Głos*. – 2005, nr 9, s. 6-7
75. WALKA na mity / Adam Wielomski // *Najwyższy Czas!*. – 2008, nr 27/28, s. LXIII
Polityczne konsekwencje opublikowania książki „SB a Lech Wałęsa”.
76. WAŁĘSA – ofiara własnych obrońców / Paweł Śpiewak // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 201, s. A15
77. WAŁĘSA odwracał wzrok / Krzysztof Wyszkowski; rozm. przepr. Janusz Korwin-Mikke // *Najwyższy Czas!*. – 2006, nr 5, s. VII-VIII
78. WAŁĘSA – surfer na falach historii / Piotr Semka // *Rzeczpospolita* (W3). – 2008, nr 148, s. A14-A15
79. WAŁĘSA: To fałszywe kwity / Lech Wałęsa; rozm. przepr. Kamila Wrońska // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 141, s. 4
Dot. książki „SB a Lech Wałęsa”.

80. WAŁĘSY droga do IPN : wspomnienia członka Wolnych Związków Zawodowych w nowym świetle pokazują sylwetkę Lecha W. / Leszek Zborowski // *G ł o s .* – 2005, nr 47/48, s. 6-7
81. WIELKOŚĆ i małość Lecha W. / Marcin Wolski. – (Marcin Wolski poleca) // *G a z . P o l s k a .* – 2008, nr 27, s. 23
Zawiera rec. książki: „SB a Lech Wałęsa”.
82. WOJNA szkieletów : jak wykańczają Wałęsę / WIT // *T r y b u n a* (Wyd. 3). – 2007, nr 113, s. 2
83. WOJNA o mit założycielski dzisiejszej Polski / Wojciech Maziarski // *R z e c z p o s p o l i t a* (W3). – 2008, nr 122, s. A15
Wokół przygotowywanej do druku książki Sławomira Cenckiewicza i Piotra Gontarczyka o Lechu Wałęsie.
84. WYPĘDZANIE szatana z historyków IPN / Paweł Wieczorkiewicz // *R z e c z p o s p o l i t a* (W3). – 2008, nr 146, s. A18
85. WYMAZAĆ Wałęsę / Janina Paradowska // *P o l i t y k a .* – 2008, nr 26, s. 16-18
Wokół książki Sławomira Cenckiewicza i Piotra Gontarczyka „SB a Lech Wałęsa”.
86. ZASTRASZYĆ historyków / Bronisław Wildstein // *R z e c z p o s p o l i t a* (W3). – 2008, nr 228, s. A19
87. ZŁA przeszłość i psy gończe, czyli odpięrcie się od Wałęsy / Adam Michnik // *G a z . W y b o r .* – 2008, nr 156, s. 12-14
88. ZMARTWYCHWSTANIE esbeka : Instytut Lecha Wałęsy podważa książkę historyków IPN / PO // *T r y b u n a* (Wyd. 3). – 2008, nr 280, s. 5
89. ZNISZCZYĆ Wałęsę / Andrzej Friszke // *G a z . W y b o r .* – 2008, nr 144, s. 17-19
90. ŻOŁNIERZE Wałęsy / Sławomir Cenckiewicz, Piotr Gontarczyk // *W p r o s t .* – 2008, nr 27, s. 84-86

Urszula Cimoch

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

R O D Z I N N A O P I E K A Z A S T Ę P C Z A

Naturalnym środowiskiem dla rozwoju dziecka jest rodzina. Jedyne rodzice potrafią dać mu bezpieczeństwo, miłość i zaspokoić potrzeby emocjonalne

dziecka. Jednak zdarza się, że rodzina nie jest w pełni funkcjonalna. Niewłaściwe stosunki uczuciowe, brak ujawnionego zainteresowania emocjonalnego ze strony rodziców, postawa odrzucająca – to elementy zaburzonej więzi rodzinnej, które w istotny sposób wpływają na kształtowanie się niedostosowania społecznego dzieci. Statystyki wskazują, że co roku wzrasta liczba rodzin dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie są dobrym środowiskiem opiekuńczo-wychowawczym dla rozwoju dziecka. Przyczyną może być alkoholizm, niezadarność, niepełnosprawność, czy ubóstwo. Wielu rodziców nie chce bądź nie może opiekować się dziećmi. Zdarzają się przypadki przemocy fizycznej, emocjonalnej, seksualnej. Gdy dobro dziecka jest zagrożone ostatecznym środkiem jest odebranie dziecka rodzicom i zapewnienie mu opieki zastępczej.

Zwykle opiekę nad dziećmi przejmują instytucje opiekuńcze, zapewniając opiekę podstawową w formie ubrań, pożywienia, schronienia. Jednak długotrwałe przebywanie w ośrodku opiekuńczym nie wpływa pozytywnie na rozwój psychiczny dziecka. Może ono zahamować późniejsze kształtowanie jego osobowości. Szanse na normalny rozwój wzrastają, jeśli dziecko od początku jest objęte rodzinną opieką zastępczą. Takie miejsca przypominają prawdziwy dom, są bowiem najbardziej zbliżone do naturalnego środowiska, w jakim dziecko powinno się wychowywać. Pokazują prawidłowe wzorce zachowania, relacji w rodzinie oraz ról pełnionych przez jej członków. Tu zawiązują się pozytywne więzi między ludźmi.

Do rodzinnej opieki zastępczej zaliczamy:

Rodziny zastępcze

Rodziny zawodowe wielodzietne

Rodziny zawodowe specjalistyczne

Rodziny pełniące zadania pogotowia rodzinnego

Rodzinne domy dziecka

Najbardziej zbliżone do domu rodzinnego są rodzinne domy dziecka. Umieszczane są w nich dzieci, które nie mogą trafić do rodziny zastępczej lub przysposabiającej. Domy są formą wielodzietnej rodziny dla dzieci w różnym wieku, przy czym umożliwiają wychowanie rodzeństwa w jednym środowisku, zapewniają dzieciom kształcenie, wyrównanie opóźnień szkolnych oraz rozwojowych. W takich przypadkach kontakty z biologicznymi rodzicami ustalane są przez porozumienie sądu, centrum pomocy i ośrodka adopcyjno-opiekuńczego. W placówce może jednocześnie przebywać od 4 do 8 dzieci, choć w zależności od sytuacji liczby te bywają płynne.

Dziecko po zakończeniu rodzinnej opieki zastępczej może liczyć na pomoc przy usamodzielnieniu się oraz na tzw. opiekę następczą. Oznacza to, że po osiągnięciu pełnoletności (lub do ukończenia szkoły, którą rozpoczął przed

osiemnastym rokiem życia) może liczyć na wsparcie opiekunów zastępczych i pomoc w trudnych sytuacjach.

Należy pamiętać, że utworzenie rodziny zastępczej nie powoduje powstania więzi rodzinno-prawnej między opiekunami a dzieckiem. Dziecko, które wchodzi pod opiekę rodziny nie staje się ich dzieckiem, nie ma tu obowiązków alimentacyjnych, czy dziedziczenia, dziecko nie przyjmuje nazwiska opiekunów, a rodzice nie mają pełni władzy rodzicielskiej nad dzieckiem.

Rodzinnych form opieki zastępczej wciąż jest za mało. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej zauważając potrzebę polepszenia losu dzieci odrzuconych i osieroconych, a także konieczność promocji rodzicielstwa zastępczego ogłosił rok 2009 Rokiem Rodzinnej Opieki Zastępczej.

Zestawienie bibliograficzne na przedstawiony temat obejmuje: artykuły oraz pozycje zwarte od 2000 roku. Istotne informacje poruszające problematykę rodzicielstwa zastępczego omówione są w czasopiśmie „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”.

I. Opracowania ogólne

a. Pozycje zwarte

1. ODRZUCENI : analiza procesu umieszczania dzieci w placówkach opieki / Józefina Hryniewicz; Instytut Spraw Publicznych. – Warszawa : Fundacja Instytutu Spraw Publicznych, 2006. – 223 s.
2. OPIEKA i wychowanie w rodzinie / pod red. Czesława Kępskiego. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2003. – 267 s. : il. Bibliogr. przy pracach.
3. W STRONĘ zmian... : uwagi do systemu i propozycje zmian : praca zbiorowa / pod red. Marka Krawca. – Łódź : Społeczna Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania, 2008. – 272 s. – (Studia i Monografie / Społeczna Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi) Bibliogr. przy pracach.
4. Z OPIEKI zastępczej w dorosłe życie : założenia a rzeczywistość / pod red. Anny Kwak; Instytut Spraw Publicznych. – Warszawa : Fundacja Instytutu Spraw Publicznych, 2006. – 243 s. Bibliogr. s. 237-243
5. ZARYS metodyki pracy opiekuńczo-wychowawczej w rodzinnych i instytucjonalnych formach wychowania / Urszula Kamińska. – Wyd. 4. – Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2005. – 123 s. – (Podręczniki i Skrypty Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; nr 54) Bibliogr. s. 119-[124] i przy rozzd.

b. Artykuły

1. DZIECIAKI do domu. Prawdziwego / Joanna Kluzik-Rostkowska; rozm. przepr. Adam Leszczyński // *Gaz. Wybor.* – 2007, nr 123, s. 28-29
2. MAMA i tata zamiast domu dziecka : 30 maja 2006 Dzień Rodzicielstwa Zastępczego // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2006, nr 125, dod. s. 1-8
3. MATKI Polki Zastępcze / Iwona Konarska // *Przegląd.* – 2005, nr 21, s. 26-28
4. RODZICE cudzych dzieci / Iza Zych // *Przegląd.* – 2008, nr 12, s. 16-19
5. RODZICIELSTWO zastępcze – uratuj miłość / Tomasz Bilicki, Łukasz Głowacki // *Niedziela (A)*. – 2008, nr 10, s. 32
6. RODZINNE domy pod ostrzałem / Anna Szulc // *Przekrój.* – 2008, nr 32/33, s. 26-28
7. TAJEMNICA rodzinna / Ewa Winnicka // *Polityka.* – 2008, nr 12, s. 38-40, 42-43
8. TRUDNO uwierzyć, że to już wszyscy / Robert Niewiarowski; rozm. przepr. Jarosław Mikołajewski // *Gaz. Wybor (WAW)*. – 2005, nr 13, dod. Duży Format nr 3, s. 5-7
Rodzinny dom dziecka w Mińsku.
9. URODZENI „serduszkami” / Małgorzata Pabis // *Nasz Dziennik (Wyd. 2)*. – 2006, nr 250, s. 9
10. WSZYSTKIE dzieci mamy Anny / Beata Dżon // *Przegląd.* – 2008, nr 22, s. 26-28
11. ŻYCIE mierzone uśmiechem dziecka / Agnieszka Strzępka // *Niedziela (A)*. – 2008, nr 1, s. 23

II. Rodziny zastępcze

a. Pozycje zwarte

1. ADOPCJA – temat bez tajemnic / pod red. Marii Kwiecień. – Warszawa : Wydawnictwo Księży Marianów MIC, 2007. – 286 s.
2. ADOPCJA dziecka : psychologiczna analiza decyzji u kobiet i mężczyzn / Anna Jarmołowska. – Lublin : Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, 2007. – 230 s. – (Prace Wydziału Nauk Społecznych / Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; 115)
Bibliogr. s. 187-204.
3. CZAS niepewności : o dzieciach w rodzinach zastępczych / Jenifer Wilgocki, Marcia Kahn Wright. – Gdańsk : Gdańskie Wydawnictwo Psycho-

- logiczne, [2007]. – 37 s. : il. kolor. – (Bezpieczne Dziecko); (Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne dla Dzieci)
4. DZIECI w rodzinach zastępczych i dysfunkcyjnych / Andrzej Łuczyński; Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Katedra Pedagogiki Rodzinny. – Lublin : Wydawnictwo KUL, 2008. – 245 s. : il. kolor.
Bibliogr. s. 231-[246]
 5. DZIECKO przybyłe z daleka : adopcja i rodzina zastępcza / Guido Cattabeni. – Warszawa : Instytut Wydawniczy Pax, 2008. – 124 s. – (Wychowanie bez Porażek)
 6. DZIECKO, rodzice, adopcja : ontologiczne i psychospołeczne aspekty rodzinnych form opieki zastępczej / Arkadiusz Wąsiński. – Wyd. 2. – Kraków : Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2006. – 122 s.
Bibliogr. s. 113-122.
 7. KIM są rodzice adopcyjni?... : studium psychologiczne / Ewa Milewska. – Warszawa : Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, 2003. – 158 s.
Bibliogr.
 8. OPIEKA zastępcza nad dzieckiem i młodzieżą – od form instytucjonalnych do rodzinnych / pod red. Marioli Raclaw-Markowskiej, Sławomira Legata; Instytut Spraw Publicznych. – Warszawa : ISP, 2004. – 204 s. – (Ekspertyzy, Rekomendacje, Raporty z Badań / Instytut Spraw Publicznych)
Bibliogr. s. 177-182, wykaz aktów prawnych s. 182-184.
 9. PO ADOPCJI / Cécile Dollé, Robert Neuburger. – Poznań : Wydawnictwo Polskiej Prowincji Dominikanów W Drodze, 2006. – 131 s. – (Psychologia i Wiara)
Bibliogr. s. 115.
 10. PORADNIK zastępczego rodzicielstwa : dla rodziców zastępczych, kandydatów na rodziców zastępczych oraz osób i instytucji pracujących z rodzinami zastępczymi / [aut.: Agata Brzeżańska i in.; red. Katarzyna Mimiec]. – Kraków : Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, 2006. – 31 s. : il.
 11. RODZICIELSTWO : między domem, prawem, służbami społecznymi / pod red. Anny Kwak. – Warszawa : Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 2008. – 237 s.
Bibliogr. przy rozdz.
 12. RODZINA zastępcza jako środowisko wychowawcze : (analiza longitudinalna) / Mirosław Jamrożek. – Kielce : Wydawnictwo Uczelniane Wszechnica Świętokrzyska, 2005. – 166 s. – (Prace Wszechnicy Świętokrzyskiej; nr 97)

- Bibliogr. s. 121-127 i 154-166, wykaz aktów normatywnych s. 127-132.
13. RODZINY zastępcze : doświadczenia włoskie : podręcznik do szkoleń / AVSI oraz Polska Fundacja Pomocy Humanitarnej „Res Humana”. – Warszawa : AVSI : Polska Fundacja Pomocy Humanitarnej „Res Humana”, 2002. – 123 s.
 14. RODZINY zastępcze i ich dzieci / Lidia Winogrodzka. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2007. – 232 s. : il.
Bibliogr. s. 215-224.
 15. RODZINY zastępcze – rodziny nadziei / Maria Kwiecień. – Warszawa : Wydaw. Księży Marianów, 2003. – 135 s.
 16. W ŚWIECIE dziecka osieroconego i rodziny adopcyjnej / red. Alicja Kalus; Uniwersytet Opolski. Wydział Teologiczny. – Opole : Redakcja Wydawnictw WT UO, 2003. – 262 s. : tab., wyk. – (Człowiek, Rodzina, Społeczeństwo 2)
Bibliogr. przy pracach.
 17. ZASTĘPCZE rodzicielstwo : poradnik dla osób pracujących z rodzinami zastępczymi i adopcyjnymi oraz dla kandydatów na rodziny zastępcze / Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie; [red. Beata Dąbrowska]. – Kraków : ROPS, 2001. – 30 s.

b. Artykuły

1. BEZPIECZNY dom dla dziecka / Lidia Ulanowska // *N o w a S z k o ł a .* – 2007, nr 2, s. 4-11
2. BIEGNIJMY dalej / Andrzej Olszewski // *G ł o s N a u c z .* – 2000, nr 16, s. 6
3. BIERZMY, toż to dziecko / Barbara Pietkiewicz // *P o l i t y k a .* – 2005, nr 13, s. 76-79
4. CHŁOPIEC z reklamacji / Ewa Winnicka // *P o l i t y k a .* – 2007, nr 49, s. 102-103
5. CZY ksiądz może być rodziną zastępczą : opiekun duchowy i prawny / Jacek Ignaczewski // *R z e c z p o s p o l i t a (W3)*. – 2005, nr 261, s. C4
6. DAĆ dziecku miłość / Małgorzata Pabis // *N a s z D z i e n n i k (Wyd. 2)*. – 2006, nr 58, s. 15
7. DO ZAOFIAROWANIA mają tylko miłość / Eliza Olczyk // *R z e c z p o s p o l i t a .* – 2000, nr 260, s. A6
8. DOMY będą puste / Agnieszka Kołodyńska // *G a z . W y b o r .* – 2001, nr 2, s. 16-17

Szkolenia dla rodzin zastępczych wg amerykańskiego programu Pride we Wrocławiu.

9. DZIAŁALNOŚĆ ośrodków adopcyjno-opiekuńczych w zakresie tworzenia zastępczych środowisk rodzinnych : (na przykładzie województwa małopolskiego) / Ewa Sierankiewicz // *P a ń s t . i S p o ł .* – 2002, nr 2, s. 255-261
10. DZIECI jak towar / Beata Znamirska-Soczawa // *Prze gl ą d .* – 2000, nr 41, s. 8
Rozwiązanie rodziny zastępczej.
11. DZIECKO w rodzinie zastępczej / Zofia Waleria Stelmaszuk // *P r . S o c .* – 2000, nr 3, s. 83-105
12. DZIECIAKI na antresoli / Włodzimierz Nowak // *G a z . W y b o r .* – 2003, nr 55, dod. Duży Format nr 10, s. 14-17
13. IDEA rodziny zastępczej / Jerzy Pająk, Beata Skwarek // *Ma ł ż . i R o d z .* – 2002, nr 3, s. 18-21
14. JAK się mają / Violetta Szostak // *G a z . W y b o r .* – Poznań. – 2006, nr 298, dod. Pyrania nr 37/38, s. 17
Osierocone rodzeństwo ze wsi Źdźary.
15. KAROLEK numer czterdzieści / Agnieszka Niezgoda // *P o l i t y k a .* – 2005, nr 32, s. 100-105
16. KSZTAŁTOWANIE się modelu rodzin zastępczych w Polsce / Maria Sitko // *E d u k a c j a .* – 2001, nr 4, s. 28-38
17. MATKA Anna od dzieci / Anna Kowalska; rozm. przepr. Beata Łabutin. – (Dzieciaki do domu) // *G a z . W y b o r .* – 2007, nr 287, s. 19
18. MIĘDZY ideałem a rzeczywistością : rodziny zastępcze / Grażyna Rośtek-Stypa // *P r a w o i Ż y c i e .* – 2000, nr 7, s. 39-42
19. NIE zabierajcie im dzieci : jak pomóc dzieciom z marginesu / Marek Liciński; rozm. przepr. Dorota Frontczak, Piotr Pacewicz // *G a z . W y b o r .* – 2007, nr 133, s. 10-11
20. NIEWYSTARCZAJĄCE zachęty / Joanna Staręga-Piasek; rozm. przepr. Jolanta Koral // *G a z . W y b o r .* – 2000, nr 272, s. 18
Rodziny zastępcze dla nieuleczalnie chorych dzieci.
21. ODDAM dziecko, nim umrę / Alicja Katarzyńska, Piotr Głuchowski // *G a z . W y b o r .* – 2006, nr 153, dod. Duży Format nr 26, s. 10-11
Poszukiwanie przez śmiertelnie chorą matkę rodziny zastępczej dla syna.
22. PAPUŻKI z prawdziwej bajki / Bartosz Janiszewski // *N e w s w e e k P o l s k a .* – 2008, nr 36, s. 72-76
23. PTAKI pięknie upierzone / Piotr Wojciechowski. – (Jeden świat, jeden mózg) // *W i ę ź .* – 2007, nr 11/12, s. 93-95
24. RODZICE na zastępstwie / Maciej Kułak // *G ł o s N a u c z .* – 2004, nr 16, s. 8-9

Funkcjonowanie systemu opieki nad dzieckiem.

25. RODZINA kontraktowa : czy w Polsce są potrzebni „zawodowi rodzice”? / Joanna Kostyła // *Wprost*. – 2000, nr 17, s. 68-69
 26. RODZINA na 200 procent / Małgorzata Wach // *Gaz. Wybor.* – Kraków. – 2007, nr 144, s. 10
 27. RODZINA zastępcza / Edyta Gietka // *Przegląd*. – 2003, nr 7, s. 53-55
 28. RODZINA zastępcza formą pomocy dziecku : wybrane aspekty / Małgorzata Laskowska // *Wychow. na co Dzień*. – 2005, nr 9, s. 23-24
 29. RODZINA zastępcza – obszar zmian w pracy socjalnej / Magdalena Joachimowska // *Pr. Soc.* – 2003, [nr] 3, s. 60-72
 30. RODZINA zastępcza roku / Marek i Małgorzata Chełmińscy. – (Dzieciaki do domu). – *Fragm. listu* // *Gaz. Wybor.* – 2007, nr 273, s. 19
 31. RODZINY zastępcze i ich pełnoletni wychowankowie kontynuujący naukę u progu trzeciego tysiąclecia / Małgorzata Świtka // *Naucz. i Szk.* – 2003, nr 3/4, s. 149-158
 32. RODZINY zastępcze – szanse i możliwości / Anna Borkowska // *Sprawy Rodziny*. – 2006, nr 2, s. 107-122
 33. STWORZYMY im dom / Małgorzata Szczepańska-Piszcz // *Przegląd*. – 2008, nr 3, s. 16-18
 34. SYSTEM opieki zastępczej nad dzieckiem na przykładzie MOPS we Wrocławiu / Magdalena Szymańska // *Pr. Soc.* – 2006, [nr] 1, s. 110-118
 35. SYSTEM psu na budę / Ewa Winnicka // *Polityka*. – 2007, nr 23, s. 90-92
 36. ŚWIADCZENIA pomocy społecznej na rzecz rodzin zastępczych / Małgorzata Waszkiewicz-Stefańska, Piotr Sadowski // *Pr. Soc.* – 2002, nr 3, s. 41-48; *Pedagog. Społ.* – 2002, nr 2, s. 95-99
 37. TRÓJKĘ dzieci, szybko poproszę / Jolanta Kowalewska // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 145, dod. Duży Format nr 24, s. 8-9
- O rodzinie zastępczej z Manowa znęcającej się nad swoimi podopiecznymi.
38. URZĘDNICY, zlitujcie się! / Natalia Waloch, Dorota Frontczak. – (Dzieciaki do domu) // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 82, s. 23
 39. WEZMĘ dziecko w dobre ręce / Aleksandra Gardynik // *Rzeczpospolita (W3)*. – 2007, nr 151, s. A11
 40. WYCOFANA książka / Teresa Kądziałowa // *Tygiel Kult.* – 2002, nr 1/3, s. 123-129

„Rodziny zastępcze Łodzi” wydana w 1948 r.

41. ZASTĘPCZA miłość / Małgorzata Wach // *G a z . W y b o r .* – Kraków. – 2007, nr 274, s. 13-14
Laureaci konkursu o tytuł Rodziny Zastępczej 2007 r.
42. ZASTĘPCZA opieka rodzinna w Polsce / Izabela Szczepaniak-Wiecha // *P a ń s t . i S p o ł .* – 2003, nr 1, s. 175-180
43. ZASTĘPCZE rodziny terapeutyczne w systemie wsparcia społecznego w rehabilitacji / Lidia Bogusz // *S z k . S p e c .* – 2003, nr 2, s. 68-73; *Opieka Wychow. Ter.* – 2003, nr 3, s. 20-22
44. ZŁE towarzystwo : dziecko odebrane lesbijce / Violetta Szostak // *G a z . W y b o r .* – 2008, nr 94, dod. Duży Format nr 15, s. 8-10

III. Rodzinne domy dziecka

a. Pozycje zwarte

1. O MAMIE Weronice / Inka Dowlasz. – Szczecin : Wydawnictwo „Dokument”, 2005. – 87 s. : il.
2. RODZINNE domy dziecka : zarys monograficzny / Lucyna Telka. – Łódź : Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2000. – 166 s. : wykr. – (Acta Universitatis Lodzensis; 4)
Bibliogr. s. 152-158.

b. Artykuły

1. ASPIRACJE edukacyjne młodzieży z rodzinnych domów dziecka a aspiracje ich rówieśników wychowujących się w rodzinach biologicznych : analiza porównawcza / Anna Zawada // *W y c h o w . n a c o D z i e ń .* – 2007, nr 7/8, s. 34-37
2. CIOCIA dyrektor kontra miasto : sprawa Betów / Katarzyna Surmiak-Domańska // *G a z . W y b o r .* – 2007, nr 294, dod. Duży Format nr 48, s. 6-7
Odebranie dzieci rodzinie zastępczej.
3. DALI im dom i serce / Beata Znamirowska-Soczawa // *P r z e g l ą d .* – 2006, nr 42, s. 52-54
Rodzinny dom dziecka Izy i Andrzeja Kotów w Bytomiu.
4. DOM czy placówka? / Halina Drachal // *G ł o s N a u c z .* – 2001, nr 12, s. 6
5. DOM siostry, dom matki / Barbara Pietkiewicz // *P o l i t y k a .* – 2003, nr 35, s. 78-79
6. DOMY dziecka – zło niekonieczne / Tomasz Bilicki // *W y c h o w . n a c o D z i e ń .* – 2004, nr 1/2, s. 32-34

7. DOMY na lodzie / Barbara Pietkiewicz // *Polityka*. – 2003, nr 50, s. 88-90
8. DZIECIĘCE Guantanamo / Iza Michalewicz, Iwona Dominik, Jerzy Daniłowicz // *Newsweek Polska*. – 2006, nr 3, s. 80-83
9. KOŁCHOZ dziecięcy : państwowe domy dziecka są trzy razy droższe niż rodzinne / Krzysztof Łoziński // *Wprost*. – 2003, nr 17, s. 32-33
10. KONFERENCJA na temat doświadczeń rodzinnych domów dziecka / Karolina Radecka // *Pr. Soc.* – 2007, [nr] 1, s. 111-113
11. MATKA i pół ojca / Edyta Różańska // *Gaz. Wybor.* – 2001, nr 48, s. 16-17
Problemy finansowe rodzinnych domów dziecka.
12. NADMIAR złych uczuć : kto chce zniszczyć twórcę rodzinnych domów dziecka? / Iwona Konarska // *Przeгляд*. – 2004, nr 21, s. 24-25
13. NIEZNANE słowo „tata” / Iwona Konarska // *Przeгляд*. – 2001, nr 25, s. 39-40
Rodzinny dom dziecka państwa Niewiarowskich w Łękawicy.
14. OSIĄGNIĘCIA i problemy placówki rodzinnej / Teresa Zelek // *Probl. Opiek. - Wychow.* – 2003, nr 8, s. 32-35
15. OSIEM gór / Witold Salański // *Głos Naucz.* – 2005, nr 51/52, s. 21
Rodzinny dom dziecka Magdaleny i Tomasza Perczyńskich.
16. PRECZ z „bidulami” / Marcin Przewoźniak // *Tyg. Solid.* – 2001, nr 14, s. 12-13
17. PRZECIWDZIAŁANIE nieprzystosowaniu społecznemu w systemie SOS Wioski Dziecięce / Mirona Ogryzko-Wiewiórkowska // *Rocz. Socjologii Rodziny*. – 2006, t. 17, s. 277-296
18. RODZINNA kłapa / Agnieszka Pochrząst // *Gaz. Wybor.* – Stołeczna. – 2006, nr 161, s. 1
19. RODZINNY Dom Dziecka w Pyzdrach / Elwira Humeniuk // *Kron. Wielkop.* – 2002, nr 3, s. 186-188
20. SETKA dzieci państwa Dowłaszów / Halina Pytel-Kapanowska // *Przeгляд*. – 2002, nr 29, s. 28-30
21. TAM mama i tata mówi się tak po prostu / Anna Roży // *Gaz. Wybor.* – Kielce. – 2006, nr 299, s. 5
22. WYSIEDLIŚMY z wyścigu, zatrzymał się świat : ziemia obiecana w Karlinie / Jacek Kowalski, Aleksandra Lewińska. – (Przystanek Polska) // *Gaz. Wybor.* – 2006, nr 208, s. 22-23
23. ZNAK mówi: na Deszczowej są dzieci / Renata Radłowska // *Gaz. Wybor.* – Kraków. – 2008, nr 69, s. 8-9

IV. Prawne aspekty opieki zastępczej

a. Pozycje zwarte

1. DZIAŁALNOŚĆ ośrodków adopcyjno-opiekuńczych w procesie przygotowania i wspierania rodzin zastępczych / Józefa Matejek. – Kraków : Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2008. – 168 s. – (Prace Monograficzne – Akademia Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie; nr 507)
Bibliogr. s. 143-153, wykaz aktów prawnych s. 154-155.
2. RODZINNE formy opieki zastępczej : poradnik prawny / pod red. Sabiny Stasiak; [aut. Agnieszka Kwaśniewska, Małgorzata Pomarańska-Bielecka, Monika Zima; współpr. Katarzyna Ostaszewska; Stowarzyszenie Interwencji Prawnej. – Warszawa : Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, 2007. – 61 s.
3. RODZINY zastępcze : problematyka prawna / pod red. Marka Andrzejewskiego. – Toruń : Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora”, 2006. – 332 s.
Bibliogr. s. 257-285.

b. Artykuły

1. MACIERZYŃSTWO zastępcze – aspekty moralno-prawne / Oktawian Nawrot // *E t y k a*. – 2000, nr 33, s. 175-194
2. OJCIEC u Salomona : spór o dziecko / Anna Szulc // *Polityka*. – 2002, nr 39, s. 84-85
3. RODZINA zastępcza i jej finanse / Jolanta Kroner // *R z e c z p o s p o l i t a*. – 2001, nr 175, s. C2
4. RODZINA zastępcza pod pieczę starosty : zmiany w regułach pomocy społecznej / Jolanta Kroner // *R z e c z p o s p o l i t a*. – 2001, nr 87, s. C3
5. ULGA dla rodzin zastępczych : odliczenia podatkowe dla rodzin posiadających dzieci / Ewa Matyszewska // *Gaz. Prawna*. – 2008, nr 136, s. 10
6. W CUDZYM domu jak u siebie / Jolanta Kroner // *R z e c z p o s p o l i t a*. – 2000, nr 248, s. C2
Nowe przepisy dotyczące rodzin zastępczych.
7. ZATRUDNIENIE zawodowych niespokrewnionych rodzin zastępczych / Izabela Wołowicz // *Kontrola Państwa*. – 2007, nr 4, s. 115-125
8. ZAWÓD „matka zastępcza” / Teresa Liszcz // *Praca i Zabezpieczenie Społeczne*. – 2006, nr 4, s. 12-16

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Wincenty Róžański
(1938-2009)

Wincenty Róžański – ur. 12.07.1938 r. – zm. 3.01.2009 r. – poeta. Urodził się w Mosinie koło Poznania w rodzinie ogrodnika. Uczęszczał do Technikum Księgarskiego w Poznaniu, gdzie zdał maturę (1956). Później podjął studia polonistyczne na UAM, które przerwał. W tym okresie był członkiem grupy studenckiej „Wiatraki” (1956-1959). Został powołany do wojska. W czasie służby przeżył załamanie nerwowe. Po opuszczeniu armii zarabiał na życie parając się różnymi zajęciami, m.in. zatrudnił się w „Domu Książki”. Z powodu nawrotów choroby przeszedł na rentę (1968). Przyjaźnił się z Edwardem Stachurą, korzystał z życzliwej pomocy wielu osób, m.in. Stanisława Barańczaka. Należał do Kręgu Orientacji Poetyckiej „Hybrydy” (1960-1971) oraz Klubu Robotników Piszących (1968-1976). Publikował swoją twórczość w różnych pismach: „Głosie Wielkopolskim”, „Nurcie”, „Faktach”, „Witrynie Poetyckiej”, „Za i przeciw”, „Tygodniku Kulturalnym” i „Twórczości”. W 1977 roku został członkiem Związku Literatów Polskich. Za twórczość poetycką otrzymał m.in. nagrodę im. Jana Kasprowicza (1986).

Stworzył niepowtarzalny język poetyckiej komunikacji. Jego poezja łączy mądrość życiowego doświadczenia z fantazją i ulotnością sennych marzeń, ludową magię z racjonalizmem. Wiersze były tłumaczone na języki: bułgarski, grecki, hiszpański i niemiecki.

Opublikował 16 tomików poetyckich, m.in.: „Wiersze o nauce nawigacji między kamieniami” (1968), „Dziecko idące jak włócznia śpiewało” (1970), „Światłolubne” (1984), „Bądź pozdrowiona chwilo” (1989), „Wszystko nie to” (1994), „Została pusta karta dań tego świata” (1998).

1. CZEKANIE na słońce / Wojciech Kaliszewski // Nowe Książ. – 2001, nr 8, s. 25
Zawiera omówienie tomiku „Wędrujemy do Szeol”.
2. KTÓŻ to opisze, któż to uciszy : rozmowy z Wincentym Róžańskim / Piotr Kępiński, Andrzej Sikorki. – Poznań : „Obserwator”, 1997. – 104 s.
3. SIÓDMY pokład świadomości Wincentego Róžańskiego / Dariusz Pachocki // Rzeczpospolita (W3). – 2009, nr 32, s. K9
4. TO GŁOS Boga / Wincenty Róžański; rozm. przepr. Andrzej Sikorski // Zesz. Karmel. – 2002, nr 4, s. 78-80

5. WĘDROWIEC do Szeol / Ryszard Kołodziej // *F r a z a*. – 2006, nr 1/2, s. 46-50
6. „W ŁUNACH miasta paliłem korzenie” : o poezji Wincentego Róžańskiego / Tadeusz Żukowski // *C z a s K u l t u r y*. – 2000, nr 6, s. 70-75

John Updike
(1932-2009)

John Hoyer Updike – ur. 18.03.1932 r. – zm. 27.01.2009 r. – pisarz amerykański. Urodził się w Shillington w Pensylwanii, gdzie spędził młodość. Studiował na Uniwersytecie Harwarda (ukończył w 1954) i Oksfordzie w Anglii. W 1955 roku rozpoczął współpracę z czasopismem „The New Yorker”, dla którego przez całe życie pisywał artykuły, wiersze, opowiadania i teksty krytycznoliterackie. Trzy lata później wydał zbiór wierszy, inteligentnych i dowcipnych, ukazujących absurdy współczesnego życia. Sławę zyskał jako autor tetralogii zapoczątkowanej tomem „Uciekaj, Króliku” (1960), opisującej losy szkolnej gwiazdy baseballu w różnych okresach życia. W latach sześćdziesiątych poprzedniego wieku przeniósł się do Nowej Anglii.

W twórczości Updike’a znajduje odzwierciedlenie życie amerykańskiej klasy średniej i wartości, które ją kształtowały takie jak wierność, religia czy odpowiedzialność. Przedstawione w niej obrazy małomiasteczkowej protestanckiej społeczności są realistyczne i zarazem subtelne. Powszechne uznanie znalazło wyraz w licznych nagrodach literackich. Był laureatem m.in. National Book Award, American Book Award, Nagrody Pulitzera.

Na dorobek pisarza składają się m.in. powieści – tetralogia „Uciekaj, Króliku” (1960), „Przypomnij się, Króliku” (1971), „Jesteś bogaty, Króliku” (1981), „Królik odpoczywa” (1990); „Centaur” (1963); „Farma” (1965); „Czarownice z Eastwick” (1984); „Wdowy z Eastwick” (2008); zbiory opowiadań – „Gołębie pióra” (1962); „Szkoła muzyczna” (1965); „Muzea i kobiety” (1972).

1. ALERGIA jako źródło talentu : umarł Updike / Wojciech Orliński // *G a z . W y b o r .* – 2009, nr 39, dod. Duży Format nr 7, s. 10-12
2. KOCHAM Amerykę! / John Updike; rozm. przepr. Wojciech Orliński // *G a z . W y b o r .* – 2007, nr 79, s. 14

3. MISTRZ prozy nie żyje / Bartosz Marzec // *Rzeczpospolita* (W3). – 2009, nr 23, s. A18
4. ODSZEDŁ kronikarz ludzkich namiętności : wybitny pisarz John Updike nie żyje / Jakub Demiańczuk // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2009, nr 23, s. 21
5. PIEWCA amerykańskiej codzienności : John Updike (1932-2009) / Krzysztof Andrzejczak // *Tyg. Powsz.* – 2009, nr 6, s. 34-35
6. SPOCZYWAJ w spokoju, Króliku : we wtorek zmarł John Updike, jeden z najwybitniejszych pisarzy amerykańskich / Piotr Siemion // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2009, nr 26, dod. Magazyn Dziennika, s. 14
7. TO PRZECIEŻ wisi w powietrzu : świat według Updike'a / rozm. przepr. Martin Doerry, Volker Hage // *Forum.* – 2006, nr 37, s. 44-47
O książce „Terrorysta”.
8. ZMARŁ John Updike / Wojciech Orliński // *Gaz. Wybór.* – 2009, nr 23, s. 13

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Aneta Szczepaniak-Głębocka
Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

NOGI, NOGI ROZTAŃCZONE... – TERAPIA TAŃCEM

Taniec od zarania dziejów służył człowiekowi jako forma życia towarzyskiego, zabawa i rozrywka. Przez lata zmieniał swoje oblicze, jednakże nie miało to wpływu na jego popularność. Taniec zawsze był i jest środkiem komunikacji międzyludzkiej, specyficznym rodzajem aktywności ruchowej człowieka. Niezaprzeczalne jego walory i wpływ na rozwój psychofizyczny człowieka dostrzeżone zostały przez twórców koncepcji wychowania. Taniec był uwzględniany w programach i projektach edukacyjnych jako forma przygotowania do życia towarzyskiego, element nauczania ogłady i elegancji ruchu, jako rodzaj zabawy. Dostrzeżono również jego znaczący wpływ na rozwój psychiki – jawną korelację między rozwojem ciała a umysłu.

Terapia przez taniec jest zaliczana do szerokiego nurtu arteterapii.

Wykorzystanie tańca jako metody terapii jest nie tylko efektywne, ale również atrakcyjne. Terapia ta łączy w sobie aspekty pracy i zabawy, stymuluje ciało i umysł. Taniec zbliża do siebie ludzi, wyzwala emocje, pomaga pokonać lęki, rozładowuje niekorzystne napięcia, usprawnia koordynację ruchową ciała. Poszczególne formy tańca mogą być wykorzystywane w różnorodny sposób i przynosić odmienne skutki.

Terapia tańcem jest skierowana do osób o różnym poziomie sprawności niezależnie od wieku. Jest ulubionym zajęciem uczniów, dającym możliwość ekspresji, spontaniczności. Może być przeprowadzana m.in. w grupach, parach, indywidualnie.

SCENARIUSZ:

Cele:

- uczenie walki ze stresem
- pokonanie nieśmiałości
- przestrzeganie zasad kulturalnego zachowania się w towarzystwie
- wyrobienie poczucia rytmu
- kształcenie sprawności ruchowej uczniów
- rozwijanie indywidualnych zainteresowań

- rozpoznanie tańca charakterystycznego dla danego państwa
- poznanie kroków i figur tanecznych.

Uczestnicy zajęć: młodzież gimnazjalna

Miejsce zajęć: sala pozwalająca na zajęcia ruchowe

Metody i techniki: rozmowa, objaśnienie, pokazy, prezentacje

Pomoce dydaktyczne: płyty CD, DVD, odtwarzacz DVD

Formy: grupowo, w parach

PRZEBIEG

Czynności motywacyjne:

Wykład o terapeutycznej roli tańca i korzyściach wypływających z zastosowania tej metody. Omówienie tańców charakterystycznych dla kilku wybranych państw świata. Zapoznanie uczestników z różnymi rodzajami tańca i zachęcenie ich do realizacji zadania.

Część realizacyjna:

Ćwiczenie 1

Prowadzący prezentuje przygotowany fragment filmowy. Następnie stawia uczestnikom pytanie czy znają ten taniec.

[Przygotowana ilustracja filmowa opiera się na zasadzie kontrastu, by dowieść, iż taniec to nie tylko poczucie obowiązku, ale również wyzwanie i pokonanie stereotypów]

Pierwszy taniec to polonez.

Przygotowane ilustracje filmowe przedstawiające ten taniec to: „Pan Tadeusz” reż. A. Wajda oraz „Nieustraszeni łowcy wampirów” reż. R. Pogański.

Prowadzący objaśnia podstawowe kroki i figury:

- para za parą
- czwórkami środkiem sali
- trójka za trójką
- łańcuszek
- most
- obrót

Drugi taniec to tango.

Przygotowane ilustracje filmowe przedstawiające ten taniec to: „Zapach kobiety” reż. M. Brest i „Zatańcz ze mną” reż. P. Chelsom oraz „Pół żartem pół serio” reż. B. Wilder.

Prowadzący objaśnia podstawowe kroki i figury:

- lewa noga do przodu (wolny)
- prawa noga do przodu mijając lewą (wolny)
- lewa noga do boku równoległe obok prawej (szybki)
- prawa do lewej (szybki)
- lewa do tyłu (wolny)
- prawa noga do tyłu mijając lewą (szybki)
- lewa noga w bok stawiana równoległe do prawej (szybki)
- prawa do lewej (wolny)

Ćwiczenie 2

Prowadzący dzieli uczestników na grupy. Każda z grup wybiera taniec charakterystyczny dla danego kraju świata i przygotowuje krótki pokaz, z uwzględnieniem strojów i przygotowaniem skromnej scenografii.

Na przykład:

Kraj	Tanec	Scenografia
Francja	kankan	wieża Eiffla wykonana z tektury
Hiszpania	flamenco	plakat byka z torreadorem
Grecja	Zorba	kolumna antyczna wykonana z tektury
Rosja	kazaczok	plakat babuszki
Czechy	polka	plakat krecika lub Karela Gotta

Ćwiczenie 3

Konkurs zagadek muzycznych „W kinie”

Prowadzący odtwarza przygotowane fragmenty filmów. Uczestnicy, siedząc w kręgu muszą zgadnąć jaki rodzaj tańca jest prezentowany w danym filmie i następnie zatańczyć go improwizując bądź naśladowując styl aktorów.

Przygotowane fragmenty filmowe:

Film	Taniec
Pulp Fiction	twist
Dirty dancing 2	tańce latino
Gorączka sobotniej nocy	disco
Step up	hip hop
Roztańczony buntownik	paso doble
Zatańcz ze mną	walc
Maska Zorro	tango

Ćwiczenie 4

Prowadzący odtwarza przygotowane fragmenty muzyczne. Grupa stoi w kręgu i każdy wykonuje swobodne ruchy w rytm muzyki. Na znak prowadzącego każdy po kolei wchodzi do środka kręgu i tańczy. Pozostali klaszczą.

Ćwiczenie 5

Prowadzący dobiera odpowiednie ilustracje muzyczno-filmowe do tzw. tańca w kręgu. Cała grupa po zapoznaniu się z materiałem filmowym staje w kręgu, każdy uczestnik obejmuje swojego sąsiada i razem tańczą w rytm odtwarzanej muzyki.

Przygotowane ilustracje muzyczne: „Skrzypek na dachu” reż. N. Jewison, „Czarny kot, biały kot” reż. E. Kusturica, „Grek Zorba” reż. M. Kakogiannis, „Moje wielkie greckie wesele” reż. J. Zwick.

Zakończenie:

Materiał zawarty w scenariuszu może być realizowany w dowolnej kolejności. Możliwe jest powracanie do poszczególnych zagadnień w celu utrwalenia umiejętności.

Narzędziami badawczymi mogą być arkusze ewaluacyjne rozdane uczestnikom; uczniowie wyrażają w nich swoją opinię na temat przebiegu zajęć:
Najtrudniejsze dla mnie było...
Najbardziej się podobało mi się...

Bibliografia:

a. Pozycje zwarte

1. ARTETERAPIA w teorii i praktyce / Ewelina J. Konieczna. – Wyd. 3. – Kraków : Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2006. – 157 s. : il.
2. MUZYKA i ruch / Romualda Ławrowska. – Wyd. 2. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1991. – 278 s. : fot., nuty, rys.
3. TANIEC i psychoterapia / Danuta Koziełto. – Wyd. 2 uzup. – Poznań : KMK Promotions, 2002. – 175 s.
4. TANIEC w edukacji szkolnej / Barbara Kulesza; Akademia Wychowania Fizycznego im. Jędrzeja [!] Śniadeckiego w Gdańsku. Katedra Teorii, Metodologii Gimnastyki i Ćwiczeń Muzyczno-Ruchowych. – Gdańsk : Wydaw. DJ, 2000. – 150 s. : rys., wykr.
5. TANIEC w teorii i praktyce / Olga Kuźmińska. – Poznań : AWF, 2002. – 247 s. : fot., nuty. – (Podręczniki / Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu; nr 54)
6. TAŃCE dla dzieci / Andrzej Stadnicki. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1994. – 153 s. : il.
7. TAŃCE integracyjne w pracy z grupą. Cz. 1 / Leszek Gęca. – Lublin : „Klanza”, 2002. – 35 s. : il. + 1 płyta [CD] : digital, stereo
Płyta zawiera: Marsz muzyków : trad.; Samba wycieczka – motor gigant : meksykański trad.; Walcerek : polski trad.; Taniec farmerów : angielski trad.; Na jarmarku : żydowski trad.; Drwale : rosyjski trad.; Country polka : amerykański trad.; Spotkanie : hawajski trad.; Ceglarnik : polski lud.; Taniec dworski : polski; Galop : polski trad.; Polka warszawska : polski trad.; Oczarowanie : amerykański trad.; Stara droga : japoński trad.; Tarantella : włoski trad.; Chodźcie do koła. Podaj dłonie. Bujany walczyk.
8. TAŃCE integracyjne w pracy z grupą : praca zbiorowa. Cz. 2 / pod red. Leszka Gęcy; [aut. Iwona Czerwińska i in.]. – Lublin : Wydawnictwo Klanza, 2004. – 60 s. : il. + dysk optyczny (CD-ROM)
9. TERAPIA dzieci muzyką, ruchem i mową / Janina Stadnicka. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1998. – 319 s. : fot., nuty, rys.

10. TERAPIA zabawą : terapia przez sztukę : (wybrane zagadnienia i metody) / Maria Piszczek. – Wyd. 2 poszerz. – Warszawa : Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, 2002. – 124 s.

b. Artykuły

1. STYMULACYJNY wpływ muzyki na aktywność ruchową człowieka / Maria Giza // Kult. Fiz. – 1995, nr 3/4, s. 20-22
2. TERAPIA tańcem / Danuta Koziełto // Kult. Fiz. – 1997, nr 1/2, s. 20-24
3. WYKORZYSTANIE sztuki w terapii i edukacji / W. Szulc // Pielęgniarstwo. – 2000, nr 5, s. 15-19

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

AKADEMIA Ekonomiczna w Poznaniu : [informator] / oprac. Agnieszka Hała; oprac. graf. Izabela Nowacka, Reginaldo Cammarano. – Poznań: Wydaw. AE, 2008. – 19 s. : fot.

ANDERS Paweł

Śladami Powstania Wielkopolskiego 1918-1919. – Poznań: Wydaw. Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury, 2008. – 190 s. : fot., il., pl., portr. – (Biblioteka „Kroniki Wielkopolski”)

Wznowienie publikacji wydanej w 1993 roku pt. „Szlakiem Powstania Wielkopolskiego” w serii „Wielkopolska Biblioteka Krajoznawcza”.

BYĆ i pamiętać... : Szkoła Podstawowa w Pniewach w 90 rocznicę wybuchu Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 / Blanka Dolata [i in.]; red. Anna Pupka; Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pniewach. – Pniewy, 2008. – 160 s. : fot.

Historia szkoły oraz obchody 90. rocznicy powstania. Ponadto opis działań powstańców w Pniewach i sylwetki powstańców.

[CZTERNASTY] XIV Poznański Przegląd Książki Naukowej : [katalog wystawców] / Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu; wstęp Artur Jazdon. – [Poznań: BU, 2009]. – [43] k.

Instytucje wydawnicze w Poznaniu.

DĄBROWSKI Andrzej

Antologia muzyki rozrywkowej w Kaliszu 1962-1990. – Kalisz: Wydaw. Edytor, [2008]. – 116 s. : fot. + 2 płyty CD

Na płytach archiwalne nagrania muzyków kaliskich.

DEMBSKI Henryk, STANKOWIAK Edward

50 lat Koła Polskiego Związku Filatelistów im. Tadeusza Piotra Potworowskiego w Kępnie 1958-2008 / Koło Polskiego Związku Filatelistów im. T.P. Potworowskiego w Kępnie. – Kępno, 2008. – 97 s. : fot.

Wykaz i sylwetki kępińskich filatelistów oraz biogram patrona koła, Tadeusza Piotra Potworowskiego (1898-1962) z okazji 110. rocznicy urodzin.

DUDA Zygmunt

50 lat dla człowieka i środowiska : z dziejów Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Opalenicy 1958-2008. – Opalenica: PGKiM „Komopal”, 2009. – 76 s. : fot., il., portr.

Historia i działalność przedsiębiorstwa.

[DZIEWIĘDZIESIĄTA] 90. rocznica przysięgi żołnierzy I Batalionu Pogranicznego w Kaliszu [Dokument elektroniczny]. – Kalisz: [Wydział Kultury i Sztuki, Sportu i Turystyki Urzędu Miejskiego], 2008. – 1 płyta DVD

Dokument przygotowany w ramach projektu XVI Europejskich Dni Dziedzictwa Kulturowego w Wielkopolsce „Korzenie tradycji. Od Ojcowizny do Ojczyzny, 90. rocznica Powstania Wielkopolskiego”.

ETC : wystawa : 5 lat Galerii Muzeum Staszica w Pile : [katalog] / red. Wojciech Beszterda; Muzeum Staszica w Pile. – Piła, 2008. – 64 s. : fot.

Wystawa przygotowana z okazji jubileuszu galerii.

GMINA Blizanów : [informator] / Urząd Gminy w Blizanowie; tłum. Agnieszka Królikowska, Małgorzata Sołtysińska. – Blizanów: Agencja Artystyczno-Reklamowa „Novim”, 2008. – 27 s. : fot., pl., portr.

Tekst także w jęz. angielskim i niemieckim

GROT Zdzisław

Czyn zbrojny ludu wielkopolskiego 1918-1919 / do druku podał Ryszard Wryk; red. Ewa Strycka. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 2008. – 123 s. : fot., il.

Rozprawa poznańskiego historyka opublikowana w pracy „Wojskowe aspekty Powstania Wielkopolskiego” w 1985 roku. Pierwsze wydanie w samodzielnej publikacji książkowej.

JAJOR Jan

Jarocińscy powstańcy wielkopolscy 1918-1919 : materiały do słownika biograficznego ziemi jarocińskiej. – Wyd. 2 poszerz. – Kalisz: Edytor, 2008. – 124 s. : fot.

JĘDRAŚ Stanisław

Gmina Lipno. – Leszno: Urząd Gminy Lipno, 2008. – 376 s. : fot., il., portr. Monografia gminy. M.in. sylwetki mieszkańców oraz podania i legendy.

JOHANN Heermann (1585-1647) : życie i twórczość : materiały z sesji naukowej, Leszno, 11 października 2005 roku / pod red. Alojzego Koniora; tłum.

Mariola Kuczyńska-Szoplík, Aleksander Wilecki. – Leszno: Leszczyńskie Towarzystwo Kulturalne, 2008. – 255 s. : il.

Tekst także w jęz. niemieckim

Materiały konferencji poświęconej życiu i twórczości literackiej protestanckiego pastora i poety z Leszna.

KALISZ : młode duchem najstarsze miasto w Polsce : [album] / tekst Andrzej Radlicki. – Bydgoszcz: Agencja Promocyjno-Wydaw. „Unigraf”, [2008]. – 93 s. : fot.

KASPRZAK Krzysztof, SOBCZAK Jerzy

Żerkowsko-Czeszewski Park Krajobrazowy. – Poznań: Wydaw. WBPiCAK, 2009. – 326 s. : fot., il., pl. – (Wielkopolska Biblioteka Krajoznawcza; nr 38)

Walory krajoznawcze, przyroda i zabytki parku.

KLASYCYZM w Wielkopolsce – dwory i pałace : [album] / oprac. Maria Strzałko. – Poznań: Wydaw. Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, 2008. – 304 s. : fot.

Tekst także w jęz. angielskim

KOLBUSZEWSKA Daina

Trzynastu wspaniałych : Powstanie Wielkopolskie w życiu i losach powstańców oraz ich rodzin / wstęp Lech Trzeciakowski. – Poznań: Wydaw. Media Rodzina, [2008]. – [200] s.

Opowieści o powstańcach na podstawie relacji, pamiętników i wspomnień rodzinnych.

KOŚCIELNIAK Władysław

Leksykon kaliski. – Kalisz: Edytor, 2008. – 323 s. : il.

Przedruk artykułów z ilustracjami autora publikowanych w „Ziemi Kaliskiej”. Zawiera m.in. biogramy znanych Kaliszan.

KWILECKI Andrzej

Poznań stolicą Polski zachodniej : od kongresu wiedeńskiego do Powstania Wielkopolskiego. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 2008. – 151 s. : fot., mapa, portr.

Historia ponadlokalnych i ponadregionalnych funkcji Poznania w okresie zaboru pruskiego.

LESZCZYŃSKIE Towarzystwo Przyjaciół Nauk : rozwój / pod red. Stanisława Sierpowskiego. – Leszno: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jana Amosa Komeńskiego, 2008. – 264 s. : il.

Sprawozdania z działalności oraz biogramy i publikacje członków towarzystwa.

LESZNO dawniej i dziś : [album] / tekst Janusz Skrzypczak; oprac. graf. Piotr Rataj. – Leszno: Agencja Promocyjno-Artystyczna „Jagart” Jarosław Głapiak, 2008. – 80 s. : fot.

Miasto na starych pocztówkach i współczesnej fotografii.

MALUŚKIEWICZ Piotr

Wielkopolska : przewodnik. – Warszawa: Sport i Turystyka Muza SA, 2008. – 573 s. : fot., pl. – (Zwiedzaj z Nami)

Bogato ilustrowany przewodnik po historycznej Wielkopolsce.

MARZĘCKI Władysław

Święty Jan znany i nieznan. – Leszno: nakł. Wyższej Szkoły Humanistycznej, 2008. – 206 s. : fot.

Dzieje parafii i kościoła pw. św. Jana Chrzyciela w Lesznie

MILCZĄCE tysiącem słów : [album] / tekst Romuald Walczewski; oprac. graf. Małgorzata Rynarzewska. – Szamotuły: Muzeum Zamek Górków w Szamotułach, 2008. – 95 s. : fot.

Prezentacja kolekcji ikon Muzeum Zamku Górków w Szamotułach.

MIŁOSZ Jan

Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Złotowie / red. Waldemar Handke, Bartosz Kuświk, Agnieszka Rogulska; Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Poznaniu. – Poznań, 2008. – 30 s. : fot. – (Śladami Zbrodni...)”)

Historia urzędu w latach 1945-1956. Publikacja przygotowana w ramach ogólnopolskiego projektu naukowo-edukacyjnego „Śladami zbrodni...”

MOGILNO w Powstaniu Wielkopolskim (1918-1919) : praca zbiorowa / pod red. Danuty Konieczka-Śliwińskiej. – Poznań: Jasart Studio, 2008. – 242 s., [32] s. tabl. : fot., il., portr.

Monografia historyczna dot. Powstania Wielkopolskiego na ziemi mogileńskiej.

MOLIŃSKI Zdzisław

Przewodnik po Lesznie i okolicy. – Leszno: Urząd Miasta, 2008. – 144 s. : fot., mapy

Kolejna edycja przewodnika zawiera opis pięciu tras turystycznych oraz sylwetki znanych i zasłużonych Leszczynian.

NAWROWSKI Ewaryst

W szponach gestapo : urywki moich przeżyć w obozie Fort VII (Übergangslager S.S. Posen) / wstęp i przypisy Anna Ziółkowska; Muzeum Martyrologiczne w Żabikowie – Poznań, 2008. – 104 s. : fot., portr.

Proboszcz parafii w Zaniemyślu, pow. Poznań w okresie międzywojennym, literat (1875-1949). Wspomnienia z pobytu w Forcie VII w Poznaniu w 1941 roku. We wstępie biogram autora.

OJCIEC Honoriusz : Stanisław Kowalczyk OP (1935-1983) / red. Stanisława Borowczyk. – Wyd. 2 poszerz. – Poznań: Bonami, 2008. – 197 s. : fot., il., portr.

Dominikanin związany z Poznaniem. Biografia, wspomnienia, dokumenty i materiały.

PACHUTA Alicja, KACZMAREK Irena

Wzrastać czerpiąc ze źródeł : dzieje szkół Sióstr Nazaretanek w latach 1918-2008. – Kalisz: Szkoła Sióstr Nazaretanek w Kaliszu, 2008. – 31 s., [7] s. tabl. : fot.

Monografia szkoły. Publikacja wydana z okazji 90-lecia działalności oświatowo-wychowawczej Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu w Kaliszu.

PAŁACYKI i dworki powiatu kępińskiego / oprac. Henryk Tyszkiewicz. – Kępno: Starostwo Powiatowe w Kępnie, 2008. – 43 s. : fot., mapa. – (Zeszyty Powiatowe; nr 4)

Historia, architektura i wystrój wnętrza zabytkowych obiektów.

PAMIĘTNIK X Ogólnopolskiego Zjazdu Bibliofilów w Kaliszu 14-16 września 2007 / oprac. Ewa Andrysiak, Krzysztof Walczak. – Kalisz: Towarzystwo Przyjaciół Książki w Kaliszu, 2008. – 160 s. : fot.

PLESKACZYŃSKI Adam, SPECYAŁ Tomasz

Kryminalna historia Poznania. – Poznań: Art Media Studio, 2008. – 333 s. : fot., il., portr.

Obyczajowość i przestępczość kryminalna. Dot. m.in. ścigania i karania przestępców w Poznaniu do II wojny światowej.

POL Waldemar

Stulecie krajoznawstwa i turystyki Kaliskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. – Kalisz: Edytor, 2008. – 226 s. : fot.

Dzieje organizacji.

POWIATY województwa wielkopolskiego / Urząd Statystyczny w Poznaniu. – Poznań: US, 2008. – 23 s. : tab., wyk.

Informacja statystyczna za 2007 rok. Tekst także w jęz. angielskim.

POWSTAŃCY Wielkopolscy z Czempinia i okolic / praca zbiorowa pod red. Katarzyny Braszak; oprac. Katarzyna Braszak, Robert Gorczyński. – Czempień, 2008. – [36] s. : fot.

Historia działań powstańczych oraz lista i wybrane sylwetki powstańców.

POZNAJ Kalisz : najstarsze miasto w Polsce / tekst A. Woźniak; fot. St. Kulawiak. – Ostrzeszów: Oficyna Wydaw. „Kulawiak”, [b.r.] – 32 s. : fot.

Kieszonkowy przewodnik turystyczno-krajoznawczy po Kaliszu.

RADA Społeczna przy Arcybiskupie Metropolicie Poznańskim : oświadczenia 2005-2008. – Poznań: Drukarnia i Księgarnia Świętego Wojciecha Sp. z o.o., 2008. – 61 s.

Skład i regulamin pracy rady oraz wybór dokumentów.

REZLER Marek

Powstanie Wielkopolskie 1918-1919 : spojrzenie po 90 latach. – Poznań: Dom Wydaw. „Rebis” Sp. z o.o., 2008. – 343 s., [44] s. tabl. : il., mapy, portr.

Historia powstania na tle dziejów udziału Wielkopolan w walce o niepodległość. Na kolorowych tablicach mundury, oznaki i uzbrojenie powstańców.

[SIEDEMSET pięćdziesiąt] 750 lat lokacji Kalisza : materiały sesji popularnonaukowej, Kalisz, 10 października 2007 / pod red. Danuty Wańki i Tadeusza Krokosa; Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Kaliszu. – Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2008. – 121 s. : il.

Publikacja jubileuszowa.

SKARBY Muzeum Ziemi Kępińskiej im. T. P. Potworowskiego : (w siedemdziesiątą rocznicę istnienia) : [katalog wystawy] / oprac. Jerzy Wojciechowski. – Kępno: Muzeum Ziemi Kępińskiej, 2008. – 48 s. : fot.

Historia muzeum oraz sylwetka pierwszego kierownika, malarza, Tadeusza Piotra Potworowskiego.

SKURATOWICZ Jan, ADAMCZEWSKA Magdalena, WALICHNOWSKI Piotr

Secesja w Poznaniu. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2008. – 272 s. : fot.

Bogato ilustrowana publikacja na temat secesji w architekturze Poznania do 1918 roku. M.in. sylwetki i działalność architektów i sztukatorów.

SWARZĘDZ [pow. Poznań] na starych pocztówkach : [album] / ze zbiorów i w opracowaniu Piotra Choryńskiego; red. Maciej Woliński. – Swarzędz: Urząd Miasta i Gminy w Swarzędzu, 2008. – 69 s. : fot.

Wybór pocztówek z widokami Swarzędza z pierwszej połowy XX wieku.

SZKOLNICTWO Ziemi Kaliskiej w materiałach Archiwum Państwowego w Kaliszu / oprac. Krystyna Kubiak, Edyta Pietrzak; red. Grażyna Schlender; Archiwum Państwowe w Kaliszu. – Kalisz: Edytor, 2008. – 231 s. : fot.

Książka zawiera dwa opracowania: „Zarys historii szkolnictwa kaliskiego” Krystyny Kubiak i przegląd źródeł na ten temat w zbiorach Archiwum Państwowego w Kaliszu, przygotowany przez Edytę Pietrzak. Na czarno-białych fotografiach wybór materiałów archiwalnych.

SZKOŁA im. Józefa Piłsudskiego w Dobrzeczu : historia, nauczyciele, absolwenci / oprac. Krystyna Bęcka, Maria Doktor; red. Grażyna Schlender; Archiwum Państwowe w Kaliszu. – Kalisz: Edytor, 2008. – 144 s. : fot., il.

Bibliografia s. 127-137

Zarys monograficzny Szkoły Podstawowej nr 22 w Kaliszu oparty na materiałach źródłowych. W aneksach wykazy nauczycieli i uczniów.

SZLAK Piastowski : klejnot w koronie polskich szlaków : [informator] / tekst Artur Krysztofiak, Magdalena Nitecka, Bogusław Rzycki. – [Gniezno]: Organizacja Turystyczna „Szlak Piastowski”, 2008. – 14 s. : fot.

Informator turystyczno-krajoznawczy.

SZLAKI turystyczne na obszarach chronionych w Wielkopolsce / tekst Anna Plenzler. – Poznań: Wielkopolska Organizacja Turystyczna, 2008. – 40 s. : fot., mapy

Informator. Dot. Puszczy Noteckiej, parków krajobrazowych i Wielkopolskiego Parku Narodowego.

SZLAKIEM słynnych Wielkopolanek / tekst Jerzy Sobczak; fot. Paweł Mordal. – Poznań: Wydaw. WBPICAK, 2008. – 28 s. : fot., pl. – (Zwiedzamy Wielkopolskę)

Sylwetki wybitnych Wielkopolanek oraz trasy wycieczek.

SZLAKIEM ZPORR [Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego] po Wielkopolsce : najciekawsze projekty / oprac. tekstów Agnieszka Grześkowiak, Ewa Konieczna; fot. Agnieszka Grześkowiak [i in.]; Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu. – Poznań, 2008. – 55 s. : fot.

Prezentacja najciekawszych projektów inwestycyjnych współfinansowanych przez Unię Europejską.

SZYMAŃSKA Kamila

Drukarnie Presserów w Lesznie w XVIII wieku. – Leszno: Muzeum Okręgowe, 2008. – 312 s. : il.

ŚLIWIŃSKI Eugeniusz

W 90-tą rocznicę Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 – Grupa „Leszno”. – Leszno: Muzeum Okręgowe w Lesznie, Archiwum Państwowe w Lesznie, 2008. – 52 s. : fot., il., mapa, pl.

Udział Grupy „Leszno” w Powstaniu Wielkopolskim. Informator towarzyszący wystawie w Muzeum Okręgowym w Lesznie.

ŚNIADEK Joanna, ZAJADACZ Alina

Strategia rozwoju turystyki w regionie leszczyńskim. – Leszno: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. J. A. Komeńskiego, 2008. – 269 s. : tab.

Książka przedstawia walory turystyczne, infrastrukturę materialną, strategię rozwoju turystyki oraz sposoby promocji turystycznej regionu leszczyńskiego.

TURYSTYKA na kolejowych szlakach Wielkopolski : [informator] / tekst Janusz Majewski. – Poznań: Wielkopolska Organizacja Turystyczna, 2008. – 20 s. : fot., mapa

Syntetyczna informacja dla amatorów turystyki kolejowej. Dot. m.in. izb muzealnych i skansenów kolejowych.

TURYSTYKA wodna w Wielkopolsce : [informator] / tekst Ryszard Jąłośnyński. – Poznań: Wielkopolska Organizacja Turystyczna, 2008. – 20 s. : fot., mapa

Dot. m.in. wędkarstwa i sportów wodnych.

WIDOKI gminy Dobrzyca w fotografii Tomasza Balcera / fot. Tomasz Balcer; Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, Towarzystwo Miłośników Ziemi Dobrzyckiej, Gmina Dobrzyca. – [Dobrzyca, b.r.]. – Teka

Wybór pocztówek.

WIELKOPOLSKA : imprezy kulturalne, rekreacyjne i sportowe 2009 : [informator] / Wielkopolska Organizacja Turystyczna. – Poznań: WOT, 2009. – 40 s. : fot.

Kalendarz imprez oraz informacja teleadresowa.

WIELKOPOLSKA u drzwi II Rzeczypospolitej : między traktatami pokojowymi wielkich mocarstw 11 listopada 1918 – 28 czerwca 1919 : [album] / fot. Kazimierz Greger; tekst i wybór cytatów Barbara Fabiańska, Przemysław Jurkiewicz; współpraca Jarosław Bącznyk [i in.]; oprac. graf. Waldemar Pluta. – Poznań: Wielkopolskie Muzeum Walk Niepodległościowych, 2009. – 119 s. : fot., il.

Tekst także w jęz. angielskim i niemieckim

Wielkopolska w okresie Powstania Wielkopolskiego w fotografii Kazimierza Gregera.

ZDANOWSKI Edmund

Z białym orłem w herbie : gawędy o Gnieźnie. – Gniezno: Wydaw. Popularnonaukowe Plinta, 2008. – 155 s. : fot.

Wybór gawęd historycznych.

ZWYCIĘZCY : bohaterowie Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 we wspomnieniach swoich bliskich : [album] / red. Leszek Adamczewski, Sławomir Kmiecik; oprac. graf. Dorota Kalińska-Łuczak. – Poznań: Polskapresse sp. z o.o. Oddział Prasa Poznańska, 2008. – 111 s. : fot., il., portr.

Sylwetki weteranów Powstania Wielkopolskiego, szkic historyczny w opracowaniu Bogusława Polaka oraz kalendarium wydarzeń. Publikacja wydana jako dodatek do dziennika „Polska. Głos Wielkopolski”

ŹRÓDŁA do dziejów Powstania Wielkopolskiego na Ziemi Pobiedziskiej ze zbiorów Archiwum Państwowego w Poznaniu, Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu oraz zbiorów prywatnych : prezentacja przygotowana i wydana

przez Archiwum Państwowe w Poznaniu we współpracy z Urzędem Miasta i Gminy Pobiedziska [Dokument elektroniczny]. – Poznań; Pobiedziska, 2008. – 1 płyta CD

ŹRÓDŁA do dziejów Powstania Wielkopolskiego w południowej Wielkopolsce w zbiorach Archiwum Państwowego w Kaliszu i Archiwum Państwowego w Poznaniu : prezentacja przygotowana i wydana przez Archiwum Państwowe w Poznaniu we współpracy z Archiwum Państwowym w Kaliszu [Dokument elektroniczny]. – Poznań, 2008. – 1 płyta CD

ŹRÓDŁA do dziejów Powstania Wielkopolskiego w zasobie Archiwum Państwowego w Kaliszu / red. Grażyna Schlender. – Kalisz: Archiwum Państwowe w Kaliszu, 2008. – 43 s., [32] s. tabl. : fot., il.

Materiały dot. Powstania Wielkopolskiego w Wielkopolsce południowej – ziemi kaliskiej. Zawiera m.in. katalog źródeł, wykaz powstańców oraz wybór czarno-białych reprodukcji dokumentów archiwalnych.

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(grudzień 2008–luty 2009)

Tradycyjnie już na przełomie roku w bibliotekach obchodzi się święta Bożego Narodzenia i Nowego Roku. Stałe wydarzenia inspirujące działalność to Dzień Babci i Dziadka, walentynki, a przede wszystkim ferie zimowe. Ważnym wydarzeniem regionalnym była 90 rocznica Powstania Wielkopolskiego. Zainaugurowano też obchody Roku Juliusza Słowackiego. Stałe elementy działalności bibliotek to również akcja „Cała Polska czyta dzieciom” oraz spotkania Dyskusyjnych Klubów Książki.

Grudzień

Baranów (pow. Kępno)

- Spotkanie autorskie z Ewą Chotomską dla dzieci ze szkół podstawowych (Mroczeń)

Bojanowo (pow. Rawicz)

- „Powstanie wielkopolskie na ziemi rawickiej” – prelekcja Henryka Hejduckiego, prezesa Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego z Miejskiej Górki, dla kl. III gimnazjum
- „W cieniu himalajskich olbrzymów” – spotkanie z Dorotą i Krzysztofem Wodeckimi z Bojanowa, uczestnikami wyprawy do Nepalu
- Wystawa fotograficzna autorstwa państwa Wodeckich „W cieniu himalajskich olbrzymów” – prezentacja zdjęć i pamiątek przywiezionych z podróży (także w styczniu)
- Stajenka Betlejemka – prezentacja drewnianej szopki wykonanej przez Mariana Andersza z Bojanowa (także w styczniu)

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie z pisarzem i podróżnikiem Łukaszem Wierzbickim

Bralin (pow. Kępno)

- Spotkanie z pisarką i autorką tekstów dla dzieci, Ewą Chotomską

Burdzew (pow. Turek)

- „Jan Brzechwa i jego twórczość” – konkurs czytelniczy (Filia w Koźminie)
- Konkurs wiedzy o Kubusiu Puchatku (Filia w Koźminie)
- Plebiscyt na najsympatyczniejszego pluszowego misia (Filia w Koźminie)
- Wieczór poezji Zbigniewa Herberta:
 - ~ konkurs recytatorski
 - ~ konkurs na album „Życie i twórczość Zbigniewa Herberta”

Brzeziny (pow. Kalisz)

- Kiermasz książek z wydawnictwa „Papilon”
- Wspólne kolędowanie – spotkanie opłatkowe pracowników instytucji kultury z udziałem dzieci uczących się gry na instrumentach muzycznych w Gminnym Ośrodku Kultury w Brzezinach

Chodzież

- „100-lecie uruchomienia linii kolejowej Chodzież-Gołańcz” – wystawa (również w styczniu)
- Stefan Chwin – powieściopisarz, krytyk literacki, eseista, historyk literatury, grafik – spotkanie autorskie
- Studio Małych Form Teatralnych, Scenografii i Reżyserii „Art-Re” z Krakowa – program edukacyjny: „Legenda o smoku wawelskim”, dla przedszkoli z gminy Chodzież
- Wieczór z Laurą Łącz, aktorką, autorką bajek dla dzieci

Czempiń (pow. Kościan)

- Rozwiązanie konkursu literackiego „List” dla uczniów Gimnazjum w Borowie

Dąbie (pow. Koło)

- Spotkanie z poezją Adama Mickiewicza z okazji 210. rocznicy śmierci
- Koncert charytatywny „Pogotowie Świętego Mikołaja”
- VI Gminny Przegląd Jasełek i IV Powiatowy Przegląd Jasełek

Gołuchów (pow. Pleszew)

- Spotkanie autorskie z Beatą Ostrowicką

Gostyń

- Wystawy: „Poznaj Egipt” (do końca stycznia)
- Spektakl teatralny Studia Małych Form z Krakowa dla dzieci pt. „Kozucha kłamczucha” (BPMiG i Filia w Kunowie)
- Prelekcja Jerzego Perzyńskiego z Archiwum Państwowego w Lesznie dla bibliotekarzy powiatu gostyńskiego pt. „Podstawowe zagadnienia działalności kancelaryjno-archiwalnej”

Jarocin

- Prelekcja regionalisty Jana Jajora pt. „Powstanie Wielkopolskie w Jarocinie”
– spotkanie dla gimnazjalistów (Filia nr 1)
- Spotkania autorskie z Beatą Ostrowicką w ramach projektu „Inwestuj w siebie – czytaj”, dofinansowanego z MKiDN (Filia dla dzieci, Filia w Wilkowie, Filia w Mieszkowie)
- Wystawa aniołów w ramach cyklu „Podziel się swoimi pasjami” (Filia nr 1)

Kalisz

- „Boże Narodzenie w tradycji i poezji” – dwie pogadanki dla najmłodszych (Filia nr 1, Oddział dla dzieci)
- „Ścieżki medialne i czytelnicze” – dwie lekcje biblioteczne dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 8 (Filia nr 2)
- Spotkanie wigilijne pensjonariuszy Zakładu Karnego z Lidią Balcerzak-Krawczyńską (Filia nr 3)
- Bal Mikołajkowy dla osób niepełnosprawnych w Restauracji „Pięterko-Staropolska” (Filia nr 3)
- „Zwyczajne bożonarodzeniowe” – dwie pogadanki dla najmłodszych (Filia nr 5, Oddział dla dzieci)
- „Choinka poetycka” – wieczór świąteczny poezji i kolęd dla czytelników i bibliotekarzy (Filia nr 7)
- „Na Świętego Mikołaja czeka dzieci cała zgraja” – dwa spotkania z przed-szkołakami i głośne czytanie (Filia nr 7)

- „Było i jest. Echo kaliskich dni” – spotkanie z Elżbietą Wojtyś (Filia nr 9)
- „Choinka 2008” – konkurs plastyczny (Filia nr 5, Oddział dla dzieci)
- Wystawy:
 - ~ 90. rocznica wybuchu powstania wielkopolskiego (Biblioteka Główna)
 - ~ Boże Narodzenie – wystawa dziecięcych prac plastycznych (Filia nr 1, Oddział dla dzieci)
 - ~ 55. rocznica śmierci Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego (Filia nr 2)
 - ~ 160. rocznica śmierci Emilii Brönte (Filia nr 3)
 - ~ Boże Narodzenie w kulturze polskiej (Filia nr 4)
 - ~ „Zdarzyło się życie” – 95. rocznica urodzin Eligiusza Kor-Walczaka (Filia nr 9)
 - ~ „Słowo poety – dzieje narodu” – 210. rocznica urodzin Adama Mickiewicza (Filia nr 9)
 - ~ 210. rocznica urodzin Adama Asnyka (Filia nr 16)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna:

- Wystawa świąteczna Warsztatów Terapii Zajęciowej ze Słupi
- Warsztaty „Radość tworzenia” prowadzone przez Krzysztofa Szymoniaka, poetę, dziennikarza i fotografa (współorganizacja z Polskim Kołem Towarzystwa Biblioterapeutycznego w Poznaniu)
- Spotkanie młodzieży ze Stanisławem Leonem Machowiakiem, niewidomym poetą z Poznania, spotkanie uświetnił grą na harmonijkach ustnych Ryszard Małecki

Kłecko (pow. Gniezno)

- 90. rocznica wybuchu Powstania Wielkopolskiego – wystawa książek, pamiętek, odznaczeń uczestnika Powstania Wielkopolskiego

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Konkurs plastyczny na wykonanie kartki świątecznej

Koło

- „Powstanie Wielkopolskie 1918-1919” – wystawa
- Spotkanie wigilijne Koła Przyjaciół Biblioteki – prelekcja Ireny Lasoty na temat kołęd

Kościan

Gminna Biblioteka Publiczna

- Wspominamy święta sprzed lat – spotkanie Klubu Dyskusyjnego (Filia w Racocie)

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawy:
 - ~ Czesław Woś – grafika, ekslibris
 - ~ Boże Narodzenie w literaturze dla dzieci
- Wykład Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej: Stefan Żurek – Kartki z dziejów Solidarności Kościańskiej
- Spotkanie z Franklinem pod hasłem: „Zabawy z Franklinem czas w bibliotece dzieciom umiła” – zabawa literacko-plastyczna

Koźmin (pow. Krotoszyn)

- „Z Bogiem w sercu, z bronią w ręku, wobec wroga Ojczyzny bez lęku” – montaż słowno-muzyczny poświęcony 90 rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego

Krajenka (pow. Złotów)

- „Zwyczaje bożonarodzeniowe dawniej i dziś” – spotkanie z dziećmi

Krotoszyn

- „Śpiewamy kolędy” – VIII Wieczór Wigilijny; jasełka przygotowane przez koło recytatorsko-teatralne ze Szkoły Podstawowej nr 4, występ Społecznego Ogniska Muzycznego
- Finisaż wystawy fotografii i spotkanie z autorem Januszem Kokotem „Uganda w obiektywie Janusza Kokota”
- Rozstrzygnięcie konkursu „Ślady Powstania Wielkopolskiego w naszej gminie”. Wykład Marka Rezlera „Powstanie Wielkopolskie 1918-1919 – spojrzenie po 90 latach”
- Otwarcie wystawy ceramiki i prac plastycznych uczestników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie ph. „Razem z Tobą Będę Sobą”
- Wystawa fotografii i książek – „Powstanie Wielkopolskie na Ziemi Krotoszyńskiej”

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Przepytywanka” – konkurs czytelniczy dotyczący znajomości twórczości Juliana Tuwima (Filia w Pawłowicach)
- „Wilija” – spotkanie regionalne (Izba Regionalna w Pawłowicach)
- „Czy znasz twórczość Juliana Tuwima” – konkurs czytelniczy (Filia w Nowym Belęcinie)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „90. rocznica Powstania Wielkopolskiego” – z cyklu „Ze zbiorów leszczyńskich kolekcjonerów”. Na wystawie znalazły się m.in. dokumenty,

- legitymacje, odznaczenia, kolekcje banknotów i monet z lat 1918-1919, pocztówki, znaczki, stemple okolicznościowe oraz bogaty zbiór fotografii. Uzupełnieniem były publikacje dotyczące Powstania Wielkopolskiego znajdujące się w zbiorach MBP („Galeria za Regałami”)
- ~ „Od Gwiazdki do Trzech Króli” – plakaty z kolekcji Jacka Jaroszyka. Na wystawie zaprezentowanych zostało 18 plakatów tematycznie związanych z okresem świąteczno-noworocznym (muzyczne, filmowe, teatralne), których autorami są najwybitniejsi polscy artyści, m.in. Waldemar Świerzy, Mieczysław Górowski, Andrzej Pągowski, Roman Karlarus („Galeria za Regałami”)
 - ~ „Moje miejsce na ziemi” – na wystawie prezentowane były prace nagrodzone i wyróżnione w konkursie sztuk plastycznych, którego organizatorem jest Leszczyńskie Stowarzyszenie Dzieciom Niepełnosprawnym, a jednym ze współorganizatorów Miejska Biblioteka Publiczna („Galeria Recto Verso”)
 - „Bliżej dzieła” – prezentacja mapy *Palatinatus Poznaniensis In Maiori Polonia Prymarii Nova Delinatio* Jerzego Freudenhammera z udziałem Rafała Michałowskiego z Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu
 - Spotkanie z Krzysztofem Mroziewiczem
 - Promocja książki Eugeniusza Wachowiaka *Wolności dla nas idzie czas 1918/19*, która ukazała się w Wydawnictwie CICER Miejskiej Biblioteki Publicznej. Poemat został wydany z okazji 90. rocznicy Powstania Wielkopolskiego, w książce znajdują się fotografie związane z powstańcami z regionu leszczyńskiego
 - „Poetycka choinka” – podczas tradycyjnego świątecznego spotkania swoje wiersze związane ze świętami Bożego Narodzenia prezentowali leszczyńscy poeci: Irena Bajserowicz, Eleonora Biberstajn, Ryszard Biberstajn, Krystyna Grys, Tadeusz Hofmański, Stanisław Kruk, Elżbieta Kuśnierek, Maria Urban. Wieczór prowadziła Marzena Kajta-Wawak
 - „Choinki ustrojone tradycyjnie” – VI przegląd choinek, w którym wzięły udział koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów z powiatu leszczyńskiego

Lipka (pow. Złotów)

- Czwartkowa „Pracownia zajęć manualnych”
- „Wigilijna noc w bibliotece” (przygotowywanie ozdób choinkowych, dekorowanie świątecznego drzewka, spotkanie z Mikołajem, głośne czytanie świątecznych opowieści)
- Wystawa twórczości Heleny Bechlerowej w 100 rocznicę urodzin
- Konkurs plastyczny „Stajenka Betlejemska”

Lisków (pow. Kalisz)

- Przedstawienie bajki „Choinka” Teatru „Kleks” – dla dzieci z przedszkola i szkół podstawowych z gminy Lisków

Luboń (pow. Poznań)

- „Ten nie umiera, kto trwa w pamięci żywych” – wernisaż Marii Klimczak – wystawa malarstwa poświęcona pamięci Powstania Wielkopolskiego w 90 rocznicę tego wydarzenia
- „Król Bul” w wykonaniu aktorów Teatru Narwał z Białegostoku
- „Bajkowa szopka” – przedstawienie dla dzieci w wykonaniu Teatru pod Orzełkiem z Białegostoku
- „Kolorowe Malowanie” – działania plastyczne dla dzieci pod kierunkiem plastyka Anny Przybylskiej (również w styczniu i lutym)

Łubowo (pow. Gniezno)

- Powstanie Wielkopolskie – wystawa książek i plakatów oraz prelekcja o mieszkańcach gminy Łubowo uczestniczących w powstaniu – regionalista Tadeusz Panowicz

Malanów (pow. Turek)

- Konkurs wiedzy o gminie Malanów

Nowy Tomyśl

- Z cyklu: Twórca i jego dzieło – Spotkania autorskie z Łukaszem Wierzbickim – popularyzatorem postaci poznańskiego podróżnika Kazimierza Nowaka, autorem „Afryki Kazika” i redaktorem książki „Kazimierz Nowak. Rowerem i pieszo przez Czarny Łąd” (Filia w Borui Kościelnej, Filia w Wytomyślu, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy we Lwówku)
- Z cyklu: Spotkania niebanalne – Kobiety w Powstaniu Wielkopolskim – spotkanie z Anną Barłóg, historykiem, archiwistą, muzealnikiem, autorką książki „Udział kobiet w Powstaniu Wielkopolskim”
- Z cyklu: „Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne”
 - ~ Wiem, nie wrócisz: „A śpiewak także był sam – historia oczami barda” – koncert utworów Jacka Kaczmarskiego. Wykonawcy: Jonasz Chudobski -fortepian, śpiew; Piotr Dzieszko – gitara, śpiew
 - ~ Wiem, nie wrócisz: Jim Morrison & The Doors – koncert w wykonaniu śpiewających nowotomyślan. Przygotowanie i prowadzenie: Rafał Putz
- Finał Powiatowego Konkursu Literackiego „Zmagania powstańcze Wielkopolan”. Współorganizacja: Gimnazjum im. Gen. K. Sosnkowskiego w Opałenicy

- Pastorałka – spektakl Teatru „Krokodyl” dla dzieci
- Wystawa: Wielkopolanom chwała. W 90. rocznicę Powstania Wielkopolskiego – okolicznościowa wystawa pamiątek ze zbiorów Eligiusza Tomkowiaka, Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej oraz rodzin powstańców

Oborniki

- Konkurs recytatorski dla uczniów szkół ponadpodstawowych „Polska poezja niepodległościowa XX wieku”
- Wystawa „Udział mieszkańców Ziemi Obornickiej w Powstaniu Wielkopolskim”
- Wystawa „Dzieci mówią STOP uzależnieniom”

Opatów (pow. Kępno)

- Spotkanie z Przyjaciółmi Biblioteki (Filia Łęka Opatowska)

Opatówek (pow. Kalisz)

- Dwa spotkania z Michałem Jagiełło
- Dwa przedstawienia „Wieczór z Herbertem” (współpraca z Kółkiem Teatralnym Gimnazjum w Opatówku)

Osiek Mały (pow. Koło)

- Spotkanie autorskie z konińską poetką Danutą Olczak
- Przedstawienie kukielkowe „Jak Koło miastem się stało”

Piaski (pow. Gostyń)

- Spotkanie z dziennikarzem Witoldem Machurą „Etyka w mediach – teoria i praktyka” – dla młodzieży gimnazjalnej

Pleszew

- Biblioteczny Salonik Kulturalny „Boże Narodzenie w prozie i poezji” – wykład Jolanty Nowak-Węklarowej
- Spotkanie autorskie z Beatą Ostrowiecką

Pogorzela (pow. Gostyń)

- Spektakl teatralny Studia Małych Form z Krakowa dla dzieci pt. „Kozucha kłamczucha”
- Konkurs czytelniczy „Adam Mickiewicz w Wielkopolsce” – dla szkół podstawowych

Radawnica (pow. Złotów)

- „Zwierzęta zimą” i „Przedszkolaki pracowite jak pszczołki” – spotkania z Marią Jaszczyk

Rawicz

- Spotkanie autorskie z Beatą Ostrowicką (2 ×)
- „Polskie pory roku malowane słowem i pędzlem” – inauguracja, „Królowa śniegu” – spektakl teatralny (3 ×)
- 90 rocznica Powstania Wielkopolskiego – prelekcja Marka Rezlera połączona z promocją książki „Powstanie Wielkopolskie” (2 ×)
- „Świąteczko nadziei” – przedstawienie przygotowane i wykonane przez zespół „Florentynki” dla dzieci z Przedszkola nr 1
- Wystawa biogramów „Powstańcy wielkopolscy ziemi rawickiej”

Rychtal (pow. Kępno)

- Spotkanie autorskie z Ewą Chotomską
- Wystawa „Tradycje Świąt Bożego Narodzenia” w literaturze

Sulmierzyce (pow. Krotoszyn)

- Wystawa „Powstanie Wielkopolskie w Sulmierzycach”

Trzcинica (pow. Kępno)

- Spotkanie czytelnicze „Mikołajki z Mikołajem” – dla dzieci (GBP, Filia w Laszkach)

Turek

- Warsztaty literackie dla uczniów gimnazjów i szkół średnich – prowadzenie Makary Górzyński (również w styczniu i lutym)
- Promocja książki „Czy tur powróci do polskich lasów?” – konferencja prasowa, kiermasz książki, uroczystość promocyjna, wystawa
- „Świat bez spalin – zdrowszy świat” – finał konkursu ekologicznego dla gimnazjalistów
- Zajęcia czytelnicze i plastyczne w Świetlicach Terapeutycznych (Filia nr 2):
 - ~ Moje wspomnienia z wakacji
 - ~ Ja i moje ulubione zwierzęta
 - ~ Chrońmy przyrodę
 - ~ Jesień zmienia nas, barwy i dary jesieni
 - ~ Światowy Dzień Pluszowego Misia
- Zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy (Filia nr 2):
 - ~ Jak być miłym, dobrym, pomagającym innym – zajęcia dydaktyczne
 - ~ „Savoir-vivre” w stosunku do przyrody i zwierząt – zajęcia plastyczne i dydaktyczne
- Warsztaty literackie dla młodzieży szkół średnich – Teresa Tomsia
- Promocja albumu „Misterium Józefa Mehoffera w Kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Turku”

- „Miś jakiego nie znacie!” – rozstrzygnięcie powiatowego konkursu plastycznego dla przedszkolaków (Czytelnia dla dzieci i młodzieży) – eliminacje we wszystkich bibliotekach gminnych)
- Rozstrzygnięcie Powiatowego Konkursu Historycznego „Powstanie Wielkopolskie – droga do niepodległości”
- Boże Narodzenie – zajęcia plastyczne (Czytelnia dla Dzieci i Młodzieży MiPBP w Turku)
- Bożonarodzeniowe baśnie H.Ch. Andersena – konkurs czytelniczy (Filia Nr 2 MiPBP Turek)
- Program 50+:
 - ~ Wielkopolskie w II wojnie światowej – wykład Marka Rezlera
 - ~ Czy Wielkopolanie byli tolerancyjni – wykład Marka Rezlera
 - ~ Powstanie Wielkopolskie 1918-1919 a powiatowa Kongresówka – wykład Marka Rezlera
 - ~ Wkład Wielkopolan do polskiej kultury narodowej – wykład Marka Rezlera
 - ~ Zakończenie cyklu zajęć dydaktycznych z zakresu historii Turku i Wielkopolski, test sprawdzający – prowadzenie Marek Rezler
 - ~ Spotkanie autorskie z pisarką Małgorzatą Kalicińską
 - ~ Międzynarodowy Dzień Seniora – uroczyste obchody
 - ~ „Antologia jesieni” – spotkanie poetycko-literackie (Filia nr 2)
 - ~ „Lektury znane i lubiane” – konkurs czytelniczy (Filia nr 2)
 - ~ Spotkanie z lekarzem psychiatrą Jerzym Olasem
 - ~ Rozstrzygnięcie konkursu na wspomnienia „Kobieta uśmiechnięta, czyli studentka z życiorysem”, spotkanie z Jerzym Grupińskim
 - ~ Miasto dla ludzi czy dla samochodów – Wojciech Makowski, Instytut Spraw Obywatelskich w Łodzi
- Wystawy:
 - ~ „Patroni naszych ulic” (Dział Zbiorów Regionalnych i Bibliograficzny MiPBP)
 - ~ „Wielcy nieobecni”
 - ~ Powstanie Wielkopolskie 1918-1919 w 90-tą rocznicę wybuchu (listopad–grudzień)

Wijewo (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie z poetką i dziennikarką Elżbietą Kuśnierek
- „Poznajemy baśnie z różnych stron świata” – poranek literacki dla dzieci
- „Gmina Wijewo na starych fotografiach” – wystawa

Zagórów (pow. Słupca)

- Wystawa fotograficzna „Cztery pory roku”

Zakrzewo (pow. Złotów)

- II Akcja Świąteczna „I Ty możesz zostać pomocnikiem Świętego Mikołaja” (zbiórka darów w postaci książek, zabawek itp.)

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Współczesna Pastorałka” – spektakl teatralny (Zduny, Baszków)

Złotów

- Spotkanie autorskie w „kawiarence literackiej” z Krystyną Januszewską, autorką książek dla dorosłych i młodzieży
- Spotkania „plus minus 50” – rzemiosło artystyczne dla każdego-zajęcia pod kierunkiem Jolanty Surmy – instruktora rękodziela artystycznego. Gotowanie, zdrowa kuchnia naszą pasją. W sieci – co nam się podoba, a co denerwuje w Internecie. Książka na niepogodę

S t y c z e ń

Baranów (pow. Kępno)

- Otwarcie wystawy „Szembekowie w dziejach Polski” (Mroczeń)
- Wystawa literatury Stanisława Wyspiańskiego z okazji 140 rocznicy śmierci (Słupia)

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Mała Galeria Wielkich Umiejętności:
 - ~ obraz wykonany haftem richelieu przez mieszkanki Bojanowa
 - ~ „Słoneczniki”, haft krzyżykowy
- Cykl historyczny „Bojanowo moja mała ojczyzna” – dwa spotkania

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Wystawa „2009 Rok Juliusza Słowackiego”

Brzeziny (pow. Kalisz)

- „Dawnych wspomnień czar czyli babcie i dziadkowie na starych fotografiach” – wystawa starych fotografii zebranych wśród czytelników. Po obróbce komputerowej wydrukowane zdjęcia umieszczono w antyramach i wyeksponowano w holu biblioteki

Chodzież

- Spotkanie autorskie z dziennikarką Teresą Torąską

Czempiń (pow. Kościan)

- Wystawa książek Juliusza Słowackiego i prezentacja jego postaci. Projekt zrealizowany w związku z ogłoszeniem roku 2009 – Rokiem Juliusza Słowackiego

Czermin (pow. Pleszew)

- „Popołudnie z bajką” – głośne czytanie baśni z cyklu „365 opowieści dziadka”

Gołuchów (pow. Pleszew)

- „90 rocznica wybuchu Powstania Wielkopolskiego” – wieczornica (Filia Kucharki)

Gostyń

- Spotkanie z Wolfgangiem Wilhelmem – księgarzem z powiatu partnerskiego Unterallgäu w Bawarii – dla młodzieży z Liceum Ogólnokształcącego uczącej się języka niemieckiego

Grzegorzew (pow. Koło)

- Konkurs na folder o św. Aleksym, zorganizowany we współpracy z „Wioską Internetową”, dla klas IV-VI szkoły podstawowej i gimnazjum

Jarocin

- Wystawa niezwykłych otwieraczy w ramach cyklu „Podziel się swoimi pasjami” (Filia nr 1)

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Spektakl dla dzieci „Królowa śniegu” w wykonaniu aktorów z Krakowa (BPMiG i Filia w Dubinie)

Kalisz

- „Sarmatyzm wczoraj i dziś” – spotkanie z Józefem Tomaszem Pokrzywniakiem w ramach „Spotkań z COOLturą” (Biblioteka Główna)
- „Dorobek pisarski Adama Chodyńskiego” – pogadanka dla uczniów Gimnazjum w Cekowie połączona z obejrzeniem wystawy o powstaniu wielkopolskim oraz zwiedzaniem biblioteki (Biblioteka Główna)
- Pogadanka o bibliotece dla uczniów Gimnazjum i Liceum Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Słabo Słyszących i Niestyszących oraz zwiedzanie wystawy o Powstaniu Wielkopolskim (Biblioteka Główna)
- „Jasełka” – przedstawienie przygotowane przez przedszkolaków z Publicznego Przedszkola nr 30 (Filia nr 1, Oddział dla dzieci)

- Wystawy:
 - ~ „Babcia i dziadek oczami wnucząt” – wystawa prac plastycznych (Filia nr 1, Oddział dla dzieci)
 - ~ „Hu hu ha zima nie jest zła” – wystawa dziecięcych prac plastycznych (Filia nr 1, Oddział dla dzieci)
 - ~ 125. rocznica urodzin Kornela Makuszyńskiego (Filia nr 2)
 - ~ 90. rocznica urodzin Stanisławy Fleszarowej-Muskat (Filia nr 3)
 - ~ Kaliskie wspomnienia o rodzinie Wiłkomirskich (Filia nr 7)
 - ~ „Stanisława Fleszarowa-Muskat zawsze chętnie czytana” – 90. rocznica urodzin pisarki (Filia nr 9)
 - ~ „Pan Cogito w Kaliszu” – pokonkursowa prezentacja prac plastycznych objętych programem MKiDN „Herbert” (Filia nr 9)
 - ~ „Joanna Papuzińska i jej książki” (Filia nr 9, Oddział dla dzieci)
 - ~ 140. rocznica urodzin Stanisława Wyspiańskiego (Filia nr 16)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna:

- „Migawki z Półwyspu Iberyjskiego” – wystawa fotograficzna Anny Sabiłło z WBPiCAK, spotkanie z autorką

Samorządowa Biblioteka Publiczna:

- Wieczór poetycki „Odkrywamy siebie”, zorganizowany wspólnie z Gimnazjum w Kępnie, w ramach programu „Szkoła bez przemocy”

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Konkurs plastyczny – „Powstanie Wielkopolskie w naszej pamięci”

Koło

- Wystawa: Wyzwolenie Koła 20 stycznia 1945
- Spotkanie autorskie z Jadwigą Świgoniak z okazji drugiego wydania książki „Kapłan Niezłomny”

Kościan

Gminna Biblioteka Publiczna:

- Miejsce religii i duchowieństwa w życiu społecznym – spotkanie Klubu Dyskusyjnego (Filia w Racocie)
- Czytamy różne bajki o przyjaźni i kreślimy portret mojego przyjaciela (Filia w Widziszewie)

Miejska Biblioteka Publiczna:

- Wystawa: „Polacy! Pękły okowy krępujące wolność naszą” – 90. rocznica Powstania Wielkopolskiego

- Wykład Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej: Józef Świątkiewicz – Generałowie Powstania Wielkopolskiego pochodzący z Ziemi Kościańskiej – w 90-tą rocznicę wybuchu Powstania
- Rozstrzygnięcie konkursu na prezentację multimedialną dot. Powstania Wielkopolskiego
- Historia jest losami naszych rodzin – spotkanie literackie z Ryszardem Daneckim
- Rozstrzygnięcie konkursu literacko-plastycznego „Powstanie Wielkopolskie w naszej pamięci” i wystawa prac

Krajenka (pow. Złotów)

- „Kochana Babciu, kochany Dziadku” – wystawa

Krobia (pow. Gostyń)

- Literacko-plastyczno-multimedialny konkurs pt. „Powstanie wielkopolskie – refleksje 90 lat później”

Krotoszyn

- „Od Nowego Roku bez książki ani kroku” – wystawa i blok imprez promujących czytelnictwo (Oddział dla dzieci i młodzieży)
- „Dzieci – dzieciom – „Tropem rycerskiej tajemnicy” – spotkanie z Bractwem Rycerskim Ziemi Kaliskiej Poczet Wierzbicy z Krotoszyna (również w lutym)
- Bajki pomagajki na wiejskich drózkach – wizyta z bajką terapeutyczną w szkole podstawowej w Chwaliszewie – R. Myślińska „Siedem suptów”
- Aleja Gwiazd Pisarzy dla Dzieci – warsztaty literackie
- Bajki na dobry i zły humor – spotkanie z bajką terapeutyczną w klasie I szkoły podstawowej

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „90 rocznica Powstania Wielkopolskiego” – prelekcja Jarosława Wawrzyniaka (Izba Regionalna w Pawłowicach)
- „Kolęda łączy ludzi i narody” – spotkanie pokoleń (Izba Regionalna w Pawłowicach)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ Wystawa obrazów Marii Skrzypczak – ekspozycję tworzyło kilkadziesiąt obrazów (akwarela, olej, tusz, kredka), tematycznie związanych z Radomickiem i najbliższą okolicą – pejzaże, martwa natura, portrety („Galeria Lochy”, „Galeria Recto Verso”)

- ~ „Minął rok” – fotograficzna relacja z działalności Miejskiej Biblioteki Publicznej w 2008 r. („Galeria za Regałami”) (również w lutym)
- „Spotkanie pokoleń” – inaugurujące obchody 60-lecia Miejskiej Biblioteki Publicznej w roku 2009:
 - ~ prezentacja multimedialna przedstawiająca Bibliotekę w ujęciu retrospektywnym i współczesnym
 - ~ *Współczesna Biblioteka, książka i czytelnik* – wykład Joanny Papuzińskiej
 - ~ występ taneczno-wokalny dzieci z Przedszkola nr 11 im. Marii Konopnickiej
 - ~ humorystyczne wiersze zaprezentowali zaprzyjaźnieni z Biblioteką poeci: Ryszard Biberstajn, Maria Urban, Stanisław Kruk, Tadeusz Hofmański, Lech Konopiński, Janusz Ragankiewicz i Krystyna Grys, która również przedstawiła wesołe limeryki o pracownikach Biblioteki przywołujące ich charakterystyczne cechy i zachowania
 - ~ kabaretowy film autorstwa bibliotekarzy, ukazujący z przymrużeniem oka autentyczne historie z życia leszczyńskiej Biblioteki, w tym relacji czytelnik – bibliotekarz
- Z cyklu „Rodzinne Wieczory” odbył się spektakl teatralny „Piękna i Bestia” w wykonaniu aktorów ART-RE Studia Małych Form Teatralnych, Scenografii i Reżyserii z Krakowa
- „Kirgistan” – spotkanie z cyklu „Wokół Globusa” z Marcinem Błaszczkowskim

Lipka (pow. Złotów)

- Cykliczne czwartkowe spotkania z dziećmi: gry i zabawy stolikowe, kalam-bury, pomoc w odrabianiu lekcji
- Okolicznościowa wystawa z okazji Dnia Babci i Dziadka

Lipno (pow. Leszno)

- Promocja książki Eugeniusza Wachowiaka „Wolności dla nas idzie czas 1918/19” (Filia w Wilkowicach). Promocja odbyła się również w GBP Wijewo, a w lutym w GBP Lipno i BPMiG Osieczna

Lisków (pow. Kalisz)

- Trzy spotkania autorskie z poetką Magdaleną Krytkowską dla uczniów gimnazjum

Luboń (pow. Poznań)

- „...Pod dachem tkliwej kołody...” – Wieczór kołód w wykonaniu Zespołu Karin and The Hausome Band: Karin Kwaśnik, Janusz Musielak, Stanisław Karczmarek
- „O medycynie niekonwencjonalnej słów kilka” – spotkanie z bioenergoterapeutą Krzysztofem Malengowskim

- „Jasełka w Klubie PROMYK” – spotkanie w Klubie Ludzi Niewidomych i Słabo Widzących. Przedstawienie w wykonaniu uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 2 w Luboniu, Kółka Teatralnego i Chóru z Cieszkowianki
- „Pan Cogito nie jest sam” – spektakl wg poezji Zbigniewa Herberta w wykonaniu Marioli Ryl-Krystianowskiej i Marcina Krystianowskiego, aktorów Teatru Animacji w Poznaniu
- „Nasza pamięć o Powstaniu Wielkopolskim” – spotkanie z Pawłem Anderssem
- „Sejmik krajoznawczo-historyczny z okazji 90 rocznicy Powstania Wielkopolskiego 1918/1919” oraz Wystawa fotograficzna – „Karty pamięci”
- Z cyklu „abc Lubonia” – „POrozmawiajmy o Polsce” – spotkanie z Markiem Ziółkowskim, wicemarszałkiem Senatu RP

Nowy Tomyśl

- Z cyklu: Spotkania niebanalne – „Moje flamenco” – spotkanie z udziałem Katarzyny Burgiel – instruktorki i tancerki flamenco, Ewy Jakubiec – tancerki i Jędrzeja Szyguły – autora prezentacji multimedialnej
- Klub Miłośników Podróży „Przez kontynenty”: „Birma. Tam, gdzie rybacy wiosłują nogami” – pokaz slajdów podróżniczych i spotkanie z podróżnikiem i fotografikiem Grzegorzem Lityńskim
- Z cyklu: Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne – Koncert noworoczny w wykonaniu Zespołu Kameralnego AMICI CANTI
- Wystawa: „Po godzinach” – autorska wystawa fotografii Adama Polańskiego (także w lutym)

Oborniki

- „Śpiewajmy i grajmy Mu, Małemu, Małemu...” – koncert kolęd w wykonaniu chóru Gimnazjum nr 1 w Obornikach oraz zespołu Allegria
- „Hej, kolęda, kolęda” – noworoczna szopka satyryczna w wykonaniu uczniów Szkoły Podstawowej w Chrustowie
- „Nie rzucim ziemi skąd nasz ród” – wieczór poetycko-muzyczny z okazji 90. rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego
- Wystawa: Wargowo w fotografii i poezji Henryka Wojtysiaka
- „Azył dla nieudaczników” – miniatura teatralna autorstwa i w reżyserii Marleny Gracz

Opatów (pow. Kępno)

- Obsługa komputera – szkolenie dla dorosłych (także w lutym)
- Wystawa książek dla dzieci o tematyce bożonarodzeniowej

Opatówek (pow. Kalisz)

- Prezentacja materiałów bibliotecznych związanych z turystyką i krajoznawstwem dla Kółka PTTK w Gimnazjum w Opatówku

Poniec (pow. Gostyń)

- Spotkanie z Wolfgangiem Wilhelmem – księgarzem z powiatu partnerskiego Unterallgäu w Bawarii – dla młodzieży gimnazjalnej uczącej się języka niemieckiego (Filia w Żytowiecku)

Przykona (pow. Turek)

- „Moja gmina – multimedialny przewodnik turystyczny” – konkurs na prezentację multimedialną – eliminacje gminne

Rawicz

- „Polskie pory roku malowane słowem i pędzlem” – „Zima z Kubusiem Puchatkiem” – spektakl teatralny (2 x)

Rychtal (pow. Kępno)

- 140 rocznica urodzin Stanisława Wyspiańskiego – wystawa książek
- Zajęcia plastyczne dla dzieci „Zimowy pejzaż”

Słupca

- Powiatowy konkurs plastyczny „Jak pięknie jest na Ziemi – najpiękniejsze miejsce w mojej okolicy”, połączony z wystawą prac konkursowych

Sulmierzyce (pow. Krotoszyn)

- Wieczornica – „90 rocznica Powstania Wielkopolskiego”
- Konkurs plastyczny – „Miejsca pamięci Powstania Wielkopolskiego”
- Konkurs historyczny „Powstanie Wielkopolskie”

Swarzędz (pow. Poznań)

- Wystawa „Mieszkańcy Swarzędza w Powstaniu Wielkopolskim 1918-1919”
- Promocja książki „Powstanie Wielkopolskie” i wykład autora Marka Rezlera
- „Na ścieżkach aniołów” – spotkanie seniorów z poetką Marią Magdaleną Poczaj
- „Poranek w bibliotece” – Legenda o Poznańskich Koziółkach dla dzieci z Przedszkola nr 1
- „Baśniowe wędrówki po świecie”, baśnie rosyjskie, książki pisane brailem czytane przez uczestników warsztatów terapii zajęciowej Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski im. Leszka Grajka

Tuliszków (pow. Turek)

- „Moja gmina – multimedialny przewodnik turystyczny” – konkurs na prezentację multimedialną – eliminacje gminne

Turek

- Program 50+:
 - ~ Zabytki miasta Turku, miejsca których historie powinniśmy znać – wykład Bartosza Stachowiaka, dyr. Muzeum Rzemiosła Tkackiego w Turku
 - ~ „50+ minął rok” – wystawa prezentująca uczestników Programu 50+ w trakcie zajęć

Wijewo (pow. Leszno)

- „Wierszyk wyrecytowałem i języka nie połamałem” – konkurs recytatorski dla dzieci
- „Powstańcy Wielkopolscy Gminy Wijewo” – wystawa fotograficzna

Włoszakowice (pow. Leszno)

- „Hity na czasie” – impreza rozrywkowo-muzyczna (Filia w Bukówcu Górnym)

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Podróż do krainy baśni i zabawy z Królową Śniegu” – spotkanie dla uczniów klasy III szkoły podstawowej
- Wernisaż wystawy malarki-amatorki Bronisławy Nowackiej
- „Miejsca pamięci Powstania Wielkopolskiego” – wystawa

Złotów

- Wystawy:
 - ~ „Poeci – pieśniarze: Włodzimierz Wysocki, Bułat Okudźawa”
 - ~ „Perły Krajny Złotowskiej” i „Złotów Nasz i Wasz” – 64 rocznica wyzwolenia Złotowa spod okupacji hitlerowskiej
- Wernisaż Eligiusza Pawłowskiego – spotkanie z artystą regionalnym uprawiającym amatorsko malarstwo, rysunek i rzeźbę oraz wystawa
- „Miejsca (nie)pamięci Krajny” – spotkanie historyczne z Grzegorzem Ziłkowskim, leśnikiem, pasjonatem i miłośnikiem przyrody i historii
- Wernisaż fotografii Krzysztofa Winiarskiego – lokalnego artysty, zajmującego się wieloma dziedzinami sztuki m.in. malarstwem, rzeźbą, filmem, obecnie fascynatem fotografii oraz wystawa
- Recital Evgena Malinowskiego – syberyjskiego barda śpiewającego utwory Wysockiego, Okudźawy, Rozembauma we własnym przekładzie i aranżacji

- „Gwiazdy, Komety, Planety, czyli podróż po Wszechświecie” – spotkanie z okazji Międzynarodowego Roku Astronomii z Joachimem Jęskim – emerytowanym nauczycielem fizyki, fascynatem astronomii (również w lutym)
- Konkurs plastyczny – „Robot Recykling” dla przedszkoli i szkół podstawowych ze Złotowa
- „Plus minus 50” – psychologia i filozofia życia osób z pełnym bagażem doświadczeń – dyskusje w oparciu o przeczytane książki, „Książki pomagające żyć”

Luty

Baranów (pow. Kępno)

- Wykonanie prac plastycznych pn. „Zima” (Mroczeń); „Moje ferie zimowe” (Słupia)
- „Franklin i jego przygody” – wystawa bajek dla dzieci (Słupia)

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Mała Galeria Wielkich Umiejętności – „Pejzaż zimowy”, ścieg gobelinowy
- Wieczór poezji Urszuli Bazan

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Teatrzyk dla dzieci „Dwie Dorotki” (wspólnie z M-GOK)
- Konkurs plastyczny „Prawdziwie żyję, bo nie palę i nie piję” (wspólnie z M-GOK i Urzędem Miejskim w Borku Wlkp.)

Brzeziny (pow. Kalisz)

- Warsztaty taneczne dla dzieci
- Ferie w bibliotece:
 - ~ Wyjazd do kina z najmłodszymi czytelnikami na film animowany „Madagaskar 2”
 - ~ Zimowa wyprawa do lasu: dokarmianie zwierzyny leśnej, poznawanie ciekawostek z życia lasu, konkurs wiedzy o lesie

Chocz (pow. Pleszew)

- Eliminacje gminne konkursu „Czytanie jest sztuką”
- II etap konkursu czytelniczego „Świat fantastyczny w książkach dla młodzieży”
- Maraton filmowy dla młodzieży „Harry Potter”
- Walentynkowy montaż poetycko-muzyczny (współpraca z Zespołem Szkół w Choczcu)

Chodzież

- Spotkanie autorskie z Marią Kogut

Czermin (pow. Pleszew)

- Gminny Konkurs Pięknego Czytania
- „Ferie w bibliotece” – konkursy plastyczne, rozwiązywanie zagadek, bal walentynkowy

Czempiń (pow. Kościan)

- Ogłoszenie całorocznego konkursu pt. „Oczytany Małolat” (dzieci), „Nastoletni Mól Książkowy” (młodzież) i „Super Czytelnik” (dorośli)

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- Eliminacje gminne powiatowego konkursu „Czytanie jest sztuką”
- „(...) Gdy Cię nie widzę...” – konkurs literacki na opowiadanie o miłości

Gizałki (pow. Pleszew)

- Gminne eliminacje konkursu „Czytanie jest sztuką”

Gołuchów (pow. Pleszew)

- Eliminacje gminne konkursu „Czytanie jest sztuką”
- „Opowiadanie legend z naszego regionu” – konkurs regionalny (Filia Kucharki)
- Konkurs wiedzy o Kubusiu Puchatku (Filia Tursko)
- Konkurs plastyczny „Ilustracja z mojej ulubionej książki” (Filia Kucharki)

Gostyń

- Wystawy:
 - ~ „Moja Wielkopolska – wieś”
 - ~ „Tak rodziła się wolność – powstanie wielkopolskie 1918 -1919”
- Konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży – „Ilustracje do książek Ewy Szelburg Zarembiny”
- IV edycja Studium Wiedzy o Regionie – „Ziemia gostyńska i rawicka – przeszłość i teraźniejszość” (wykłady i prelekcje, wycieczki piesze po mieście i autokarowe po powiecie gostyńskim i rawickim ze zwiedzaniem ciekawych miejsc i zabytków)
- Gawęda historyczna z pokazem multimedialnym dla młodzieży gimnazjalnej „Życie codzienne i wojna w Średniowieczu” – Horacy Kondras z firmy Fun Faktorya” ze Śremu
- Wykład Jerzego Karga – „Przyroda Mongolii” – współpraca z Gostyńskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku

Jarocin

- Spotkanie z historykiem i regionalistą Janem Jajorem pt. „Powstanie Wielkopolskie na Ziemi Jarocińskiej. Powstańcy wielkopolscy z Wilkowyj” (Filia Wilkowyja)

- Wystawa haftów krzyżkowych w ramach cyklu „Podziel się swoimi pasjami” (Filia nr 1)

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Pokaz makijażu firmy Oriflame „Piękna w karnawale”
- Spotkanie pod hasłem „Zabawy słowem – łamańce językowe”
- Spotkanie z policjantem nt. bezpieczeństwa w szkole i na ulicy

Kalisz

- „Aforystyka, mądrość w bikini” – spotkanie z Krzysztofem Martyną (promocja Regionalnego Środowiska Twórców) (Biblioteka Główna)
- Konkursy:
 - ~ „Ilustrujemy książki Kornela Makuszyńskiego” – konkurs plastyczny dla uczestników półkolonii organizowanych przez Klub Osiedlowy KSM (Filia nr 2)
 - ~ „Czy znasz te bajki i baśnie” – konkurs literacki dla uczestników półkolonii (Filia nr 2)
- Wystawy:
 - ~ „Może z czasem zobaczymy rzeczy, których jak dotąd, nie możemy sobie wyobrazić” – Międzynarodowy Rok Astronomii (Biblioteka Główna)
 - ~ „Hans Christian Andersen – największy bajkopisarz świata” (Filia nr 1, Oddział dla dzieci)
 - ~ 115. rocznica urodzin Jarosława Iwaszkiewicza (Filia nr 2)
 - ~ 150. rocznica śmierci Zygmunta Krasińskiego (Filia nr 3, nr 9)
 - ~ „Poznaj swój wszechświat. 2009 – Międzynarodowy Rok Astronomii” (Filia nr 9)
 - ~ W 100. rocznicę urodzin Anny Świrszczyńskiej (Filia nr 9, Oddział dla dzieci)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna:

- IX Wielkopolski Konkurs pn.: „Nasza Europa” dla uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych
- Wieczór poetycki Agnieszki Chrobot, zorganizowany wspólnie ze Stowarzyszeniem Kulturalnym „Euro-Art”

Samorządowa Biblioteka Publiczna:

- Zajęcia plastyczne dla dzieci, gry towarzyskie, głośne czytanie (Oddział dla dzieci i młodzieży)

Koło

- Pokonkursowa wystawa prac plastycznych „Mały Książę”

- Rozpoczęcie plebiscytu na Kolską Osobowość Roku 2008”

Kościan

Gminna Biblioteka Publiczna

- Czy praca nauczyciela jest trudna? – spotkanie z nauczycielami z Gimnazjum w Racocie. Klub Dyskusyjny (Filia Biblioteczna w Racocie)

Miejska Biblioteka Publiczna

- „Oblicza Wielkopolski” – wystawa fotograficzna Objazdowej Galerii Wielkopolskiej Fotografii
- Wykład Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej: Geneza Śmigła – Tomasz Jurek
- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Galasem (poezja, poezja śpiewana)
- Mickiewicz w Wielkopolsce (prelekcje dla młodzieży szkoły ponadgimnazjalnej – H. Kaczmarek)
- „Czarna dziura” – przedstawienie przygotowane przez dzieci z Zespołu Szkół nr 2 pod kierunkiem Małgorzaty Hofman dla Klubu Miłośników Książki
- Poranek dla dzieci z klasy „0” z Zespołu Szkół nr 3 nt. „Legendy europejskie”

Koźmin Wlkp. (pow. Krotoszyn)

- „Muzyka nie jest w moim życiu rozrywką, lecz przeżywaniem, obcowaniem z pięknem...” – wieczór z muzyką Czesława Niemena

Krotoszyn

- Wernisaż wystawy „Bricht Art – Holzcollage – sztuka natury”; sztuka ekologii, prace Marii Dryll-Marciniak
- Spotkanie z himalaistą Ireneuszem Czwojdzimskim dla szkół gimnazjalnych; pokaz sprzętu alpinistycznego, prezentacja multimedialna z wypraw
- Spotkanie z reniferem „W królestwie wiecznego śniegu – odkrywamy Arktykę i Antarktydę”
- Spacer po mieście z przewodnikiem Marią Politowicz – „Poznajemy zabytki naszego miasta”
- Z wizytą w redakcji Gazety Krotoszyńskiej – zapoznanie z pracą redakcji „od kuchni”
- „Świat komputerów” – dzień komputerów w bibliotece, przy współpracy Firmy Komputerowej „HARDBIT”; prezentacja najnowszych gier, konkursy, oglądanie filmów i bajek
- Dzień sałatkowy – spotkanie z kucharzami; wykonywanie sałatek – konkurs
- Mały artysta – warsztaty plastyczne pod kierunkiem Iwony Cyunczyk

- Z wizytą w siedzibie Nadleśnictwa Krotoszyn – spotkanie z pracownikami na temat ochrony przyrody
- Bajki pomagajki na wiejskich drózkach – wizyta Haliny Radoły z bajką terapeutyczną „O samolubnym Rechotu” w Szkole Podstawowej w Benicach
- „Nusia i bracia łosie” – wieczór z bajką mówiącą o potrzebie posiadania rodzeństwa
- Bajki na zły i dobry humor – spotkanie z bajką terapeutyczną w szkole podstawowej klasa I; Ch. Kempster – „Droga przyjaciółko”

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Zima w poezji i muzyce” – wieczór poetycki (Filia w Pawłowicach)
- „Walentynkowa wyprawa do poetyckiej krainy uczuć” – spotkanie literackie (Filia w Pawłowicach)
- „Tłusty czwartek” – spotkanie regionalne (Izba Regionalna w Pawłowicach)
- „Wiem, bo czytam” – konkurs czytelniczy dla dzieci (Filia w Nowym Belęcinie)
- „W krainie chłodu jest zamek z lodu” – wieczór bajek
- „Historia pisma i druku” – prezentacja multimedialna (Izba Regionalna w Pawłowicach)
- „Świat bajek i baśni” – prezentacja multimedialna dla dzieci i młodzieży

Leszno

- Wystawy:
 - ~ Wystawa obrazów Marii Skrzypczak („Galeria Lochy”, „Galeria Recto Verso”)
 - ~ „Twórca i dzieło” – wystawa plakatów z kolekcji Jacka Jaroszyka. Ekspozycja obejmowała ponad 40 dzieł ukazujących inspiracje literackie w plakacie. Odzwierciedlała różnorodne tendencje, trendy, style występujące w sztuce plakatu filmowego, teatralnego, muzycznego i wystawowego. Wśród twórców znaleźli się m.in. Andrzej Pągowski, Jan Młodożeniec, Waldemar Świerzy, Mieczysław Górowski, Wiktor Sadowski, Henryk Waniek („Galeria Lochy”, „Galeria Recto Verso”)
- Konferencja z cyklu „Leszczyńskie ślady w literaturze”, podczas której podsumowana została X edycja konkursu literackiego pod tym samym tytułem, adresowanego do uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych Leszna i powiatu. Podczas uroczystości Sergiusz Sterna-Wachowiak wygłosił esej *Leszno słowem opisane* oraz wręczono nagrodę laureatowi Marcinowi Sobolowi, który przeczytał fragment swojej pracy *Leszno wierszem opisane*

- Koncert tercetu bandurzystek z Ukrainy. Podczas wieczoru, który prowadziła Barbara Hanaczewska wystąpiły: Nadieżda Filimonowna Niedaszko-wa, Ludmiła Władimirowna Niestierczuk, Natalia Grigoriewna Wasiliewa
- Spotkanie w „Kawiarence Literackiej” z Adamem Szymańskim, poetą, pro-zaikiem i eseistą

Lipka (pow. Złotów)

- Bezpieczne ferie w bibliotece, a w tym: Internet dla „Żółtodziobów”, kalam-bury, zabawy integracyjne, „Papierowe szaleństwo”, „Jaka to bajka (za-gadki literackie)”, biblioteczny Mistrz Ortografii, „Królowa śniegu” w wyko-naniu teatru Art-Re, uroczyste ognisko

Luboń (pow. Poznań)

- „Rok Ziemistego Bawołu” – Wieczór chiński. Spotkanie z Jackiem Krygiem oraz promocja książki „2009 – Rok Ziemistego Bawołu
- „...Niech świat nie będzie dla nas obcy” – australijskie migawki z podróży Jakuba Bielawskiego
- „Walentynki w Klubie PROMYK” – spotkanie w Klubie Ludzi Niewidomych i Słabo Widzących. Występ Kabaretów: Aktywny Senior i Humoreska Ma-kabreska, śpiewał i grał na gitarze Adam Gabler
- Róża Łakatosz i Jerzy Grupiński – „Miłość po cygańsku”: wróżby, wiersze, bergitka roma, zwyczaje i obyczaje miłosne, prezentacja muzyki cygań-skiej
- „W Teatrze Mojego Życia” – rozmowa z Arturem Barcisiem, aktorem fil-mowym, teatralnym i telewizyjnym
- „Migawki z naszej podróży” – wystawa fotografii Ewy i Dariusza Ceglarków
- „Barwy życia” – wieczór poetycki Marioli Kaźmierczak
- „Królowa Śniegu” – spektakl dla dzieci w wykonaniu aktorów z ART-RE z Krakowa

Malanów (pow. Turek)

- „Moja gmina – multimedialny przewodnik turystyczny” – konkurs na pre-zentację multimedialną – eliminacje gminne

Nowy Tomyśl

- Klub Filmowy „Szesnastka”: Krzysztof Kieślowski – między dokumentem a fabułą – spotkanie z Mikołajem Jazdonem – filmowcem, adiunktem w Zakładzie Filmu i Telewizji na UAM w Poznaniu, Dyrektorem Międzyna-rodowego Festiwalu Filmowego „Off Cinema”
- Z cyklu: Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne – „Piosenka prawdę ci powie” – piosenki z lat 50. w wykonaniu: Beaty Adamskiej – śpiew, Jarka

Buczowski – akordeon, Marcina Chenczke – kontrabas, Wojciecha Winiarskiego – gitara

- „Mój przyjaciel pies” – spektakl Teatru „Teatryle” dla najmłodszych czytelników
- „W tajemniczym świecie bajek, czyli spotkania z wyobraźnią”

Oborniki

- Światło – źródłem zdrowia – prelekcja Piotra Krzykowskiego
- Wystawa fotogramów poświęconych życiu i działalności Maksymiliana Ciężkiego
- Spotkanie autorskie z Markiem Grajkiem, autorem książki „Enigma. Bliżej prawdy”
- „Niech żyje bal” – spotkanie z poezją Agnieszki Osieckiej

Opatów (pow. Kępno)

- W czarodziejskim świecie bajek – spotkanie z dziećmi (Filia Łęka Opatowska)

Opatówek (pow. Kalisz)

- „Zima w lesie” – wycieczka do Leśnego Centrum Edukacyjnego w Winiarach. Spotkanie z leśniczym. Spacer i zabawy w lesie

Pępowo (pow. Gostyń)

- Gawęda historyczna z pokazem multimedialnym dla młodzieży gimnazjalnej „Rycerze i turnieje” – Horacy Kondras z firmy Fun Faktorya ze Śremu

Pleszew

- Eliminacje miejsko-gminne konkursu „Czytanie jest sztuką” w dwóch kategoriach wiekowych

Pogorzela (pow. Gostyń)

- Wystawa fotograficzna „Nasi ulubieńcy”

Poniec (pow. Gostyń)

- Gawęda historyczna z pokazem multimedialnym dla młodzieży gimnazjalnej „Rycerze i turnieje” – Horacy Kondras z firmy Fun Faktorya ze Śremu

Rawicz

- Pogadanka Włodzimierza Jędrzejaka pt. „Rawicz wczoraj i dziś” dla uczniów klas IV ze Szkoły Podstawowej nr 6
- Warsztaty manualne „W karnawale czas na bale – karnawałowe maski”
- Polskie obrzędy i zwyczaje „Zima” (poznajemy obrzędy i zwyczaje o zimowej tematyce), wykonanie z gazet strojów karnawałowych związanych z obrzędami

- Warsztaty plastyczne „Zimowe bałwanki, śnieg i sanki” – zabawa z masą solną
- Zabawy w poszukiwaniu krasnali książkowych, dyskusja o krasnalach, wykonanie postaci bajkowego krasnala w ogródku „Czy wy wiecie, że krasnale są na świecie”
- Wystawa książek z bajkowymi krasnalami
- Wyszukiwanie ulubionych potraw, układanie menu – stworzenie książki kucharskiej. Wykonanie pizzy z masy solnej wg własnego pomysłu „Rymowane przepisy na kuchenne popisy”
- Wystawa książek – „Książki kucharskie dla dzieci”
- Wszystko o kotach i psach „Reksio kontra Filemon” – warsztaty manualne
- Zajęcia praktyczne: „Obycie umiła życie lub bon czy ton” – czyli jak zachować się w różnych sytuacjach

Rychtal (pow. Kępno)

- Wystawa książek w 150 rocznicę śmierci Zygmunta Krasieńskiego

Sulmierzyce (pow. Krotoszyn)

- Konkurs komputerowy – „Projekt okładki na książkę”
- Konkurs – „Łamigłówka, czyli łamańce językowe”

Swarzędz (pow. Poznań)

- „Oblicza Afryki” – wystawa hebanowych masek, rzeźb i przedmiotów kultu pochodzących głównie z Afryki
- Spotkanie z Mieczysławem Staniszewskim, mieszkańcem Swarzędza, pasjonatem i zbieraczem masek afrykańskich
- „Poranek w bibliotece”:
 - ~ „Podróż przez Czarny Łąd” – spotkanie dla dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 5
 - ~ „Czekając na wiosnę” – zajęcia dla dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 5
- „Poplotkujmy o świętych” – wieczór przy kawie z księdzem Eugeniuszem Guździółem – dla seniorów
- „Baśniowe wędrówki po świecie” – baśnie polskie, niemieckie i irlandzkie dla uczestników warsztatów terapii zajęciowej

Święciechowa (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie z poetą Stanisławem Krukiem

Trzcinica (pow. Kępno)

- „Ilustracje do utworów Wandy Chotomskiej” – konkurs plastyczny (GBP, Filia w Laskach)

Turek

- Wystawy:
 - ~ Teatr Narodowy w Warszawie
 - ~ Ludwik Zamenhof w 150 rocznicę urodzin
 - ~ Literacka Nagroda Nike
- Program 50+:
 - ~ Etos ludzi teatru i jego ranga społeczna w najnowszych dziejach Polski – bojkot aktorów w okresie okupacji i w okresie stanu wojennego – spotkanie z Januszem Majcherkiem z Akademii Teatralnej w Warszawie
 - ~ Bezpieczeństwo ludzi starszych na ulicach i drogach – spotkanie z sierżant A. Boćkowską z KPP w Turku
 - ~ Kurs komputerowy dla seniorów – wykład wprowadzający

Włoszakowice (pow. Leszno)

- „Czytam z radością, słucham z przyjemnością” – konkurs czytelniczy dla uczniów klas IV-VI (Filia w Bukówcu Górnym)

Zagórów (pow. Słupca)

- Spotkanie z podopiecznymi z Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Michalinowie „Bajeczna przystań w bibliotece” oraz wystawa prac

Zakrzewo (pow. Złotów)

- „Zakrzewo w śnieżnej szacie” – konkurs plastyczny
- Wycieczka do Muzeum Ziemi Złotowskiej dla dzieci korzystających z ferii w bibliotece
- Wycieczka do Starej Wiśniewki do pracowni rzeźbiarskiej B. Suchego
- „Decoupage krok po kroku” – zajęcia plastyczne

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Doktor Dolittle i przyjaciele” – spektakl teatralny (Baszków)
- „Mieszkańcy różnych krajów świata” – wystawa
- „Cuda z papieru” – zajęcia plastyczne dla dzieci (Baszków)
- Koncert poezji śpiewanej zespołu Pundigrion z Edynburga

Złotów

- „Gwiazdy – Komety – Planety, czyli podróż po Wszechświecie” – wystawa w galerii Oddziału dla Dzieci i Młodzieży
- „Galileusz – Galileo – Galilei (1564-1642)” – wystawa z okazji Międzynarodowego Roku Astronomii
- „Polska droga do demokracji – Okrągły Stół” – wystawa

- „Gwiazdne ferie w bibliotece” – blok zajęć feryjnych dla dzieci z całego powiatu złotowskiego, a w tym:
 - ~ Występ teatru Art-Re z Krakowa w inscenizacji baśni „Zaczarowany młynek”
 - ~ Przyjaciel z Planety B-612 – zajęcia biblioterapeutyczne w oparciu o lekturę „Małego Księcia” Antoine’a de Saint Exupery’ego
 - ~ „Na odległej planecie” – zajęcia plastyczne
 - ~ Kolory Wszechświata – zajęcia integracyjne
 - ~ Spotkanie w jedynym w Polsce Obwoźnym Planetarium
 - ~ Ufoludkowy bal podsumowujący cykl zajęć i powiatowy konkurs plastyczny pt.: „Mój przyjaciel Ufoludek” oraz wystawa prac
- „Plus minus 50” – aerobik – ruch to zdrowie. Wirtualna podróż po świecie przed monitorem komputera

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

BĄDŹ wierny Idź... : rok 2008 Rokiem Zbigniewa Herberta / Wiesława Szubarga, Krystyna Przynoga // *Merkuriusz Mosiński*. – 2008, nr 11, s. 9

Warsztaty „Lekcje z Panem Cogito” w mosińskiej bibliotece, w ramach projektu edukacyjnego WBPICAK „Spotkania z Panem Cogito”, z udziałem pracownika WBPICAK Marii Żurawskiej i poetki Teresy Tomsia.

CZYTANIE jest modne! / jn // *Echa Nadnoteckie*. – 2008, nr 50, s. 8

Podziękowania WBPICAK dla Dyskusyjnego Klubu Książki w Trzciance za zaangażowanie w promowaniu mody na czytanie

CZYTANIE jest modne! / JN // *Ratusz Trzcianecki*. – 2008, nr 10, s. 11

Podziękowania WBPICAK dla trzcianeckiej biblioteki za zaangażowanie w promowaniu mody na czytanie przy wykorzystaniu nowoczesnych technik multimedialnych

DYSKUSYJNY Klub Książki : biblioteka / (a) // *Prasa Lok.* – 2009, nr 2, s. 8

Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki w krotoszyńskiej bibliotece, koordynowane przez WBPICAK

DYSKUTUJĄ o literaturze / (SAL) // C z e m p i ñ . – 2009, nr 2, s. 9

W czempionijskiej bibliotece powstał czwarty w Wielkopolsce Młodzieżowy Dyskusyjny Klub Książki, działający pod patronatem WBPICAK.

FOTOGRAFIA jest sztuką / (pik) // R z e c z K r o t o s z y ñ s k a . – 2009, nr 2, s. 15

Spotkanie Władysława Nielipińskiego z WBPICAK i fotoreportera Marka Lapisa z uczestnikami wernisażu wystawy zorganizowanej w krotoszyńskim muzeum przez WBPICAK pn. Wielkopolska Press Photo

LEKCJA z Panem od Poezji / JN // R a t u s z T r z c i a n e c k i . – 2008, nr 9, s. 17

Warsztaty literackie w trzcianeckiej bibliotece w ramach projektu edukacyjnego „Spotkania z Panem Cogito”, realizowanego przez WBPICAK.

NAJLEPSZE zdjęcia roku : Wielkopolska Press Photo 2008 / (mel) // P r a s a L o k . – 2009, nr 1, s. 7

Wystawa pokonkursowa przygotowana przez WBPICAK prezentowana w krotoszyńskim muzeum.

NIEZWYKŁE zdjęcia w muzeum / Paweł Krawulski // R z e c z K r o t o s z y ñ s k a . – 2009, nr 2, s. 15

Wystawa Wielkopolska Press Photo przygotowana przez WBPICAK w krotoszyńskim muzeum

PEJZAŻE z drogi do ciszy / Sylwia Wilczak // G a z . W y b o r . – Poznań. – 2009, nr 13, dod. Co Jest Grane, s. 16

Wystawa fotografii Janusza Nowackiego w WBPICAK w Poznaniu.

PLOTECZKI z biblioteczek // R o k i c k i e W i a d o m o ś c i . – 2008, nr 12, s. 17

Eliminacje do konkursu recytatorskiego w rokickiej bibliotece, ogłoszonego przez WBPICAK w ramach projektu „Spotkania z Panem Cogito”

PO PROSTU strach się bać / Anna Sabińo; rozm. przepr. Maria Nowak // P o l s k a G ł o s W i e l k o p . – 2009, nr 60, s. 17

M.in. o działalności WBPICAK w Poznaniu w zakresie biblioterapii. Wywiad z instruktorką, pracownikiem WBPICAK w Poznaniu.

PODZIĘKOWANIA dla twórców : dwa jubileusze lokalnych wydawnictw / MB // Nasz Dzień po Dniu. – 2008, nr 49, s. 12

Promocja Kroniki Wielkopolski poświęconej Opalenicy. Jednocześnie jubileusz 25-lecia Ech Opalenickich oraz 35-lecia Kroniki Wielkopolski, z udziałem redaktorów Piotra Maluśkiewicza, Pawła Andersa i Zygmunta Dudy, władz lokalnych i czytelników w Ośrodku Kultury TAKLAMAKAN.

POWSTANIE opisywane / Piotr Bojarski // G a z . W y b o r . – Poznań. – 2008, nr 304, s. 5

Omówienie m.in. książki Pawła Andersa „Śladami powstania wielkopolskiego”.

POŻYTEK z Pegaza / RJ // P o l s k a G ł o s W i e l k o p . – 2008, nr 264, dod. Monitor Wielkop. nr 11, s. 5

M.in. o finansowaniu WBPICAK w Poznaniu.

RECYTOWALI „Pod Nieobecną Gwiazdą” // E c h o D o p i e w a . – 2008, nr 12, s. 13

Finał konkursu powiatowego w dopiewskiej bibliotece, poświęconego twórczości Zbigniewa Herberta, współrealizowanego z WBPICAK

ROZŚPIEWANA Wielkopolska / (kar) // G a z . K o ś c i a ń s k a . – 2008, nr 41, s. 7

Międzynarodowy Dzień Muzyki w Kościanie w ramach projektu „Wielkopolskie śpiewanie” realizowanego przez WBPICAK i Fundację Chór Stuligrosza

[SZEŚĆDZIESIĄT] 60 lat naszej biblioteki // E c h o D o p i e w a . – 2009, nr 1, s. 11

Uroczystości jubileuszowe dopiewskiej biblioteki z udziałem pracowników WBPICAK

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę im. Kazimierza Iłkowiczówny** w 2008 roku otrzymał *Przemysław Owczarek* za tom wierszy „Rdza”.
- **Nagrodę Związku Pisarzy na Obczyźnie** 2008 otrzymały *Hanna Świderska* za całokształt twórczości i *Nina Karsov* za pracę edytorską nad „Dziełami” Józefa Mackiewicza.
- **Nagrodę Wielkiego Kalibru** 2007 otrzymał *Zygmunt Miłoszewski* za powieść „Uwikłanie”.
- **Nagrodę Nike** w 2008 roku przyznano *Oldze Tokarczuk* za powieść „Bieguni”.
- **Medal Młodej Sztuki** w 2009 roku w dziedzinie literatury otrzymała *Bianka Rolando* za „Rozmówki włoskie”.
- **Nagrodę Nowych Książek** za 2008 rok otrzymała *Dorota Kudelska* za książkę „Dukt pisma i pędzla : biografia intelektualna Jacka Malczewskiego”.
- **Nagrody Literatury na Świecie** za 2007 rok otrzymali: *Jolanta Kozak* za przekład książki „Spisek przeciwko Ameryce” Filipa Rotha (kategoria prozy); *Michał Lipszyc* za przekład „Księgi niepokoju” Fernanda Pessoa i *Sebastian Musielak* za przekład książki „Kobieta pułkownika” Aniela Katza (kategoria Nowego Głosu]; *seria Estetyki Świata* pod red. Krystyny Wilkoszewskiej i *seria Monograficznych Opracowań Naukowych* pod red. Krzysztofa Bielawskiego (kategoria serii wydawniczych).
- **Nagrodę im. Andrzeja Siemka** 2007 otrzymał *Marek Bieńczyk* za książkę „Przezroczyść”.
- **Nagrodę specjalną Mamut** 2007 za całokształt dorobku przekładowego otrzymał *Adam Pomorski*.
- **Nagrodę Paszport Polityki** 2008 otrzymała *Sylwia Chutnik* za książkę „Kieszonkowy atlas kobiet”.
- **Nagrodę Poznańskiego Przeglądu Nowości Wydawniczych – Lato** 2008 otrzymali: *Inga Iwasiów* za książkę „Bambino” (Warszawa : Świat Książki); *Krzysztof Karasek* za książkę „Autostrady i konie” (Warszawa : Czytelnik) i *Magdalena Mrugalska-Banaszak* za książkę „Śledztwo w spr-

wie króla smalcu : życie codzienne rodziny Jezierskich na początku XX wieku w Poznaniu” (Poznań : Wydawnictwo Świętego Wojciecha).

- **Nagrodę Poznańskiego Przeglądu Nowości Wydawniczych – Jesień** 2008 otrzymali: *Stefan Chwin* za książkę „Dziennik dla dorosłych” (Gdańsk : Wydawnictwo Tytuł); *Karl Dedecius* za książkę „Europejczyk z Łodzi : wspomnienia” (Kraków : Wydawnictwo Literackie) i *Joanna Tokarska-Bakir* za książkę „Legendy o krwi : antropologia przesądu” (Warszawa : Wydawnictwo W.A.B.). Wyróżnienia przyznano: *Wojciechowi Widlakowi* i *Pawłowi Pawlakowi* za książkę „Sekretne życie Krasnali w Wielkich Kapeluszach”; *Mateuszowi Marczewskiemu* za książkę „Niewidzialni”.
- **Nagrodę Poetycką Silesius** za 2008 rok otrzymał *Stanisław Barańczak* za całokształt twórczości.

B . Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę im. Goncourtów** 2008 otrzymał *Atiq Rahimi* za książkę „Syngue Sabour”.

C . Zmarli

- **Wincenty Różański** (3.01.2009), poeta związany z poznańskim środowiskiem literackim.
- **John Updike** (27.01.2009), jeden z najwybitniejszych pisarzy amerykańskich, autor m.in. powieści „Czarownice z Eastwick”.